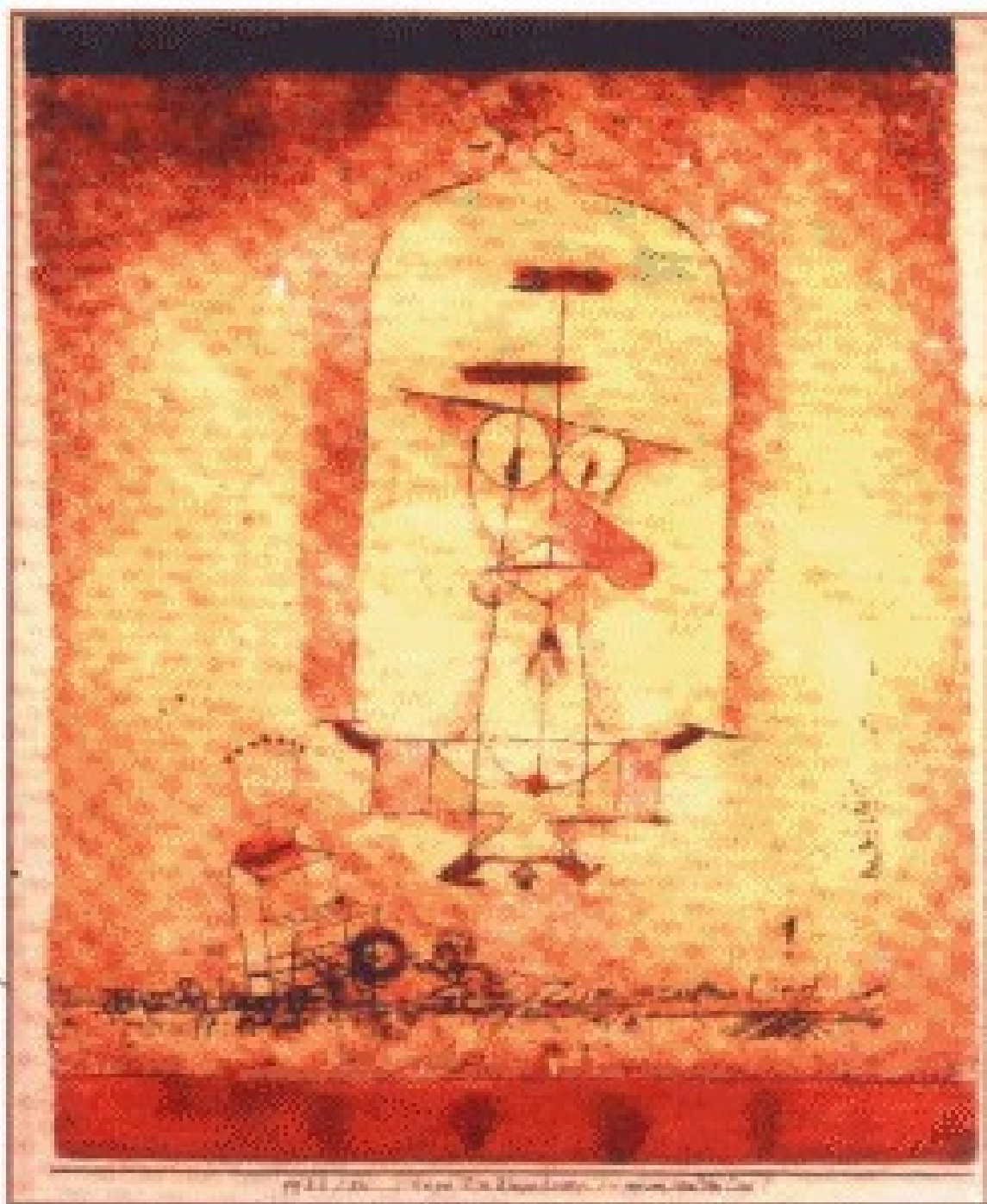

NOBEL VĂN CHƯƠNG 1962

JOHN STEINBECK CỦA CHUỘT VÀ NGƯỜI

HOÀNG NGỌC KHÔI và NGUYỄN PHÚC BỬU TẬP dịch

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

CỬA CHUỘT VÀ NGƯỜI

JOHN STEINBECK

Nhà xuất bản: HỘI NHÀ VĂN

Xuất bản năm 1997

Chịu trách nhiệm xuất bản: NGÔ VĂN PHÚ

Biên tập: PHẠM SÔNG HỒNG

Bìa: Tranh của PAUL KLEE

Trình bày: LỮ QUỲNH

Sửa bản in: QUÝ TÂM

Khổ sách: 13 x 19

Số trang: 130

Giá Bìa: 12.000đ

Đánh máy: Mulan

Làm Ebook: quantam

Hoàn thành Ebook: 12/07/2009

MỤC LỤC

I

II

III

IV

V

VI

I

Phía Nam Soledad chừng mấy dặm, dòng sông Salinas đổ xuống theo sát sườn đồi, nước xanh thẳm và ấm nhờ phơi mình trên bãi cát vàng lấp lánh ánh nắng trước khi êm ả chảy vào một cái hồ nhỏ hẹp. Một bên bờ là những sườn đồi vàng ánh nhô lên, soãi mình đến tận những vách núi đá Gabilan, bờ sông bên kia cây cỏ um tùm, hể vào tiết xuân rặng liễu lại xanh ròn và những chiếc lá phía dưới gốc còn giữ dấu vết các trận lụt mùa đông qua, những hàng sung, lá và cành nhẵn thín vươn ra và kết thành một vòm trên mặt nước yên lặng. Trên bãi cát ven sông lá rụng thành một thảm dày và khô làm mỗi khi có con thằn lằn chạy qua, lại gây ra tiếng sột soạt ngân dài. Chiều đến, lũ thỏ từ các bụi rậm ra ngồi chơi trên cát và những chỗ đất thấp mỗi buổi sáng thường hầy còn dấu chân hay vết móng các đàn chuột ăn cá, bày chó trại hay bày hươu đã tới uống nước trong đêm.

Có một con đường mòn xuyên qua các rặng liễu và hàng sung, con đường này do lũ trẻ con ở trại vạch lối xuống tắm hay những kẻ lữ hành buổi chiều mệt nhọc từ đường cái quan xuống dừng chân tạm nghỉ ven sông. Phía trước một cánh sung lớn, nằm là là ngang mặt đất và nhẵn thín vì đã có nhiều người ngồi, là một đồng tro, dấu vết còn lại của nhiều lần khách nhóm lửa để sưởi.

Ngày hôm đó trời rất nóng nực, mãi về chiều mới có một cơn gió nhẹ thoảng trong khóm lá. Bóng tối xâm chiếm dần dần lên các đỉnh đồi. Trên bãi cát ven bờ, lũ thỏ ngồi im lặng giống như các pho tượng nhỏ màu xám tạc vào đá. Bỗng từ phía đường cái có tiếng sột soạt trên đồng lá khô. Lũ thỏ ù té chạy về nơi trú ẩn, một con diệp lúng túng vỗ cánh nặng nề bay lượn trên sông. Trong khoảnh khắc, vạn vật im lìm, rồi hai người hiện ra trên con đường mòn, bước men theo dòng nước xanh.

Họ luôn luôn đi người trước kẻ sau, mặc dầu đã ra khoảng đất trống. Cả hai đều mặc quần áo vải sọc xanh, cài khuy đồng. Họ đội chiếc mũ đen méo mó và khoác trên vai một bó mền cuộn tròn. Người đi trước nhỏ thó, lanh lợi, mắt đăm chiêu và sắc sảo, khuôn mặt dày dặn, ở người hẳn mọi nét đều rõ ràng: bàn tay bé và chắc, cánh tay mảnh khảnh, mũi nhỏ và xương. Người đi sau ngược lại, cao lớn, mặt mũi kỳ dị, đôi mắt to nhợt nhạt, vai u

thịt bắp. Hấn bước nặng nề, lê chân như con gấu. Tay hấn cứng nhắc, buông thõng xuống thân mình.

Người đi trước bất thân dừng lại khiến bạn hấn xô phải suýt nhào trên mình hấn. Hấn bỏ mũ ra, lấy ngón tay trở quệt mồ hôi trên mũi rồi vẩy mạnh cho mồ hôi nhỏ xuống.

Bạn hấn buông phịch bó mền ra, nhào sấp xuống mặt sông để uống. Hấn uống từng ngụm lớn, thở phì phì trong nước như ngựa. Người bé nhỏ bước lại gần găt gong:

- Trời ơi ! Lennie! đừng uống nhiều thế!

Lennie vẫn uống ừng ực vũng nước tù, người bé nhỏ cúi xuống lay vai hấn:

- Lennie, rồi mày lại đau như đêm vừa rồi đấy!

Lennie để nguyên cả mũ ngụp hấn đầu xuống nước, rồi nhồm dậy, nước từ mũ nhỏ giọt xuống chiếc áo xanh làm ướt cả lưng.

Hấn mỉm cười thoải mái:

- Ngon lắm! Anh George uống thử một hớp xem, một hớp thôi!

George gỡ ba lô, khẽ đặt xuống đất:

- Tao không chắc. Nước có vẻ dơ lắm.

Lennie nhúng hấn tay xuống và khuấy nước làm bắn bọt lên. Những vòng tròn lan rộng dần ra tới bên kia bờ rồi lại quay trở về. Lenne nhìn chăm chú:

- Anh George ơi, xem này!

George quỳ xuống bên bờ, lấy tay vốc nước uống từng ngụm.

- Kể ra nước có vị lạnh đấy. Tuy nhiên mày không nên uống chỗ nước đọng. Ngử mày thì lúc khát, nước cống mày cũng uống.

George vốc nước vào mặt, dưới cằm và chung quanh gáy. Rồi hấn đội mũ vào, dịch lùi một chút, ngồi ôm lấy đầu gối, Lennie nhìn và bắt chước giống hệt George, dịch lùi lại rồi cũng vòng tay ôm lấy đầu gối. Hấn chụp mũ xuống trán giống hệt George vậy.

George lặng ngấm dòng nước đăm chiêu. Mặt trời rơi vào làm mặt hấn đỏ ngầu. Hấn nói giận dữ:

- Nếu thằng cha tài xế xe buýt nó hiểu nó nói cái gì, thì bọn mình đã được chở tới tận trại. Hừ! Các bác chỉ phải đi một thôi đường ngắn, rất ngắn. Mẹ kiếp, ít ra là bốn dặm. Thật ra là nó đêch muốn ghé qua công trại. Rõ là đồ

vô tích sự. Nó chê không thèm ghé Soledad. Nó tổng cổ mình xuống rồi nói: Chỉ còn một thôi đường ngắn nữa thôi? Tao cuộc là hơn bốn dặm! Nóng quá ta! Lennie nhìn bạn rụt rè:

- Anh George!

- Hử ? Muốn gì?

- Mình đi đâu bây giờ?

George nấn lại vành mũ, trừng mắt:

- Mà lại quên rồi hả? Tao cứ phải nhắc hoài mà sao? Sao mà lại có thể đàn thế hờ trời !

Lennie ngọt ngào:

- Tôi quên thật? Tôi vẫn cố nhớ chứ! Xin thề với anh như vậy!

- Thôi, thôi. Tao nhắc lại cho mà lần nữa. Tao có làm được việc gì đâu, suốt ngày phải căn dặn mà, rồi mà quên, rồi tao phải nói lại.

- Tôi vẫn cố nhớ mà không được. Tôi chỉ nhớ chuyện đàn thỏ thôi, anh George ạ !

- Câm mồm mà đi. Lúc nào cũng thỏ ! Nghe này ! Bây giờ mà nghe và cố nhớ để đừng gây rắc rối nữa. Mà có nhớ hôm hai đứa mình ngồi ở lề đường Heward Street, chăm chú nhìn cái bảng đen không?

Mặt Lennie sáng lên một nụ cười:

- Nhất định là nhớ chứ, anh George. Tôi nhớ là... ừ, rồi mình làm gì nhỉ? Tôi nhớ có mấy mục đi qua rồi anh nói...anh nói gì nhỉ?

- Nói gì mặc xác tao. Mà có nhớ chúng mình vào sở Murray and Ready và chúng cho chúng mình hai tấm các làm việc và thẻ đi xe buýt không?

- Ồ! Bây giờ tôi nhớ ra rồi.

Nó vội thọc tay vào túi áo. Nó nói, giọng run sợ:

- Thôi chết rồi, anh George ơi, tôi đánh mất rồi. Nó nhìn xuống đất thất vọng.

- Đồ chó chết, làm sao mà tìm ra được. Tao cất cả hai cái đây. Mà tưởng tao để mà giữ cái các làm việc của mà sao?

Lennie nhăn ra cười nhẹ nhõm:

- Thế mà tôi cứ ngỡ là bỏ trong túi rồi.

Hắn lại thọc tay vào trong túi lần nữa. George nhìn hắn nghiêm khắc:

- Mày vừa lôi cái gì ở túi ra thế hở?

Lennie đồng dặc:

- Không có gì cả.

- Tao biết dóc tổ rồi, mày đang giấu trong tay ấy. Cái gì thế?

- Không ! Thật thế mà !

- Dịch lại đây, đưa tao coi ?

Lennie vẫn nắm chặt tay và giấu ra xa.

- Có gì đâu, con chuột đấy mà!

- Chuột! Chuột sống à?

- Ờ? Không ạ! Chuột chết. Không phải tôi bóp nó chết đâu. Thật thế mà, tôi nhậ được nó. Nó đã chết từ trước.

- Đưa đây cho tao.

- Tôi van anh mà, anh George.

- Đưa đây!

Lennie từ từ mở tay ra. George cầm lấy con chuột và quăng tít sang bụi rậm bờ bên kia.

- Mày làm gì với con chuột chết ấy?

- Tôi vuốt ve nó khi đi đường.

- Rồi. Từ giờ mày khỏi vuốt ve chuột nữa khi đi với tao. Mày có nhớ là phải đi đâu bây giờ không?

Lennie có vẻ chung hứng và bối rối. Hấn cúi gầm mặt xuống đầu gối:

-Tôi quên mất rồi.

George nhả nhục:

- Khở quá mất thôi ! Mày nghe đây? Bọn mình sắp đến làm việc trong một cái trại như ở miền Bắc.

- Ở miền Bắc à?

- Ừ, ở Weed.

- Ờ, tôi nhớ ra rồi, ở Weed.

- Cái trại tao với mày sắp tới ở ngay dưới này này, cách đây chừng một phần tư dặm. Mình vào đấy và phải gặp lão chủ. Bây giờ nghe đây. Tao đưa trình lão tẩm các làm việc của chúng mình, nhưng mày nhớ là đừng nói gì

cả. Mà đúng đó và cảm mồm lại. Nếu lão mà biết mà ngu đàn tới mực này thì lão sẽ không mướn đâu, nhưng nếu lão nhìn thấy mà làm việc rồi mới nghe mà nói thì mọi việc đều ổn cả. Mà hiểu không?

- Hiểu! Hiểu rồi.

- Được nhé. Vậy khi gặp lão chủ, mà làm gì?

Lennie áp úng. Mặt dài ra vì có vẻ nghĩ lung :

- Ta... Tôi... Tôi không được nói gì hết. Tôi sẽ đứng im đấy.

- Thằng này hay quá! Hay lắm ? Mà nhắc lại vài lần nữa để thật chắc đừng quên xem nào.

Lennie lí nhí:

- Không được nói gì hết... Không được nói gì hết...Không được nói gì cả.

- Tốt! Và mà nhớ đừng làm chuyện bậy bạ như ở Weed nữa nghe không.

Lennie có vẻ sững sốt:

- Bậy bạ cái gì ở Weed?

- Trời, mà quên rồi hả? Thôi tao cũng chẳng nhắc làm gì sợ mà dám tái diễn lắm?

Trên mặt Lennie thoáng một vẻ đặc chí.

-Ừ, phải rồi, chúng nó tống cổ mình ra khỏi Weed.

George đầy vẻ chán chường:

- Trời! Tống cổ! Đây là may mình trốn thoát nước. Tụi nó lòng riết lắm mà không thấy đây thôi, con ạ!

Lennie cười hềnh hếch.

-Chuyện đó tôi đâu có quên? Anh cuộc gì nào?

George ngả người nắm dài trên cát, gối đầu lên hai tay, Lennie cũng bắt chước, hấn ngẩng đầu lên để xem đã làm giống như George chưa.

- Nói có Trời, chứ mà gây ra nhiều chuyện phiền nhiễu quá! Nếu tao không bị vướng víu vì mà thì đời tao cũng khá thanh thản. Tao có thể sống thong dong, tao có thể cưới vợ nữa.

Lennie im lặng một lúc rồi nói đầy vẻ phấn khởi:

- Chúng ta sắp có việc làm ở trại, anh George ạ!

- Tốt lắm ! mà nhớ được vậy tốt quá ! Bây giờ cứ nằm đây ngủ cái đã, như thế mới chắc ăn.

Đêm bắt đầu xuống nhanh, chỉ ở trên đỉnh núi Gabilan còn sáng lấp lánh trong khi các tia nắng đã tắt ngấm trong lòng thung lũng. Một con rắn uốn mình dưới nước, đầu ngẩng lên như tấm kính tiềm vọng. Hàng lau khẽ động mình theo dòng nước. Phía xa, mé đường lộ có tiếng một người kêu rồi tiếng người đáp lại. Những cành sung rên rĩ dưới làn gió nhẹ rồi lặng tắt.

- Anh George! Sao mình không vào kiếm bữa tối trong trại? Người ta cho ăn tối mà.

George lăn nhanh sang một bên.

- Mà mày biết gì mà nói. Tao thích ở đây hơn, mai sẽ vào làm việc. Tao đã nhìn thấy mấy cỗ máy gạt đập trên đường vào trại. Như vậy, nghĩa là sẽ có thóc để khiêng về và phải làm mưa mặt. Đêm nay tao thích ngả lưng ở chỗ này hơn. Tao thích thế.

Lennie quỳ xuống nhìn George:

- Thế mình không ăn sao?

- Có chứ! Mày đi kiếm ngay ít củi. Tao có ba hộp đậu trong xác rồi, kiếm củi xong tao đưa hộp quẹt cho mày nhóm lửa. Rồi chúng mình hâm đậu mà chén.

- Tôi khoái ăn đậu với sốt cà chua lắm.

- Rồi! Mày kiếm đậu sốt cà chua bây giờ? Thôi đi kiếm củi đi. Đừng có la cà nữa. Trời sắp tối rồi đấy.

Lennie đứng dậy bước nặng nề và biến sau lùm cây.

George vẫn nằm dài và khẽ huýt sáo. Về hướng Lennie có tiếng lồm bồm dưới mé sông. George ngừng huýt sáo, lắng tai nghe rồi nói thầm:

- Tội nghiệp thằng nhỏ quá !

Hắn lại tiếp tục huýt sáo. Một lát sau, Lennie trở về, tay nó chỉ cầm một cành liễu nhỏ.

George ngồi nhồm dậy.

- Này ! Đưa ngay tao con chuột đây !

Lennie giả bộ ngây ngô .

- Chuột nào? Tôi làm gì có chuột?

George chìa tay ra:

- Đưa đây! Đừng để tao phải mất công nữa.

Lennie ngấp ngừng lùi lại đảo mắt về phía lùm cây như có ý muốn chạy trốn. George lạnh lùng:

- Biết điều đưa tao con chuột, bằng không tao sẽ giã cho mày một trận nên thân bây giờ.

- Đưa cái gì mới được chứ?

- Mày đã biết phải đưa cái gì rồi mà. Con chuột.

Lennie miễn cưỡng lục trong túi, giọng hấn run run:

- Tôi không hiểu sao anh không cho tôi được giữ con chuột. Nó có phải là của ai đâu. Tôi có ăn cắp của người nào đâu. Tôi thấy nó nằm chết bên đường kia mà.

Tay George vẫn chìa ra như một hiệu lệnh. Lennie như một con chó săn không muốn trả mồi cho chủ. Hấn từ từ xích lại gần, lui ra rồi xích lại gần, và khi thấy George búng đầu ngón tay ra hiệu thì hấn mới chịu đưa con chuột.

- Tôi có làm tình làm tội gì nó đâu anh George? Tôi chỉ vuốt ve nó thôi.

George đứng đây, hết sức quặng thật xa con chuột vào trong lùm cây rồi đi rửa tay.

- Đồ ngu ! Mày tưởng tao không nhìn thấy chân mày ướt vì lội sông kiếm con chuột hay sao?

Nghe tiếng Lennie nức nở, George quay lại.

- Hử, mày lại còn nức nở như con nít sao, hờ Trời ! Mày to đầu lớn xác như vậy ?

Môi Lennie run lên, mắt ướt đầm đìa.

George đặt tay lên vai nó :

- Thôi mà, Lennie? Không phải tao độc ác với mày đâu. Con chuột đã sinh thôi, và mày lại còn bóp nắn nó đến nhũn ra. Chừng nào mày bắt được con chuột sống, tao sẽ để cho mày giữ.

Lennie ngồi xếp xuống đất, cúi đầu buồn bã.

- Làm sao biết chúng ở hang hốc nào mà tìm. Hồi xưa có một bà thường cho tôi chuột... bắt được con nào là bà ấy cho tôi con đó. Không biết bây giờ bà ta ở đâu.

George chế diễu:

- Bà ta hả? Mày cũng không nhớ là bà nào nữa sao? Dì Clara, dì ruột mày đấy. Và rồi bà cũng phải thôi không bắt chuột cho mày nữa. Mày giết chết hết mà!

Lennie nhìn bạn và buồn bã phân trần:

- Tại chúng bé quá. Tôi vuốt ve chúng và rồi chúng cắn tay tôi thành ra tôi nắm chặt đầu chúng hơn một chút, thế mà chúng chết ngay được, vì chúng bé quá! Anh George ơi, ước gì trong ít lâu nữa ta có được một đàn thỏ. Thỏ nó khỏe hơn chuột.

- Kệ xác mày với lũ thỏ. Ngay cả chuột mày cũng không biết giữ gìn nữa là! Tao nhớ dì Clara có cho mày một con chuột bằng cao su thì sao mày chẳng để ý gì cả?

- Tôi đâu có khoái, chuột cao su không mềm.

Các tia nắng cuối cùng biến mất trên đỉnh đồi và màn đêm tràn ngập thung lũng. Dưới các vòm liễu và sung, bóng tối dày đặc. Một con cá chép lớn quẫy mình lên mặt nước, cành lá lại bắt đầu rung động và các búp liễu bay lá tả xuống mặt sông.

George hỏi:

- Bây giờ mày đi kiếm củi chứ? Phía đằng sau cây sung kia kìa, có một đống lớn đấy. Củi vụn đấy. Đi nhặt lại đây.

Lennie đi ra phía sau cây và ôm về một bó cành lá khô. Nó quăng trên đống tro rồi đi lấy thêm nữa. Màn đêm đã buông kín gần hết. Có tiếng mấy con chim gáy vỗ cánh trên mặt nước. George nhích lại đống củi và lấy mấy cành lá khô nhóm bếp. Lửa cháy nổ lách tách. George mở ba lô lấy ra ba hộp đậu. Hắn xếp chung quanh đống than hồng nhưng không để ngay vào ngọn lửa.

- Chùng này bốn người ăn dư dả đây.

Lennie ngồi bên kia bếp lửa nhẩn nại quan sát:

- Tôi thích ăn đậu với sốt cà chua kia.

- Hây! Đào đâu ra cà chua bây giờ. Cái gì không có được thì mày lại thích. Trời, nếu tao một thân một mình thì đời tao đỡ khổ biết mấy? Tao có thể kiếm một nghề sinh nhai, và chẳng lôi thôi gì cả. Chẳng có gì phiền nhiễu. Và, mỗi tháng tao lãnh được năm chục bạc, ra tỉnh, muốn làm gì thì làm. Tao có thể theo gái suốt đêm. Tao nhậu bất cứ ở tiệm nào và thích món nào

thì gọi ngay món đó. Thằng nào tao cũng làm vậy được. Mua hẳn một vò rượu Uýt-ky hoặc vào tiệm cà-phê chơi bài hay chơi bi-a.

Lennie quỳ gối, nghiêng mình trên ngọn lửa nhìn con giận dữ của George. Mặt nó hốt hoảng vì sợ. George tức giận nói tiếp:

- Và hiện giờ thì tao được cái gì? Được mà ý chứ gì? Cái thằng mà không giữ lấy được một chỗ làm. Tao kiếm ra được chỗ nào có công ăn việc làm thì mà làm hỏng liền. Mà làm tao lang thang thất thủ, hết đầu đường đến xó chợ. Thế đã đủ đâu. Mà còn gây chuyện ra nữa. Mà làm xằng làm bậy rồi tao lại phải chạy, phải gỡ.

George càng lớn giọng, nói như thét:

- Đồ điên đồ khùng ? Tao vương vào mà, nghiệp báo lúc nào mới gỡ ra được.

Nó bắt chước giọng các cô gái khi nhại nhau:

- Tôi chỉ muốn sờ vào áo cô ta thôi... Tôi chỉ muốn vuốt ve tà áo như vuốt ve con chuột... Đồ khốn? Làm sao con nhãi biết được là mà chỉ thích sờ vào áo nó thôi? Nó nhảy lùi một bước thì mà lại giữ chặt nó như mà bóp chặt một con chuột. Nó kêu la làng nước! Cả tao lẫn mà phải chui rúc suốt ngày dưới mương dẫn nước trong lúc tụi nó lùng bắt mình. Thế rồi ban đêm phải bỏ xứ đó trốn đi. Lúc nào cũng bậy nhiều chuyện, lúc nào cũng vậy! Ước gì tao có thể nhốt mà trong một cái chuồng với hàng triệu con chuột để mà vuốt ve cho đã đời.

Con giận của George bỗng dịu ngay xuống. Qua ánh lửa, hẳn chợt bắt gặp ánh mắt kinh hãi của Lennie. Hắn ân hận cúi mặt xuống bếp.

Trời đã tối lắm. Ánh lửa chiếu sáng thân cây. Cành lá kết thành vòm sáng trên đầu hai người. Lennie dần dần lết quanh đống lửa tới sát cạnh George. Hắn ngồi xồm, George xoay cái hộp đậu cho nóng đều. Hắn làm ra vẻ thản nhiên như không thấy Lennie ngồi cạnh. Lennie dịu dàng:

- Anh George à !

Không có tiếng trả lời.

- Anh George!

- Gì?

- Lúc này tôi nói đùa mà! Tôi không thích sốt cà chua đâu. Dù bây giờ có sốt cà chua ở đây tôi cũng không ăn.

- Nếu có thì ăn chứ tội gì !

- Có tôi cũng không ăn - tôi để nhường hết cho anh. Cho anh rưới hết trên đậu, còn tôi thì nhất định không sờ đến sốt cà chua.

George vẫn càu nhàu, nhìn vào bếp lửa:

- Thật là điên đầu khi tao nghĩ là tao có thể thỏa thuê như thế nào nếu không vướng mày. Tao có được một phút nào yên đâu !

Lennie vẫn ngồi xồm, hẩn nhìn ra phía bên kia sông, trong khoảng tối đen:

- Anh George ? Anh có muốn là tôi sẽ bỏ đi để anh được một thân một mình không?

- Bỏ đi đâu?

- Ô! Đi đâu cũng được. Tôi có thể lên đồi kia chẳng hạn. Thế nào mà chẳng tìm được một cái hang để trú.

- Rồi ! Nhưng mày ăn bằng gì? Mày đâu có ranh mãnh tới mức để có thể kiếm ăn được?

- Tôi kiếm được. Tôi chẳng cần thức ngon trộn với sốt cà chua. Ngủ thì ngủ ngoài trời và chẳng ai làm khổ tôi nữa. Nếu tôi bắt được chuột, tôi giữ tôi nuôi. Chẳng có ai có thể lấy của tôi được.

George thoáng nhìn bạn tò mò hỏi:

- Mày giận tao đấy à?

- Nếu anh không muốn bận bịu với tôi nữa, tôi lên đồi, tôi tìm một cái hang tôi ở. Tôi đi ngay bây giờ cũng được.

- Thôi ! Mày ! Đừng nói hão huyền nữa, tao vẫn muốn mày ở với tao đấy chứ, Lennie. Bực mình là hể cho mày giữ con chuột là mày bóp chết nó.

George ngập ngừng một lát:

- Tao định thế này. Có dịp tốt tao kiếm cho mày một con chó con. Chó con thì mày không còn bóp chết được. Lại còn dễ thương hơn cả chuột nữa. Mày mặc sức mà vuốt ve .

Lennie không muốn chui vào tròng. Nó cảm thấy nó đang được lợi thế.

- Anh mà chán tôi, anh cứ việc nói ra, tôi sẽ đi vào rừng, tít trên đỉnh đồi kia rồi tôi sống một mình. Và chẳng ai vứt chuột của tôi đi được nữa.

George dụi giọng:

Lennie ! Đã bảo là tao không chán mày nữa mà. Nói có Trời nghe, chứ mày sống một mình người ta sẽ tưởng mày là con chó hoang và giết mày liền. Thôi ở với tao chứ không đi đâu cả. Vong hồn di Clara không muốn thấy mày vất vưởng một mình đâu.

Lennie nói, bộ tinh quái:

- Vậy bây giờ anh kể cho tôi nghe như mấy lần trước đi.
- Kể cái gì nhi?
- Chuyện thỏ ấy.

George sẵn giọng:

- Mày không làm cha tao được đâu.

Lennie khản khoản:

- Anh George ! Anh kể đi ! Tôi van anh mà. Như mấy lần trước ấy.
- Mày thích nghe lắm à. Được tao kể cho mày nghe rồi mình chén sau.

Giọng George trầm hẳn xuống. Hắn kể đều đều như đã thuộc lòng:

- Dân cày như ta đúng là tứ cố vô thân. Ta không có gia đình. Ta không có nơi nương náu. Làm ở trại này, kiếm được chút ít tiền rồi lại ra tỉnh phung phí hết... Xong rồi tới trại khác, lại nai lưng ra làm cho tới kiệt sức. Biết ngày nào mới nở mặt mở mày được.

Mắt Lennie sáng lên:

- Đúng thế! Đúng thế! Và còn hai đứa mình thì sao?

George tiếp:

- Riêng hai đứa mình thì lại khác. Tương lai mình đã vạch sẵn rồi, chúng ta có thể tâm sự than thở với nhau và giúp đỡ lẫn nhau. Việc gì phải ra quán ngòi phung phí hết số tiền kiếm được vì không còn chỗ nào để lui tới. Bọn họ mà không may thì có thể ở tù rục xương vì chẳng ai để ý tới. Mình thì khác.

Lennie ngẩng lời, tiếp theo:

- Nhưng mình thì khác! Tại sao thế? Tại vì... tại vì... đời tôi đã có anh, đời anh đã có tôi. Đúng thế phải không?

Nó phá lên cười sung sướng.

Anh George à! Anh nói tiếp đi.

- Mày đã thuộc lòng tôi. Mày nói cũng được.

- Không! Anh kể hay hơn. Thế nào cũng có đoạn tôi quên. Anh nói tiếp chuyện ấy đi.

- Ừ! Một ngày kia cố gắng dành dụm, thế nào ta cũng tậu được một căn nhà nhỏ, một hay hai mẫu đất, một con bò sữa, một bầy heo con và...

Lennie reo lên:

- Mình sẽ không khác gì trại chủ. Và mình sẽ có cả thỏ nữa. Anh George, nói nữa đi. Anh nói cho tôi nghe chuyện cái vườn, chuyện đàn thỏ trong chuồng, chuyện cảnh mưa mùa đông, cái lò sưởi, ta lấy sữa đánh thành kem đặc đến nỗi cắt không được. Nói hết cả đi, tuốt cả đi.

- Mà thuộc hết rồi sao không kể lấy?

- Không, anh kể cơ. Tôi kể thì không hay bằng anh đâu. Kể đi anh George. Tôi sẽ sẵn sóc bầy thỏ như thế nào nhỉ?

- Này nhé ! Mình sẽ có một vườn rau lớn, một chuồng gà con. Mùa đông khi mưa rét, mình có thể bảo: việc đâu để đây đã và mình nhóm lửa trong lò sưởi, ngồi sưởi ấm và nghe mưa rơi trên mái.

George bỗng rút con dao ra khỏi túi:

- Mẹ kiếp! Tao không có thời giờ kể tiếp nữa đâu.

George thọc con dao vào nắp hộp, nạy ra đưa cho Lennie. Rồi nó mở hộp thứ hai Nó rút trong túi ra hai cái muống, đưa cho Lennie một cái. Ngồi sát bên bếp lửa, chúng xúc đầy mồm đậu, nhai nhồm nhoàm. Một vài hạt đậu từ miệng Lennie vãi ra. George nhắc muống lên hỏi:

- Ngày mai nếu lão chủ hỏi thì mày trả lời thế nào?

Lennie ngừng nhai và nuốt vội. Nó có chiều suy nghĩ:

- Tôi... Tôi nói là... là...tôi không nói gì hết.

- Hoan hô Lennie ! Cừ lắm ! Mày tiến bộ quá ! Khi nào mua được hai mẫu đất, nhất định tao phải để cho mày nuôi thỏ mới được, nếu mà mày cứ được như thế này mãi.

Lennie run người vì đắc chí:

- Tôi nhớ được đấy chứ?

George lại nhắc muống lên:

- Bây giờ mày nghe nhé, Lennie, tao muốn mày nhận cái điều này cho kỹ, mày nhớ được chứ? Trại ở cách đây chừng một phần tư dặm về hướng này. Mày chỉ việc men theo sông là đến.

- Được mà, tôi nhớ được ! Thì lúc này tôi đã chẳng nhớ là tôi sẽ không nói với lão chủ rồi thôi?

- Tốt lắm! Nghe tao hao nữa đây! Lennie... nếu chẳng may mày có gây chuyện lôi thôi như lần trước, mày lập tức tìm chỗ này và nấp vào trong bụi rậm.

Lennie chậm rãi nhắc lại:

- Nấp vào trong bụi rậm.

- Mày cứ nấp vào trong bụi rậm cho đến khi tao đến kiểm mày. Mày nhớ chứ hả?

- Nhớ, nhớ chứ! Tôi sẽ nấp vào trong bụi rậm cho đến khi anh tới.

- Nhưng mày nhớ là không được bê bối, nếu không tao sẽ không cho mày nuôi thỏ nữa đâu.

George ném cái hộp không vào lùm cây.

- Không, nhất định là tôi sẽ không bê bối. Tôi sẽ không hé răng nói gì cả.

- Tốt lắm. Mang cái ba lô lại gần bếp lửa này! Gần lửa ngủ ngon hơn. Nằm đây mà nhìn trời nhìn lá. Đừng cời lửa nữa. Cứ để mặc cho nó tắt.

Hai người dọn chỗ nằm trên bãi cát. Ngọn lửa thấp dần.

Khoảng vòng sáng dần dần thu hẹp lại. Người ta không nhận được các cành cây cong queo nữa, chỉ còn một thoáng ánh mờ phân biệt các thân cây.

Tiếng Lennie trong bóng đêm:

- Anh ngủ rồi à, anh George?

- Chưa. Gì vậy?

- Mình phải mua đủ các màu lông mới được.

George giọng ngái ngủ.

-Ừ! Mình sẽ mua đủ các màu; màu đỏ, màu lục, màu xanh. Mình sẽ có hàng triệu con kia mà.

- Phải mua thứ lông dài nữa, anh George ạ, thứ tôi đã thấy ở hội chợ Sacramento ấy.

- Ừ! thứ lông dài.

- Anh nhớ là tôi có thể đổi bỏ đi, vào hang sống một mình đấy nhé.

- Mày muốn đi đâu thì kệ xác mày. Thôi cầm miệng mà ngủ đi.

Ngọn lửa nhạt dần trên đám than hồng. Phía ngọn đồi bên mé sông, tiếng một con chó rừng sủa và bên này bờ sông có tiếng một con chó trại sủa đáp lại. Khóm lá sung xào xạc trong hơi gió đêm.

II

Dãy nhà sàn làm chỗ ngủ cho công nhân hình chữ nhật và dài. Bên trong, tường quét vôi trắng, sàn làm bằng gỗ thô. Ba phía tường đều trở cửa sổ vuông nhỏ. Bức tường thứ tư có một cửa ra vào lớn gài bằng then gỗ. Dựa sát vào tường có tám cái giường. Năm cái có chăn mền, ba cái kia để trơ nệm. Trên đầu mỗi giường, người ta lấy các thùng đựng táo, ghép lại đóng vào tường, mặt trống quay ra trước làm thành hai cái hòm, cho người ngủ trên giường có thể để các vật dụng cá nhân. Trong hòm chất đầy đủ thứ đồ vật nhỏ: xà bông, phấn bột, dao cạo và những tạp chí “cao bồi” mà dân trại tuy thường điếu cọt nhưng thực ra trong thâm tâm vẫn ưa thích. Còn có vài hộp thuốc, mấy cái chai và lược một vài cái cà vạt treo vào đinh đóng ở thành hòm.

Gần một phía tường là cái lò sưởi bằng gang đen có một ống dẫn khói bắt thẳng lên trần. Giữa phòng có một bàn vuông lớn, đầy những quân bài. Chung quanh kê các thùng dùng làm ghế ngồi.

Lúc đó khoảng mười giờ sáng. Qua một cửa sổ hổng, mặt trời chiếu hắt vào một vệt sáng vẫn bụi. Đàn ruồi bay qua tia nắng như những vì sao đổi ngôi. Cái then cửa nhấc lên. Cửa mở. Một lão già cao lớn bước vào. Lão mặc quần áo vải thô xanh, tay trái cầm một chổi xể, George bước theo sau lão. Sau George là Lennie. Lão già nói:

- Ông chủ chờ các anh từ chiều hôm qua! Sáng nay vẫn chưa thấy các anh tới, ông ấy đã nổi sung rồi đó.

Lão nhấc tay phải lên, cái cổ tay cụt, tròn như một mẫu gỗ lòi ra từ trong ống tay áo, chỉ hai cái giường gần bếp:

- Giường của hai bác đây này.

George bước lại gần và ném bó chăn lên chiếc nệm rom.

Nó nhìn cái hòm và với lấy một cái hộp sắt màu vàng.

- Đây cụ, gì đây hả trời?

- Không biết.

- Nghe này “diệt trừ chấy rận, gián và các giống bọ khác”. Thế này mà cụ gọi là giường ngủ đây à? Nằm đây thì rận gián nó cắn chết mất.

Lão già làm tạp dịch đổi cái chổi sang tay phải, cặp chặt vào giữa khuỷu tay và hông, chìa bàn tay trái ra cầm lấy cái hộp. Lão xem xét kỹ lưỡng nhãn hộp và chậm rãi:

- Cho các bác hay...cái gã trước nằmở giường này làm nghề thợ rèn... thằng cha rất đàng hoàng và ít ai sạch sẽ hơn, ăn cơm xong, nó còn rửa tay nữa kia đấy.

- Vậy sao nó lại có rận?

George cảm thấy mỗi lúc một chán nản hơn. Lennie đặt ba lô trên giường và ngồi xuống. Nó nhìn George miệng há hốc ra. Lão già nói:

- Cho các bác hay...Gã thợ rèn Whitey ở đâu cũng rắc thuốc trừ rận mặc dù là gã không có...chỉ là để chắc ăn, hiểu chưa? Cho các bác hay là gã nhiều tật lắm... ăn khoai luộc gã còn lột vỏ ra, hơi có một tí vết nào gã cũng gọt bỏ kỳ hết. Ăn trứng mà có một vết khả nghi gã cũng cạo cho bằng được. Rốt cuộc cũng vì chuyện ăn uống mà phải bỏ đi. Thấy gã là hạng người nào chưa - rất là sạch sẽ. Chủ nhật nào gã cũng đóng bộ cánh vào dù đểch đi đâu cả, lại thắt cà vạt đàng hoàng, rồi gã cứ ngồi trong phòng.

George, vẻ hoài nghi:

- Sao mà tin được. Cụ vừa nói vì sao mà gã bỏ đi nhỉ?

Lão già bỏ cái hộp vàng vào trong túi và lấy tay xoa mặt tua tua râu bạc vì cạo chưa kỹ.

- Vì sao à? Thì gã đi cũng như tụi khác vậy mà. Gã nói là vì chuyện ăn uống. Gã thích thay đổi. Gã chẳng nói gì ngoài chuyện ăn uống cả. Tối lại, gã bảo: “Làm ơn cho tôi xin tiền công”, vậy thôi!

George nhấc cái nệm lên và nhìn xuống dưới. Hắn lại cúi xuống và xem xét tấm vải bọc một cách tỉ mỉ. Lennie vội đứng dậy và làm hết như vậy. George làm như hài lòng. Hắn mở tung ba lô, xếp các vật dụng lên hòm, con dao cạo, cục xà bông, cái lược, một lọ thuốc viên, chai thuốc bóp, cái vòng da, và hắn lấy mền bọc giường thật cẩn thận. Lão già nói:

- Tôi chắc là ông chủ sắp đến đây. Thế nào ông ấy cũng cự nự vì sáng nay không thấy các anh. Sáng nay, ông tới thẳng chỗ bọn này đang ăn và nói: “Mấy người mới xin làm sao không thấy dẫn mặt tới?” Rồi, ông còn xài thẳng đánh ngựa một mạch nữa.

George vuốt cho thẳng nếp nhăn trên giường rồi hỏi:

- Vì sao mà ông ta lại xài thừng chăn ngựa?
- Hừ, cho các bác hay, thừng chăn ngựa này là một thừng nhỏ.
- Nhỏ hả?
- Ừ, nhỏ. Nó khá lắm. Nó bị ngựa đá vẹo lưng. Khi ông chủ bực bội, ông chửi nó hoài. Nhưng mà nó cóc cần. Nó đọc sách cả ngày. Nó có khối sách trong buồng kia.

George hỏi:

- Ông chủ là người thế nào?
- Ông điệu lắm. Thịnh thoảng ông cũng nổi sung nhưng ông biết điệu lắm. Cho các bác hay... đêm lễ Giáng sinh ông ta làm gì không? Hừ, ông đem tới ngay chỗ này một vò ứt ky và hô: “Mần đi anh em ơi, mỗi năm một lần Giáng sinh thôi mà”.
- Không nói dóc đây chứ? Cả một vò hả?
- Đúng vậy, cho hay ghen. Trời ơi nhộn ơi là nhộn ! Bữa đó, cho cả thừng đen tới nữa, cả thừng nhỏ Smitty đánh xe nữa. Nó gheo thừng đen suốt đêm. Nó chơi thừng đen quá xá. Bọn kia không cho nó đá nên thừng đen mới hơn được. Smitty bảo nếu nó dùng chân đạp được thì nó đã giết chết thừng đen rồi. Vì thừng đen nó vẹo lưng, cho nên bọn kia không cho Smitty dùng chân.

Lão già ngưng lại như muốn tận hưởng kỷ niệm cũ.

- Sau đó tụi họ kéo ngay xuống quấy ở Soledad. Tôi thì tôi không đi. Tuổi tôi thì không thích trò ấy nữa.

Lennie vừa làm xong giường. Cái then gỗ lại được nhắc lên và cửa mở ra. Một người thấp, mập hiện ra trên ngưỡng cửa. Ông ta vận một chiếc quần vải thô xanh, một áo sơ mi hàng nỉ, một chiếc gilê đen không cài khuy và áo choàng đen. Ông ta thọc hai ngón tay cái vào thắt lưng ở hai bên cái khóa vuông bằng thép. Đầu đội mũ nỉ nâu cũ, chân đi đôi giày ống gót cao đóng đinh, dấu hiệu phân biệt với đám người làm công.

Lão già vội liếc mắt nhìn chủ, bước lê về cửa, tay gãi râu và nói:

- Dạ thưa họ vừa tới xong.

Lão bước qua mặt ông chủ rồi ra ngoài.

Người chủ tiến vào trong phòng, đôi chân ngấn tròn bước lặt đật.

- Tôi đã bảo với sở Murray and Ready là tôi cần gấp hai người sáng nay kia mà. Các anh có thể giới thiệu đây chứ?

George kiểm trong túi lấy ra hai tấm thẻ đưa cho người chủ.

Ông chủ nói:

- Cái này đâu phải tại lỗi của sở. Đây này, người ta có viết rõ là các anh phải đến đây từ hừng sáng để kịp giờ làm việc.

George nhìn xuống chân:

- Lão tài xế xe buýt nó lừa chúng tôi, thành ra chúng tôi phải đi bộ tới mười dặm đường. Nó nói là đã tới nơi rồi mà thật ra thì còn xa. Chúng tôi không gặp ai để quá giang tới đây cho kịp sáng nay cả.

Người chủ nheo mắt:

- Sáng nay xe thóc đi mà thiếu mất hai người. Chín giờ thì trễ quá rồi. Các anh ở đây chờ chuyến chiều vậy..

Người chủ rút ở túi ra cuốn sổ mượn công và mở trang có cài sẵn cây bút chì. George trừng mắt nhìn Lennie, có ý nhắc nhở và Lennie gật đầu tỏ rằng y đã hiểu: Người chủ liếm đầu bút chì:

- Anh tên gì?

- Dạ, George Milton.

- Còn anh?

George nói:

- Tên hẳn là Lennie Small.

Người chủ ghi tên vào sổ:

- Xem nào, hôm nay là hai mươi, trưa hai mươi.

Lão gấp sổ lại:

- Cả hai anh trước làm ở đâu?

- George trả lời :

- Dạ ở miền Bắc. Ở Weed.

Người chủ quay sang Lennie...

- Anh ta bộ ít nói làm hả?

- Dạ, nó ít nói nhưng làm thì khỏe lắm. Nó khỏe như vâm.

Lennie mỉm cười và nhắc lại:

- Khỏe như vâm.

George nghiêm khắc nhìn Lennie và Lennie bối rối cúi đầu.

Người chủ bỗng hỏi:

- Này anh Small !

Lennie ngẩng đầu lên.

- Anh biết làm gì?

Lennie cuống cuồng, đảo mắt nhìn George cầu cứu.

George nói:

- Sai nó gì, nó cũng làm được cả. Nó đánh xe được. Nó khâu thóc được. Nó lái máy bừa được. Nó làm được ráo, ông cứ thử mà xem.

Người chủ quay nhìn George:

- Hừ , sao anh không để hắn trả lời? Anh tính chuyện gì vậy chứ?

George nói lớn:

- Dạ thưa, nó không sáng dạ đâu. Nhưng làm thì nó khỏe lắm. Nó có thể nhấc hai tạ hàng.

Người chủ đã có chủ ý, nhét sỏ vào túi. Lão thọc ngón tay cái vào thắt lưng, nheo mắt mắt lại và hỏi.

- Này George. Anh định mưu tính gì đây?

- Dạ?

- Tôi nói là anh đặt vào gã kia bao nhiêu tiền? Phải anh phỗng tiền công của gã không?

- Làm gì có chuyện đó. Vậy ông tưởng tôi lợi dụng hắn sao?

- Lạ thật, tôi chưa thấy người nào thiết tha với bạn như anh vậy. Tôi chỉ muốn biết tại sao anh lại thiết tha với nó như vậy.

George nói:

- Thưa, nó là... em họ tôi. Mẹ nó giao cho tôi coi nó. Chả lúc bé, nó bị ngựa đá vào đầu. Nó thì bình thường như mọi người vậy. Mỗi một tội là đàn. Nhưng bảo gì nó cũng làm được.

Người chủ hơi quay người:

- Được, khâu thóc thì cóc cần phải thứ ranh mãnh mới làm nổi. Nhưng mà anh không bịp được tôi đâu nhé. Anh không qua mắt tôi được đâu. Vì sao anh bỏ không làm việc ở Weed nữa?

George vội đáp:

- Trên đó hết việc rồi.

- Việc gì?

- Dạ... đào giếng.

- Thôi được. Nhưng mà đừng có giở trò nhá, bởi vì tôi không để anh gạt đâu. Tôi đã gặp khối thằng ranh vặt như anh rồi. Ăn trưa xong, theo toán xe thóc, chở lúa từ máy đập về. Các anh đi cùng với Slim.

- Thưa Slim nào?

- Ừ, Slim là gã cao lớn đánh xe. Trưa ăn cơm anh sẽ gặp nó.

Người chủ quay phắt về phía cửa, nhưng trước khi ra còn quay lại nhìn chăm chặp hai người một hồi lâu.

Khi nghe tiếng chân lão đã đi xa, George quay sang Lennie:

- Tao định ninh là mày nhớ đừng nói gì cả. Tao định ninh là mày cầm cái họng lại để cho tao lựa lời ăn nói. Suýt nữa là hỏng cả việc.

Lennie dáng thiếu não, nhìn xuống tay.

- Tôi quên, anh George à.

- Phải mày quên. Mày thì lúc nào cũng quên và tao cứ phải lo nhớ mãi cho mày.

Nó ngồi phịch xuống giường:

- Lão để ý mình rồi đấy ! Giờ thì phải thận trọng, đừng để sơ hở điều gì nữa. Sau việc này mày cầm họng luôn lại chớ?

- Anh George à!

- Mày muốn gì nữa?

- Tôi có hồi nào bị ngựa đá vào đầu đâu, sao anh nói thế?

George nói tàn nhẫn:

- Ngựa đá vào đầu mày hãy còn là phúc. Được vậy, mọi người khỏi phải tội nợ vì mày.

- Sao anh bảo tôi là em họ anh?

Hừ, tao nói dóc. May mà không phải là thật. Nếu tao là bà con với mày thì tao đã đi tự vẫn rồi.

Nó bỗng ngừng lại, húc về phía cửa và ngó ra.

-Ê cụ! cụ rình nghe cái gì đó?

Lão già từ từ bước vào. Tay lão cầm cái chổi. Một con chó béc giê già lết theo sau, mõm xám, mắt trắng dã và mù.

Con chó nặng nhọc lê khắp khênh tới một góc buồng và nằm xuống, rên khừ khừ. Rồi nó liếm bộ lông xám ghè, lở.

Lão già đợi cho con chó nằm xong mới trả lời; Tôi có nghe gì đâu. Tôi đứng ở bóng mát để gãi cho con chó một chút. Tôi vừa mới quét nhà cầu xong.

George nói:

- Coi bộ cụ thích để tai nghe chuyện thiên hạ ở đây lắm. Tôi không ưa những người rình mò vào công việc của tôi đâu.

Lão già ngượng nghịu nhìn George rồi Lennie, rồi lại nhìn George.

- Tôi cũng vừa mới tới thôi. Tôi có nghe thấy các bác nói gì đâu. Vả lại, chuyện của các bác đâu có ăn nhằm gì tới tôi, ở với nhau trong trại, cứ cam, cứ điếc là tốt hơn cả.

George hơi đầu dậu:

- Đúng vậy, nếu mà muốn làm ăn lâu dài.

Nó đã yên lòng vì sự bào chữa của lão già.

- Cụ lại đây ngồi chơi một chút đi. Con chó này nó già quá!

- Ủ, tôi nuôi nó từ hồi nó còn bé xíu. Trời ? Lúc nó nhỏ, nó hay lắm kia.

Lão đặt cái chổi dựa vào tường và lấy tay gãi chòm râu xám.

- Bác thấy ông chủ thế nào?

- Được, ông ấy coi bộ tốt.

Lão già phụ họa:

- Ông ấy tốt thật chứ. Nhưng mà phải biết điệu của ông mới được.

Vừa lúc đó một người trai trẻ bước vào. Da nâu, mắt đen, tóc xoăn, tay trái đeo một chiếc găng làm việc và cũng như người chủ, hấn đi giày boots cao gót. Hấn hỏi:

- Thấy ông cụ đâu không?...

Lão già nói:

- Thừa cậu Curley, ông ấy vừa mới ở đây xong hình như ông xuống bếp thì phải.

Curley nói:

- Tao phải đi kiểm ông vậy.

Bỗng mắt hắn bắt gặp những kẻ mới tới và hắn dừng lại.

Hắn nhìn George và Lennie mặt lạnh như tiền... Dần dà hai cánh tay hắn khuỳnh ra và hắn nắm chặt bàn tay lại .

Hắn lấy gan đứng ngay người rồi hơi gập xuống. Tia mắt hắn nửa có vẻ dò xét, nửa có vẻ khiêu khích. Bị nhìn như vậy, Lennie mất tự nhiên luống cuống, chân run bần chồn.

Curley nhẹ nhàng bước sát lại gần nó:

- Phải mấy người ông cụ đang đợi không?

George đáp:

- Vâng, tụi này vừa tới xong.

- Để thằng lớn kia trả lời coi.

Lennie nhấp nhòm, bối rối. George nói:

- Nhưng nếu nó cóc muốn trả lời thì sao?

Curley quay phắt lại:

- Đù mẹ? Tao hỏi thì phải trả lời chứ. Ai khiến may chỗ mồm vào?

George phớt tỉnh:

- Tụi này đi với nhau.

- À, ra thế đấy.

George cau mặt, không nhúc nhích:

- Đúng thế Lennie cuống quýt nhìn George xem phải làm gì.

- Mà mày nhất quyết không cho thằng lớn đầu nói phải không?

- Chừng nào nó có chuyện thì nó nói.

Nó khẽ làm hiệu cho Lennie. Lennie nói dịu dàng:

- Chúng tôi vừa tới xong.

Curley nhìn George chăm chăm:

- Nay, bạn sau bố mày hỏi. nhớ mà trả lời nghe không.

Hắn quay về phía cửa và đi ra khuỷu tay còn hơi khuỳnh khuỳnh. George nhìn Curley bước ra. rồi quay lại lão già:

- Cụ ơi thằng mắc dịch ấy nó bị cái gì thế. Lennie đâu có làm gì hắn.

Lão già cẩn thận nhìn ra phía cửa để yên trí không ai nghe lỏm, khẽ nói:

- Con ông chủ đây, Curley nó hay lắm. Nó có học quyền Anh. Nó thuộc vào hạng nhẹ và lẹ tay lắm.

- Hừ, lẹ thì lẹ chứ. Việc gì nó phải ăn thua với thằng Lennie. Lennie đâu có làm gì hắn. Tại sao nó muốn gây sự với thằng này?

Lão già nghĩ ngợi...

- Hừ... Tôi nói cho mà hay. Curley cũng giống như mấy thằng nhóc khác. Thấy ai cao lớn nó không ưa. Thấy người nào to con thì nó kiếm chuyện suốt ngày. Cứ như là nó nổi xung thấy mình không được to con như vậy. Chắc bác biết rõ tụi nhóc như vậy chứ. Suốt ngày chỉ gây lộn.

- Ồ, biết quá mà. Tôi đã gặp hàng tá tụi nhóc con như thế! Nhưng ông nhóc Curley của cụ biết điều thì đừng tính nhảm mà đụng vào thằng Lennie. Thằng này thì nó không lanh lợi, nhưng ông nhóc xuẩn ngốc kia mà đụng vào nó thì vỡ mặt đấy.

Lão già trả lời hồ nghi:

- Ồ, nhưng mà Curley nó cũng góm lắm. Thật ra thì chẳng công bằng gì cả. Ví thử mà Curley nhảy xổ vào một gã lớn con và giã cho một thoi thì ai ở ngoài cũng phục hắn cả. Ví thử nó nhảy vào mà bị người ta giã cho một trận thì mọi người lại sẽ nói rằng gã to lớn kia phải chơi với kẻ đồng cân, đồng hạng và biết đâu chúng chẳng nhảy xổ vô đánh hôi, cho nên tôi chẳng thấy gì công bằng cả. Chơi với Curley thì chỉ có lỗ thoi.

George nhìn chùng phía cửa, nói giọng hăm dọa:

- Dù thế nào mặc lòng, nó khôn hồn thì hãy coi chừng thằng Lennie. Thằng này không biết võ nhưng nó khỏe và nhanh lắm, và nó cũng chẳng cần biết luật lệ gì hết.

George đi về phía chiếc bàn vuông, ngồi lên một cái thùng. Nó sắp vài quân bài và lật xuống bàn.

Lão già ngồi trên một cái thùng khác:

- Đừng nói lại với Curley chuyện vừa rồi nghe. Nó sẽ tổng cổ tôi đi đấy. Nó bất cần, ai làm gì nó được, vì nó là con ông chủ.

George úp bài và bắt đầu lật các quân bài lên, ngắm nghĩa quân này kẻ quân khác và đặt xuống thành chồng.

Nó bảo:

- Đồ mất dạy! Sao tôi ghét tụi nhóc đó thế!

Lão già nói:

- Hình như nó mới đổ đốn từ ít lâu nay. Nó mới lấy vợ cách đây hai tuần. Vợ nó ở nhà bên kia, với ông chủ. Hình như từ ngày lấy vợ nó xác xược hơn.

George càu nhàu:

- Đẻ lên mặt với vợ chứ gì?

Lão già tỏ ý vui thích:

- Anh có thấy tay trái nó mang găng không?

- Có tôi có thấy.

- Nay, nó bôi thuốc kem vào găng đấy.

Thuốc kem là cái đêch gì thế?

- Hừ, lão nói cho mà hay... Nó bảo để giữ cái tay ấy thật mềm mại cho vợ hẳn.

George chăm chú tính nước bài. Nó nói:

- Chuyện vậy mà đi khoe tưởng hay lắm sao.

Lão già cảm thấy yên trí. Lão đã khôn khéo buộc George thốt ra một lời kết tội. Bây giờ lão thấy vững tâm và nói mạnh dạn hơn.

- Chóc nữa anh thấy vợ nó là khắc biết.

George lại úp bài và sắp lên bàn, chậm rãi và tự lự. Đột nhiên, hẳn hỏi:

- Xinh không?

- Ô, xinh... nhưng mà...

George vẫn nhìn quân bài:

- Nhưng mà sao?

- Hừ, cô ả bốc dữ lắm.

- Thế hả. Vừa mới lấy chồng hai tuần mà đã bốc à? Có phải vì thế mà thằng Curley hay nổi khùng chứ gì?

- Tôi thấy cô ả đưa tình với gã Slim. Slim là gã đánh ngựa ấy mà. Tay ấy cừ lắm. Đập thóc, giã gạo không cần mang giày gót cao đâu: Con bé chài cha ấy dữ lắm. Curley nó chưa biết. Con bé lại còn chài cả gã Carlson nữa.

George giả bộ dừng dung:

- Thế này thì còn nhiều pha khoái trá lắm.

Lão già đứng dậy:

- Anh có muốn nghe sự thật không.

George không đáp.

- Hừ, tôi nghĩ là Curley đã vớ phải một con điếm.

George nói:

- Đâu phải chỉ một mình nó. Tôi biết nhiều cha gặp phải cảnh đó lắm.

Lão già bước ra phía cửa và con chó ngừng đầu lên nhìn chung quanh. Rồi nó nặng nhọc đứng dậy bước theo. Lão già nói: Tôi phải đem chậu ra sẵn cho mọi người. Xe sắp về tới tôi. Hai bác được xếp vào toán khiêng thóc phải không?

- Ừ

- Chú em không nói với Curley chuyện tôi nói lúc nãy chứ?

- Nhất định là không rồi.

- Chú em cứ mở mắt mà xem. Sẽ biết con nhỏ phải là điếm hay không.

Lão bước ra trong ánh nắng gay gắt.

- George đặt cẩn thận các quân bài xuống, xếp thành ba cọc. Nó đặt bốn lá chuồn lên đến hàng xì dách. Khung nắng vuông bây giờ chiếu lên trên sân và đàn ruồi bay qua bay lại như những đóm sáng. Bên ngoài có tiếng loảng xoảng của dây nịt ngựa và tiếng bánh xe chát nặng cọt kẹt.

Từ xa có tiếng gọi:

- Mã phu... ơ... ơ... ơ! Mã phu!

Rồi tiếp theo:

- Mẹ kiếp, không biết thằng nhọ chúi ở xó nào?

George ngấm các quân bài rồi xóa đi, quay về phía Lennie. Lennie đang nằm duỗi trên giường, quan sát.

George nói:

- Đừng tưởng chuyện giỡn đâu. Tao đang lo đây. Thế nào thằng Curley này nó cũng kiếm chuyện với mày. Cái ngữ này mình đã gặp rồi. Chuyện lúc nãy cũng như là nó thử sức mày. Nó cho là nó đã biết thóp mày rồi và từ giờ trở đi hề có dịp là nó giã mày cho mà xem.

Đôi mắt Lennie đầy kinh hãi. Nó cầu khẩn:

- Anh George tôi không muốn lôi thôi. Anh đừng để nó đánh tôi.

George đứng dậy và đến ngồi trên giường Lennie:

- Tao chúa ghét tụi nhóc khùng như thằng này. Tao đã gặp cả chục thằng như vậy. Đúng như lão già nói, chơi với nó chỉ có lỗ thôi. Lúc nào nó cũng hơn mình.

Hắn nghĩ ngợi một lát.

- Nếu nó kiếm chuyện với mày, thì mình phải dông đi trại khác. Mày đừng quên nó là con lão chủ nhé. Mày nghe tao nói cho rõ đi. Cố mà tránh nó nghe không. Đừng bao giờ nói chuyện với nó. Nếu nó tới đây, mày đi tít ra đầu phòng kia. Mày nhớ vậy chứ, Lennie.

Lennie rên rỉ:

- Thật tôi không muốn có chuyện lôi thôi. Tôi có làm gì nó bao giờ đâu.

- Nếu nó bốc đồng muốn đấu võ với mày thì chẳng có lợi gì cho mày cả. Đừng bao giờ tới gần hắn. Nhớ đấy chứ?

- Nhớ mà, anh George, tôi sẽ không nói gì cả.

Tiếng xe chở thóc nghe rõ hơn. Tiếng chân ngựa nện trên đất cứng, tiếng phanh hãm, tiếng dây cương ngựa kêu loảng xoảng. Tiếng người nói vọng từ cỗ xe này sang cỗ xe khác George ngồi trên giường cạnh Lennie, nhú lông mày nghĩ ngợi. Lennie rụt rè hỏi:

- Anh buồn phải không anh George.

- Tao không buồn vì mày đâu. Tao giận cái thằng chó đẻ Curley. Cứ tưởng hai đứa có thể kiếm một ít tiền... độ mười ngàn đồng.

Nó lấy giọng cương quyết:

- Lennie, mày không được lại gần nó.

- Vâng, tôi không lại gần nó đâu. Tôi cũng không hé miệng nói gì cả.

- Tránh đừng để nó gây chuyện... Nhưng, nếu thằng nhóc nó chơi mày... hừ, thì mày cứ chơi lại nó đi.

- Chơi lại thế nào anh?

- Mày khỏi lo. Tới đấy rồi tao bảo. Cái ngữ nó tao thương không nổi. Lennie, nếu có chuyện gì xảy ra, mày nhớ tao dặn phải làm gì rồi chớ?

Lennie ngồi chống khuỷu tay, mặt chau lại vì nghĩ lung. Rồi nó máy mắt, buồn bà nhìn George:

- Nếu có chuyện gì xảy ra, anh không cho tôi nuôi thỏ nữa phải không?

- Không phải chuyện nhỏ. Mà có nhớ đêm rồi, tụi mình ngủ ở đâu không. Dưới kia kia ở gần mé sông.

- Ờ, tôi nhớ rồi. Nhất định nhớ rồi mà. Tôi xuống đấy, nấp vào trong bụi rậm.

- Nấp cho tới khi nào tao tới kiếm mày. Đừng để ai nhìn thấy cả. Nấp vào trong bụi rậm, gần mé sông. Nhắc lại đi.

- Nấp vào trong bụi rậm, gần mé sông.

- Nếu có chuyện gì xảy ra.

- Nếu có chuyện gì xảy ra.

Có tiếng hãm xe ở phía ngoài. Một tiếng kêu dội lên:

- Mã phu! ơ . . . ơ . . . ơ! Mã phu !

George nói:

- Lennie! Mày khê nhắc lại đi cho khỏi quên.

Hai người ngược mắt nhìn lên vì khoảng nắng hình chữ nhật của khung cửa sổ bị che lấp. Một thiếu phụ đứng nhìn vào trong phòng. ả có đôi môi dày thoa đầy son, đôi mắt bôi đậm to thao láo. Móng tay ả quét đỏ, tóc buông xuống xoắn như những chùm lạp xường nhỏ. ả bận cái áo vải dài đi dép đỏ kết những chùm lông đà điều màu đỏ. ả nói với một giọng mũi như vỡ tiếng.

- Tôi kiếm Curley.

George nhìn ra chỗ khác rồi lại nhìn cô gái.

- Cậu ấy mới ở đây xong nhưng lại vừa đi rồi.

- Thế à

ả chắp tay sau lưng và dựa mình vào khung cửa sổ, cố ý làm nổi bật thân hình lên.

- Các anh mới tới phải không?

- Phải.

Lennie nhìn trân trân cô gái, và mặc dù làm bộ không để ý tới Lennie, ả hơi gập mình xuống. ả nhìn móng tay giăng giải:

- Chẳng là Curley vẫn thường tới đây luôn ấy mà.

George nói xằng:

- Thế nhưng bây giờ cậu ta không có đây.

Ả nói giọng công phần:

- Nếu vậy, tôi đi kiếm chỗ khác xem sao.

Lennie vẫn nhìn thiếu phụ như bị thôi miên. George nói:

- Nếu gặp tôi sẽ bảo với cậu là cô đang tìm.

Ả mỉm cười ranh mãnh và run rẩy đôi môi.

- Ai lại nở rầy người lạc bạn bao giờ.

Có người đi qua phía sau thiếu phụ. Ả quay đầu lại:

- Chào anh Slim.

Tiếng Slim từ ngoài cửa vọng vào:

- Chào người đẹp.

Anh Slim à, tôi đang đi kiếm Curley đây.

- Kiếm cho kỹ vào. Tôi vừa thấy gã trở về nhà trên xong. Cô ả bỗng thất sắc và nói lớn:

- Chào các người nhé.

Và ả tắt tươi đi.

George nhìn Lennie:

- Đúng là con đĩ ngựa! Nó kén được của này làm vợ thì thật là phúc tổ nhà nó.

Lennie bênh vực:

- Ấy đẹp quá!

- Đẹp, đẹp lắm. Có gì phôi ra hết rồi. Thằng kia cũng chẳng lạ gì nữa. Tao cuộc hai tờ là nó đi liền.

Lennie vẫn nhìn ra phía cửa cô ả vừa đi khỏi.

- Cô ấy đẹp quá ?

Và nó mỉm cười chiêm ngưỡng.

George thoáng nhìn Lennie rồi nó chụp lấy tay, giật mạnh. Nó nói giận dữ:

- Đồ điếm chó. Đừng có nhìn vào con đĩ ngựa ấy. Tao đéch thềm biết nó nói gì hay làm gì. Thứ rắn độc này, tao thấy đã nhiều nhưng chưa bao giờ tao được thấy thứ dữ như vậy. Đừng rờ vào nó nhé.

Lennie cố giật tay ra.

- Anh George ơi, tôi có làm gì đâu.

- Đúng, mày không làm gì cả, nhưng lúc con bé đứng kia kia, phơi đùi ra, thì mày cứ nhìn chòng chọc vào nó.

- Tôi không nghĩ gì bậy bạ cả. Thề với anh như thế.

- Thế nào mặc lòng, mày đừng xán lại gần nó, nó là cái cạm bẫy người đó. Để mình thằng Curley nó chui vào là đủ rồi. Nó muốn vậy thì được vậy.

George nói giọng khinh miệt:

- Đàn ông, đàn ông mà mang găng dày kem. Tao cuộc thằng này nó tắm bỏ bằng trứng sống và chạy rông hỏi khắp các hiệu thuốc tây.

Lennie bỗng kêu lên:

- Anh George ơi, tôi không thích trại này. Ở đây quá rắc rối. Tôi muốn đi nơi khác kia.

- Mình phải ở đây tới khi có tí tiền còm đã. Không thể làm khác được, nghe chưa? Gặp cơ hội là cuốn gói ngay. Tao cũng không ưa cái trại này hơn gì mày.

Nó đi về phía bàn và lại chia một ván bài khác.

- Thật tình là tao không ưa gì chỗ này. Có dịp là phơi liền. Phải chi có vài đồng bạc, mình sẽ ngược nguồn sông American River và làm nghề đãi vàng. Nghe nói ở đó nó trả mỗi ngày hai, ba đồng và biết đâu mình chả vớ được một cái mỏ.

Lennie nghiêng về phía George lo lắng:

- Ta đi làm chỗ khác đi anh George. Đi khỏi chỗ này đi. Ở đây coi bộ mệt quá.

George cộc lốc:

- Phải ở đây. Giờ cầm môm đi. Tụi chúng đến đây.

Trong phòng tắm bên cạnh, người ta nghe thấy tiếng nước chảy và tiếng thau loảng xoảng. George vẫn chăm chú tính bài. Nó nói:

- Lẽ ra thì mình cũng nên đi tắm cái đã. Nhưng mình có làm gì bản đầu mà tắm.

Một người lực lưỡng hiện ra khung cửa. Hàn kẹp dưới nách một cái mũ nỉ vừa chải về phía sau mái tóc dài, đen và ướt. Như những người khác, hắn bận một cái quần xanh và một cái vét lụa ngắn. Khi vuốt tóc xong hắn bước vào phòng dáng điệu chững chạc như những nhà quý tộc hay các nghệ sĩ

bạc thầy. Hắn đánh xe và là tay anh chị trong trại, một mình có thể cầm cương mười, mười sáu và có khi cả hai mươi con lừa với mỗi một con đầu đàn. Chỉ quạt một roi hắn có thể giết chết một con ruồi trên mông lừa mà không đụng tới chân lông con vật. Trong dáng điệu của hắn có một vẻ trang trọng và bình thản sâu đậm tới mức mà hắn đi tới đâu làm mọi người im hơi lặng tiếng ngay.. Hắn có nhiều uy tín cho nên dù nói vấn đề gì, chính trị hay ái tình, người ta cũng hoàn toàn tin cả. Đó là Slim, người đánh xe. Khuôn mặt chữ điền và không có dấu vết gì về tuổi tác. Có thể đoán hắn ba mươi tuổi. cũng có thể năm mươi tuổi. Hắn rất tinh, nghe nửa lời đã hiểu rồi. Lối nói chậm rãi của hắn hàm súc ẩn ý, không phải chỉ là tư tưởng suông mà còn gây được nhiều niềm thông cảm sâu sắc.

Tay hắn lực lưỡng mà thon, khoa lên một cách mềm dẻo như một cô đồng trong điện mẫu.

Hắn sửa chiếc mũ nhãn nheo, làm một đường rẽ phía giữa và đội lên đầu. Hắn nhìn hai người trong phòng một cách nhân hậu. Hắn nói, giọng ưu ái:

- Phía ngoài nắng như đốt. Vào đây hoa mắt chả thấy gì hết. Các bác vừa mới đến à?

George trả lời:

- Vâng chúng tôi vừa mới đến.
- Các bác vào kíp lúa mạch chứ.
- Ông chủ bảo thế.

Slim ngồi xuống một chiếc thùng, phía bên kia bàn, đối diện với George. Hắn nhìn ngược các quân bài trải trên bàn. Hy vọng các bác sẽ làm trong kíp tôi.

Giọng hắn rất hiền hậu.

- Trong kíp tôi có hai cha ngóc, đến nỗi không nhận ra bao nào là bao lúa mạch nữa. Hai bác có làm qua lúa mạch rồi chứ.

- Làm quá đi rồi! - George trả lời - Tôi thì không có gì đáng khoe nhưng thằng vâm kia, một mình nó gánh bằng hai người thường.

Lennie từ nãy nhìn hai người nói chuyện, mỉm cười đắc chí khi George khen. Bằng mắt, Slim biểu đồng tình lời khen của George. Hắn cúi xuống bàn, lấy tay bật góc một quân bài của George để ngoài.

- Hai bác đi chung với nhau à?

Hắn nói bằng một giọng thân mật, quyến rũ người ta thổ lộ tâm can. nhưng cũng đồng thời có chiều dè dặt.

George trả lời:

- Vâng chúng tôi đi chung. Số là chúng tôi kết bạn giúp nhau.

Hắn dùng ngón tay, trỏ Lennie:

- Nó không được sáng dạ. Nhưng mà làm việc thì nó không ngại gì cả. Chân chỉ hạt bột. Tôi quen nó đã lâu.

Slim trông về phía George nhưng nhìn ra xa, nói giọng mơ màng:

- Ít có người đi chung được với nhau. Tôi không hiểu vì sao vậy. Có lẽ trên thế gian khôn khổ này, người ta ngờ vực nhau quá.

George nói:

- Đi đâu có bầu có bạn thích hơn nhiều

Một người lực lưỡng và to lớn bước vào. Nước trên đầu nhỏ giọt xuống, cho biết là y vừa tắm và gội đầu xong.

- Ê, Slim.

Hắn gọi và bỗng dừng lại, hắn nhìn chằm chằm vào George và Lennie. Slim nói như để giới thiệu.

- Họ vừa đến xong.

Người to lớn nói:

- Hân hạnh. Tên tôi là Carlson.

- Tôi là George Milton. Và kia là Lennie Small (^[1])

- Hân hạnh - Carlson nhắc lại - Vừa vặn là bác ta không nhỏ chút nào.

Đùa xong hắn phá lên cười nhẹ nhõm. Hắn nhắc lại:

- Đúng là bác ta không nhỏ tí nào. À Slim, tôi định hỏi anh... Con chó thế nào? Sáng nay tôi để ý không thấy nó nằm dưới gầm chiếc xe bò nữa.

- Nó vừa đẻ tối hôm qua. Được chín con. Tôi dìm chết luôn bốn con. Nó không đủ sức cho bú nhiều đến thế.

- Vậy là còn năm con?

- Ừ, năm con. Tôi giữ lại năm con lớn nhất.

- Anh nghĩ nó thuộc giống gì?

- Không biết. Tôi đoán là giống bẹc giê. Hôi động đực chỉ thấy có giống chó bẹc giê bầu quanh nó.

Carlson nói tiếp:

- Nếu vậy, anh giữ lại năm con chó con. Anh định nuôi cả lũ à?
- Chưa biết. Thế nào cũng giữ ít lâu cho con Lulu hết cương sữa đã.

Carlson nói giọng chắc chắn:

- Anh Slim, thế này nè, tôi tính như vậy: Con chó lão Candy già quá, hết đi nổi rồi. Nó lại còn hôi thối như quý. Mỗi lúc nó vào phòng này, hai ba ngày sau tôi còn ngửi thấy thối. Bây giờ ta bảo lão Candy bỏ con chó già đi và xin anh một con chó nhỏ mà nuôi? Cách một dặm đã ngửi thấy mùi con chó ấy rồi. Nó không còn lấy một cái răng, gặm mù tịt, ăn không được nữa. Lão Candy cho nó uống sữa. Nó không thể nhai bất cứ cái gì khác.

George chăm chú nhìn vào Slim bỗng có tiếng gõ trên kiềng sắt lúc đầu chậm rãi, dần mau hơn cho đến lúc cuối thì các tiếng đập làm thành một âm thanh duy nhất. Tiếng kiềng đột nhiên tắt như lúc ban đầu.

Carlson nói:

- Kiềng đánh rồi. Phía ngoài một nhóm người đi qua, cười nói ồn ào.

Slim từ từ đứng một cách trang trọng:

- Ê, thôi ta, các bác nên mau chân xuống thì mới có thức ăn. Trong hai phút nữa, sẽ hết sạch.

Carlson nhường lối cho Slim đi qua rồi cả hai cùng ra cửa Lennie dáng sột ruột, nhìn George. George gom các quân bài thành một đồng. Hắn nói:

- Ủ, Lennie, tao hiểu rồi. Tao sẽ xin cho mày một con.
- Một con màu nâu và đen,- Lennie nói mất bình tĩnh.
- Đi xuống ăn đã. Không biết có con nào màu nâu và đen không?

Lennie không nhúc nhích khỏi giường.

- Anh George, anh xin ngay đi, để bác ấy đừng giết thêm nữa.
- Ủ mà, đi ăn. Đứng dậy nào.

Lennie lăn khỏi giường và đứng dậy, cả hai đi ra cửa. Vừa lúc họ tới cửa, Curley xồng xộc bước vào. Hắn hỏi giận dữ

- Tụi bay có thấy người đàn bà nào vào đây không?
- Hình như có cách đây chừng nửa giờ.

- Nó đến đây làm cái gì?

George đứng im, ngấm anh chàng bé nhỏ đang nổi giận.

Hắn trả lời với một giọng hỗn xược:

- Cô ả nói... cô ả đi kiếm cậu.

Curley hình như mới nhận rõ ra George lần thứ nhất. Hắn ném vào George một cái nhìn nảy lửa, ước lượng, xét đoán sức lực của George, ngấm nghĩa thân hình đều đặn của George. Cuối cùng hắn hỏi:

- Thế cô ấy đi về phía nào?

George nói:

- Tôi không biết, tôi không để ý nhìn cô ta đi lối nào.

Curley nhìn George hần học rồi quay mình lại, chuồn thẳng ra cửa.

George nói.

- Lennie à, mày không biết chớ tao sợ là chính tao rồi cũng có chuyện lôi thôi với thằng khùng này. Bộ mặt nó tao tiêu không được. Thôi đi. Mẹ kiếp, nhanh lên không thì hết nhẫn.

Chúng bước ra ngoài. Mặt trời chỉ còn là một vạch mỏng dưới cửa sổ. Xa xa, người ta có thể nghe tiếng chén bát va chạm nhau.

Một lát sau con chó già khập khểnh đi vào chỗ cánh cửa để mở. Nó nhìn bên phải, bên trái với đôi mắt lơ lơ gần như mù tịt. Nó hít hơi rồi gói đầu lên căng. Curley lại hiện ra trên ngưỡng cửa và nhìn vào trong phòng.

Con chó ngẩng đầu lên nhìn, khi Curley thỉnh linh biến mất, cái đầu xám của nó lại rơi xuống sàn.

III

Mặc dầu trời còn sáng ngoài cửa sổ, bên trong nhà trại lại tối sầm. Từ phía cửa vọng lại tiếng ồn ào và đôi lúc tiếng móng ngựa^[2] chạm vào nhau kêu chát chúa. Thỉnh thoảng tiếng hoan hô hay chỉ trích lại nổi lên.

Slim và George cùng bước vào căn phòng tranh tối tranh sáng. Slim với tay lên chiếc bàn đánh bài và bật ngọn đèn có chụp bằng sắt tây. Tức thì, mặt bàn sáng lên vì ánh sáng từ cái chụp hình nón chiếu thẳng xuống cho nên các góc phòng vẫn tối om. Slim ngồi trên một cái thùng, George ngồi đối diện hẳn. Slim nói:

- Có gì đâu, đằng nào tôi cũng dìm chúng chết một nửa, có gì phải cảm ơn.

George nói:

- Đối với anh, có lẽ chẳng có nghĩa gì, nhưng đối với nó thì thật là quá xá! Không biết làm sao bắt nó vào ngủ ở đây được hở trời? Rồi nó sẽ ngủ với lũ chó trong chuồng ngựa cho mà xem. Khó mà cản nó rúc vào cũi ngủ với lũ chó con lắm.

Slim nhắc lại:

- Thôi đừng nói chuyện ân huệ gì cả ! Này, anh nói về nó đúng quá. Có lẽ nó không ma lạnh thật, nhưng tôi chưa thấy ai làm việc như nó. Suýt nữa thì nó giết chết thằng nhóc cùng làm với nó ở kíp lúa mạch. Chẳng ai địch nổi nó đâu Trời, tôi chưa thấy thằng cha nào khỏe như thế.

George hãnh diện:

- Chỉ cần bảo cho Lennie biết phải làm thế nào là nó làm tất, miễn là đừng phải tính toán gì cả. Tự nó không biết suy tính gì cả nhưng làm thì số dách.

Tiếng sắt va chạm vào tấm kim khí nổi lên với vài tiếng cổ võ Slim nhích lùi lại một chút để ánh đèn khỏi chiếu vào mặt.

- Hai anh kết với nhau được như vậy cũng kỳ.

Slim gợi chuyện một cách kín đáo. George trả lời một cách hoài nghi:

- Làm sao lại kỳ?

- Ô! Làm sao! Tôi ít thấy người cùng đi với nhau như vậy thôi! Anh còn lạ gì dân đi làm thuê mà, họ tự đâu dẫn đến, người ta cho họ một chỗ ở, họ làm việc một tháng, kiếm kha khá một chút là xéo đi chỗ khác, vậy thôi. Họ chả bao giờ thêm chú ý tới ai cả. Bởi thế nên tôi mới thấy hơi lạ một thằng khùng như nó và một kẻ khôn ngoan như anh lại kết bạn với nhau được.

- Nó đâu có khùng. Nó ngu thật nhưng đâu có khùng. Và tôi cũng đâu có khôn ngoan gì, khôn thì đã chả phải khuôn lúa, ngày cơm hai bữa, tháng lương năm chục. Nếu tôi mà khôn ngoan hay chỉ cần khôn vặt thôi là tôi cũng đã có một miếng vườn riêng rồi có thể trồng trọt lấy chứ đâu phải nai sức ra làm cho người khác hưởng.

George ngừng lại. Nó đang muốn thổ lộ tâm can. Slim không khích nó mà cũng chẳng làm nó nản. Gã ngồi đấy, yên lòng và tư lự. Một lát sau. George tiếp: Tôi với nó cặp bồ với nhau chẳng có gì là kỳ hết. Cả hai tụi tôi đều là người Auburn, tôi với bà dì Clara nó lại là chỗ quen biết. Bà ta xin nó từ khi còn bé và nuôi cho tới lớn. Khi bà ấy mất, Lennie đi làm chung với tôi. Rồi chẳng mấy chốc, tụi tôi thành ra hợp tính nết nhau.

- Hừ. . .

George nhìn Slim và bắt gặp luồng nhỡn thần đang chiếu vào nó.

- Thật kỳ ! Hồi trước tôi giỡn với nó hoài. Tôi thích ghẹo nó vì nó đàn nó chẳng biết xoay xở gì cả. Nó đàn tới nỗi chẳng biết người ta trêu nó nữa kia. Tôi mặc sức mà giỡn.Ồ với nó, tôi tưởng mình ma lạnh lắm. Tới mức mà tôi biểu cái gì nó cũng làm. Biểu nó nhảy từ trên bờ xuống vực nó cũng nhảy liền. Về sau, cũng chẳng thấy thích nữa. Mà nó cũng chẳng bao giờ giận tôi. Tôi giã nó trận nào nên thân trận ấy và nó chỉ cần vung tay thôi là có thể làm tôi gãy hết xương, vậy mà nó không hề động tới chân lông tôi:

Giọng George thân mật:

- Nói anh hay tại sao tôi lại thôi giỡn nó nhé. Một hôm cả đám đông đang ở trên bờ sông Sacramento. Tôi đang cao hứng. Tôi quay nhìn nó và xúi: “nhảy đi”. Và nó nhảy liền. Nó chẳng biết bơi lấy một sải. Suýt nữa nó chết đuối nếu người ta không cứu kịp. Thế mà nó lại cảm ơn tôi bởi vì tôi đã cứu nó. Nó quên hẳn rằng chính tôi đã xúi nó nhảy. Từ đó, tôi không bao giờ dám tái diễn nữa. Nó dễ thương thật. Chẳng cần phải khôn khéo mới dễ thương. Nhiều khi còn ngược lại là đằng khác. Cứ thử xem một gã thật ma lạnh thì biết, chín phần mười là đồ xỏ lá.

George thu các quân bài rải rác lại và bắt đầu bày một ván mới. Phía ngoài, tiếng móng sắt chạm mặt đất kêu âm âm. Ở cửa sổ trời bằng láng hoàng hôn hãy còn để lại những khuôn vuông sáng. George nói:

- Tôi chẳng có gia đình thân thích. Tôi thấy dân làm mướn trong trại cũng một thân một mình vậy. Chả ra làm sao cả. Họ chẳng còn cái thú gì nữa. Rốt cuộc họ trở thành hung dữ. Họ chỉ luôn luôn nghĩ đến chuyện đánh nhau thôi.

Slim tán đồng:

- Đúng thế, họ trở thành hung dữ. Lâu dần tới chỗ họ chẳng còn muốn trò chuyện với ai cả.

- Tôi biết dư là đi với Lennie thường hay bị rắc rối lắm, nhưng mà mình lại quen nó đi rồi thành ra thiếu nó cũng không được nữa.

- Nó đâu có rắc rối gì. Mới quen cũng biết chắc rằng nó hiền lành lắm.

- Hẳn là nó lành rồi. Nhưng mà nó cứ gặp chuyện xảy ra ở Weed...

George ngừng lại, nghiêng một nửa quân bài lên. Nó có vẻ sợ sệt và khẽ đưa mắt nhìn Slim.

- Anh đừng nói với ai cả nhé?

Slim bình thản hỏi:

- Chuyện ở Weed làm sao?

- Anh không nói với ai thật chứ? Nhất định không chứ?

Slim hỏi lại:

- Chuyện gì ở Weed?

- À, nó thấy một con nhỏ bận áo đỏ. Thằng khốn kiếp nó cò tạt mân mê cái gì nó thích. Thật là nó chỉ muốn mân mê mà thôi. Thấy con nhỏ, nó chìa tay ra mân mê cái áo và con ranh la lên nhưng Lennie nó chẳng hiểu gì, nó càng bám chặt thêm, bởi vì nó sợ mất cả trí. Con nhỏ la làng la nước. Tôi ở gần đấy và khi nghe tiếng kêu, tôi vội chạy một hơi đến. Lennie hoảng sợ tới nỗi chỉ còn biết bám chặt lấy con nhỏ thôi. Tôi phải lấy một cái cột hàng rào nện vào đầu nó, nó mới buông ra. Nó sợ và không biết làm gì khác hơn là níu chặt lấy cái áo. Và anh cũng biết nó khỏe biết chừng nào.

Slim nhìn thẳng, không chớp mắt. Nó từ từ lắc đầu.

- Thế rồi làm sao nữa?

George xếp cẩn thận một liếp bài trên bàn:

- Rồi con ranh nó tức tốc chạy đi thưa lính là nó bị hiếp.

Dân ở Weed mới tổ chức một cuộc lùng bắt để giết thằng Lennie. Thế là hai đứa phải ngồi xỏm suốt ngày dưới nước trong một cái mương dẫn nước. Chỉ còn dám để lộ đầu lên khỏi mặt nước, giữa đám cỏ hai bên bờ mương, và đến đêm, bọn này chuồn khỏi xứ.

- Slim ngồi yên lặng một lát rồi hỏi:

- Nghĩa là nó chưa động tới con nhỏ kia chứ?

- Hả là chưa rồi.. Nó chỉ làm con nhỏ sợ, thế thôi. Tôi mà bị vào tay nó, tôi cũng hết hồn. Nhưng mà nó không động gì tới con nhỏ hết. Nó chỉ muốn mân mê cái áo đỏ giống hết như bây giờ nó muốn vượt ve hoài lũ chó con kia kìa.

- Nó không bậy bạ đâu. Đứa nào bậy bạ, xa một dặm tôi đã nhận ra ngay rồi.

- Hả là nó không bậy bạ rồi, và tôi bảo gì nó cũng...

Lennie hươc vào tới cửa. Trên vai nó khoác một cái áo vét xanh như một chiếc áo choàng, đi ngả người về trước.

George nói:

- Này Lennie, mày khoái con chó con không?

Lenie nói như đứt hơi:

- Con chó khoang nâu và trắng đúng như là tôi vẫn ước.

Không chân chừ, nó đi luôn về giường và nằm quay mặt vào tường, co đầu gối lên.

George, cử chỉ rất cương quyết, đặt quân bài xuống bàn.

Nó gọi lạnh lùng:

- Lennie!

Lennie quay cổ lại nhìn ra sau:

- Hả, anh gọi gì tôi thế?

- Tao đã bảo là mày không được đem con chó vào đây mà.

- Con chó nào hả anh George? Có con chó nào đâu?

George bước nhanh tới, nắm lấy vai và đẩy Lennie lăn ngửa ra. Nó thò tay lôi con chó giấu ở bụng Lennie ra.

Lennie ngồi phất dậy:

- Đưa nó cho tôi đi, anh George.

Mày đứng dậy ngay lập tức và đem nó trả vào ổ. Nó phải ngủ với mẹ nó. Bộ mày muốn giết nó sao? Nó vừa mới sinh chiều hôm qua mà mày đã lôi nó ra khỏi ổ rồi. Mang trả ngay, nếu không tao sẽ nói với Slim không cho mày nữa đâu Lennie chìa hai tay ra năn nỉ:

- Đưa nó cho tôi đi, anh George, tôi sẽ mang trả mà. Tôi đâu có định hại nó, thật mà anh George. Tôi chỉ muốn nựng nó chút xíu thôi.

George trả con chó lại.

- Được rồi. Đem trả ngay nó đi và đừng lôi nó ra khỏi ổ nữa. Mày đừng có làm thế nữa mà nó chết đấy, biết không?

Lennie biến ra khỏi phòng.

Slim từ nãy không nhúc nhích. Gã thản nhiên nhìn Lennie bước ra và nói:

- Trời, thật nó như tuồng trẻ con, phải không?

- Ờ đúng như trẻ con vậy. Mà nó cũng chẳng khôn ngoan gì hơn một đứa con nít, chỉ trừ nó khỏe như vâm thôi. Tôi đánh cuộc là đêm nay nó không ngủ trong này đâu. Nó ngủ dưới kia kìa, trong chuồng ngựa, ngay sát ổ chó ấy. Nhưng thôi... mặc xác nó. Nó không thể làm gì bậy bạ ở dưới đó đâu.

Màn đêm gần như buông phủ xuống hoàn toàn. Lão Candy, người làm tạp dịch, bước vào và tiến thẳng đến giường. Con chó già bước theo nặng nhọc!

- Chào bác Slim, bác George. Hai bác không chơi ném móng ngựa à?

Slim nói:

- Chiều nào cũng chơi chán lắm. Candy tiếp:

- Có bác nào còn chút uýt ký không. Tôi bị đau bụng đây.

Slim nói:

- Làm gì có. Nếu có thì tôi đã nhắm nháp chơi, chẳng chờ đau bụng gì cả.

Candy nói:

- Tôi đau bụng quá. Cứ ăn củ cải là bị. Trước khi ăn, tôi đã tính thế nào cũng bị rồi.

Từ ngoài sân tối om, gã Carlson to lớn đi vào. Hắn đi thẳng về phía cuối buồng và bật ngọn đèn có chụp ở đằng kia. Hắn nói:

- Trong này tối hơn cả âm ty. Trời, thằng đen nó ném móng ngựa cừ quá!

Slim nói:

- Nó thì cừ rồi.

Carlson nói:

- Khởi nói! Với nó thì đừng có hòng mà thắng.

Nó ngừng lại hít hơi, vừa hít vừa hạ tầm mắt xuống con chó già.

- Trời, con chó hôi quá. Tống nó ra ngoài đi, cụ Candy à? Không thấy cái gì hôi hơn là mùi con chó già. Đuổi nó ra thôi.

Candy lăn ra phía mép giường. Lão chìa tay vuốt ve con chó già và chống chế:

- Tôi ở với nó lâu quá rồi thành ra chẳng thấy mùi gì cả.

Carlson nói:

- Thôi đi cha, tôi không thể chịu nổi nó ở đây đâu. Nó đi rồi cũng hãy còn mùi cho mà xem!

Nó bước nặng nề lại gần con chó và ngắm nghía:

- Nó rưng rưng hết rồi. Nó lại liệt nữa. Nó chả ích lợi gì cho bác đâu. Nó cũng chẳng làm được gì cho chính nó nữa. Tại sao bác không giết quách nó đi cho rồi hả?

Lão già vắn người, có vẻ khó chịu.

- Ô...Trời! Tôi nuôi nó lâu lắm rồi. Từ hồi nó còn bé xíu kia. Tôi chần cừ cùng với nó đấy.

Lão nói, giọng kiêu hãnh:

- Thấy nó bây giờ thì các anh không tin, nhưng thực là tôi chưa thấy con chó bẹc giê nào hay hơn nó.

George nói:

- Ở Weed, tôi biết một người có con chó giống giữ nhà mà lại chần cừ được. Chính mấy con chó giống khác dạy nó.

Carlson không phải là người dễ bị đánh lạc ý:

- Cụ candy à, con chó già này nó rên rỉ suốt ngày đêm. Nếu cụ lôi ra vẩy một viên đạn vào ngay giữa gáy nó - y cú xuống và chỉ vào gáy con chó - đúng ở chỗ này này, nó đâu có đau đớn gì.

Candy nhìn mọi người một cách thiếu não. Lão nói nhỏ nhẹ :

- Không, không, tôi không thể làm như vậy. Tôi nuôi nó từ lâu lắm rồi.

Carlson nhắc lại:

- Để nó sống, nó còn khổ nữa. Và nó hôi thối như ma áy. Hay là thế này. Để tôi bắn hộ cho cụ. Như thế cụ khỏi phải làm lấy.

Candy chìa chân ra khỏi giường. Lão run run vuốt những sợi râu trắng ở hai bên má. Lão nói nhỏ nhẹ:

- Tôi quen với nó quá rồi. Tôi nuôi nó từ khi bé tí kia.

Carlson nói:

- Cụ giữ nó sống là cụ hại nó. Cụ nghe đây, con chó cái của Slim vừa mới đẻ xong. Tôi cam đoan Slim thế nào cũng biếu cụ một con để nuôi, phải không Slim?

Slim từ nãy vẫn im lặng ngắm con chó già. Y nói:

- Ừ, cụ thích thì tôi xin biếu cụ một con chó con đấy.

Rùng mình một cái, y như lấy lại thói quen nói lưu loát:

- Carlson nói phải đấy cụ Candy à. Con chó này sống hết nỗi rồi. Nếu tôi già nua và tàn tật, tôi cũng mong là có kẻ nào vẫy cho tôi một phát súng.

Candy nhìn hẩn với tia mắt thất vọng bởi vì những lời của Slim có tính cách như hiệu lệnh. Lão nài thêm:

- Như vậy chắc gì không làm cho nó đau đớn. Tôi vẫn thích được chăm sóc nó.

Carlson nói:

- Như cách tôi giết nó, nó sẽ không thấy đau đớn gì đâu.

Tôi để súng đúng chỗ này này – hẩn giờ chân chỉ - đúng ngay giữa gáy. Nó chưa kịp rùng mình nữa kia.

Candy nhìn từng người một cầu cứu. Một gã thợ cày trẻ tuổi bước vào. Gã còng hai vai thõng xuống và nhấn gót nặng nề như là mang một bao thóc vô hình vậy. Gã tiến về phía giường để mũ lên hòm. Rồi gã với trên hòm một tờ tạp chí, chìa dưới ánh đèn ở trên bàn. Gã hỏi:

- Slim, tôi đã đưa anh coi cái này chưa nhỉ?

- Coi gì?

Gã trẻ tuổi lật trên trang ở phần cuối tạp chí rồi đặt lên bàn và lấy ngón tay chỉ:

- Đây này, đọc đi.

Slim cúi xuống. Gã trẻ tuổi tiếp:

- Đọc lớn lên cùng nghe nào.

Slim đọc chậm rãi:

- “Thưa quý báo, tôi là độc giả của quý báo đã từ sáu năm nay và tôi thấy rằng quý báo hay hơn hết trên thị trường. Tôi thích những chuyện của Peter Rand. Y thật là cừ khôi. Xin quý báo hãy cho độc giả những chuyện khác nữa như Người kỵ sĩ áo đen. Tôi rất ít viết thư. Tôi chỉ chợt có ý tưởng nói để quý báo biết rằng đối với quý báo, độc giả bỏ ra mười đồng mua một số thật là đáng đồng tiền.

Slim ngược mắt hỏi:

- Có gì lạ đâu mà đọc?

Whit nói:

- Cứ tiếp đi, đọc cái tên ở dưới xem.

Slim đọc:

- “Xin chúc quý báo may mắn. William Tenner”.

Hắn lại nhìn Whit:

- Rồi sao có gì lạ đâu?

Whit trịnh trọng gập tờ báo lại.

- Anh không nhớ Bill Tenner sao? Nó mới làm ở đây chừng ba tháng thôi.

Slim nghĩ ngợi...

- Một gã nhỏ thó phải không? Y lái máy bừa chớ gì?

Whit thốt kêu :

- Phải đấy, chính nó đấy.

- Anh bảo là nó viết thật sao?

- Đúng mà. Một bữa, cả Bill với tôi hai đứa ở đây này. Nó mới mua một số vừa phát hành. Nó xem và nói: “Tôi có viết một bức thư, không biết họ có đăng ở số này không”? Nhưng số ấy không có. Bill bảo: “Có lẽ họ giữ lại đăng sau”, và đúng là bây giờ họ đăng vậy. Xem đấy.

Slim nói:

- Có lẽ phải. Chắc là bức thư của nó đấy.

George chìa tay ra để lấy tờ báo.

- Cho tôi xem một chút.

Whit lật tờ báo, chỗ bức thư, nhưng không để ai cầm cả. Gã lấy ngón tay trở chỉ vào bức thư. Rồi gã cẩn thận để tờ báo lên trên mặt thùng. Gã nói:

- Không hiểu thằng Bill đã đọc thấy chưa? Nó cùng làm với tôi ở ruộng đậu. Hai đứa tôi đều lái máy bừa. Bill nó tốt lắm.

Carlson không để cho câu chuyện làm lãng trí. Nó vẫn ngắm con chó già. Candy nhìn Carlson bối rối. Cuối cùng Carlson nói:

- Cụ mà chịu, thì tôi làm cho nó hết khổ ngay tức thì. Nó chết là hết chuyện. Nó thân tàn ma dại quá rồi. Nó không ăn được, lại còn mù lòa, mà bước đi mỗi bước lại nhức nhối đau đớn.

Candy nói với chút ít hy vọng:

- Nhưng bác đâu có súng.

- Khỏi lo. Tôi có khẩu Luger. Nó không đau đâu mà.

Candy nói:

- Để mai vậy. Đợi tới mai xem.

Carlson nói:

- Ích gì đâu.

Hắn đi về phía giường, lôi cái sắc để dưới gầm. Và lấy ra khẩu súng Luger.

- Làm phứt đi cho rồi. Đâu cũng thối chết thế này làm sao mà ngủ được.

Hắn nhét khẩu súng phía sau.

Candy nhìn chằm chằm Slim, hy vọng gã có phản đối gì chẳng. Nhưng Slim im lặng. Candy thất vọng, cuối cùng lão khẽ nói:

- Được rồi... Đem nó đi.

Lão không dám nhìn con chó nữa. Lão nằm dài ra giường, khoanh tay dưới đầu và ngắm trần nhà.

Carlson lôi trong túi ra một cái dây tròn. Hắn cúi xuống và luôn sợi dây qua cổ con chó. Tất cả mọi người, trừ lão Candy, đều nhìn hắn. Hắn nói dẹt dẹt:

- Lại đây, lại đây đi, cung.

Và nó quay qua nói với Candy, như ngỏ ý xin lỗi:

- Nó không đau đâu.

Candy nằm yên và không trả lời. Carlson kéo cái dây tròn:

- Đi nào, cung.

Con chó già gượng nhôm dậy, nặng nhọc bước theo sợi dây khẽ kéo nó.

Slim nói:

- Carlson.

- Há?

- Biết cách làm rồi chứ?

- Anh nói sao?

Slim vẫn tắt:

- Mang cái cuộc đi.

- Ủ, được rồi, tôi hiểu mà.

Hắn dắt con chó vào khoảng tối. George bước theo để đóng cửa và nhẹ nhàng cài then. Candy vẫn nằm cứng người trên giường và nhìn lên trần nhà.

Slim cao giọng:

- Một con lừa kéo xe của tôi bị trầy móng. Phải bôi dầu cho nó mới được.

Giọng nó kéo dài và lạc lõng. Bên ngoài hoàn toàn im lặng.

Tiếng chân Carlson bước tắt dần. Sự im lặng xâm chiếm căn phòng và kéo dài lê thê.

George khôi hài:

- Tôi đánh cuộc là thằng Lennie đang ở trong chuồng ngựa dưới kia với con chó con đây. Bây giờ có chó rồi, nó không thèm về đây nữa đâu.

Slim nói:

- Cụ Candy à, đàn chó cụ muốn bắt mấy con cũng được.

Candy không trả lời. Căn phòng lại im lìm. Sự im lặng từ ngoài bóng đêm lan vào và xâm chiếm nhà trại. George nói:

- Có ai đánh bài không?

Whit nói:

- Đánh với anh vài ván có lẽ hay đấy. Hai người ngồi xuống bàn, đối diện nhau dưới đèn, nhưng George không chia bài. Nó bòn chòn lấy tay bật góc các quân bài và tiếng kêu lách tách khiến mọi người trong phòng đều nhìn dồn về nó, làm nó ngừng tay lại. Căn phòng lại rơi vào im lặng. Một

phút trôi qua. Rồi một phút nữa. Candy, nằm dài bất động nhìn lên trần nhà. Slim nhìn lảo một lát rồi xòe tay ra ngắm, tay này hấn nắm lấy tay kia và giữ im. Sau đó, chợt có tiếng rúc rích ở dưới cửa làm mọi người có dịp khoan khoái cúi nhìn xuống sàn nhà. Chỉ mình lão Candy vẫn tiếp tục ngắm trần nhà. George nói:

- Chắc có chú chuột nào ở dưới đây. Phải đặt bẫy mới được.

Whit nổ bùng :

- Trời ơi! Sao lâu dữ vậy. Mà sao anh không chia bài đi? Bảo đánh bài mà sao kỳ vậy?

George xếp các quân bài thành cỗ và ngắm nghía mặt lưng. Sự im lặng lại xâm chiếm căn phòng.

Từ xa, một tiếng nổ vang lên. Mọi người đều vội nhìn lão già. Ngân ấy cái đầu quay về lão.

Lão vẫn nhìn lên trần nhà trong một lát. Rồi lão từ từ xoay nằm nghiêng, mặt ngoảnh vào tường và vẫn giữ im lặng. George trang bài thật mạnh rồi chia. Whit kéo về mình một tấm bảng ghi điểm và sắp đặt các quân bài.

Whit nói:

- Cả hai anh đến đây, định làm thật ở trại này đấy chứ?

George hỏi:

- Sao anh hỏi vậy?

Whit phá lên cười:

- Hừ, các anh tới đây nhằm ngày thứ sáu. Còn phải làm việc hai ngày nữa mới tới chủ nhật mà. George nói:

- Tôi vẫn không hiểu tính thế là thế nào?

Whit cười rộ :

- Anh mà làm mướn lâu năm trong các nông trại lớn thì biết liền. Thằng cha nào muốn tới xem cho biết nước biết cái ở một trại nào thường tới chiều thứ bảy, ba bữa ngày chủ nhật và sáng thứ hai ăn lót lòng xong, nó có thể cuốn gói đi mà đêch phải làm gì cả. Còn các anh, các anh lại tới nhận việc trưa thứ sáu. Như vậy các anh phải làm việc một ngày rưỡi, dù anh muốn tính sao mặc lòng. George nhìn thẳng vào mặt hắn:

- Chúng tôi định làm việc ở đây trong ít lâu. Hai đứa tôi định kiếm một ít tiền.

Cửa khẽ mở và người mã phu thò đầu vào. Một cái đầu bệt của người mọi, còn in dấu vết sự đau khổ và đôi mắt nhẩn nhục.

- Bác Slim à!

Slim, từ nãy vẫn chăm chú nhìn lão Candy, quay mắt lại.

- Hả? A! Crooks. Cái gì vậy?

- Bác bảo tôi hâm dầu để bôi chân lừa. Dầu nóng rồi.

-Ồ! Thật vậy hả Crooks. Tôi ra làm ngay cho nó đây.

- Bác Slim à, bác có thích thì tôi làm giúp bác cũng được.

- Không, tôi làm lấy được rồi.

Hắn đứng dậy. Crooks nói:

- Bác Slim à.

- Hả?

- Cái anh chàng to bự mới đến ấy mà, gã đang vằn lữ chó con trong chuồng ngựa đấy.

-Ồ, không sao đâu. Tôi có cho gã một con đấy.

Crooks nói:

- Tôi tin cho bác hay vậy thôi. Gã lôi chúng ra khỏi cũi mân mê hoài. Sợ hại cho chúng.

- Không sao đâu? Nào ta đi nhỉ!

George ngược mắt lên:

- Anh Slim à, nếu thằng quý ấy nó làm tới, anh cứ tống cổ nó ra ngoài.

Slim bước ra với người mã phu.

George chia bài và Whit nhặt các quân bài lên xem.

Whit hỏi:

- Anh thấy con bé rồi chứ?

- Con bé nào?

- À, con vợ mới cưới của Curley ấy.

-Ồ, có thấy - Vậy cô ả chưa tới lân la ở đây sao?

- Tôi mới thấy sơ sơ thôi.

Whit đặt các quân bài xuống với một cử chỉ đầy ý nghĩa.

- Hừ, anh cứ ở đây ít lâu và mở mắt ra mà coi. Anh sẽ thấy ngay. Cô ả không giấu giếm gì đâu. Tôi chưa từng thấy thế bao giờ. Suốt ngày chỉ lo đưa tình với mọi người thôi. Tôi đánh cuộc là cô ả đưa tình cả thằng mã phu nữa. Bố tôi cũng không hiểu cô ả muốn gì.

George hỏi có vẻ dửng dưng:

- Từ khi có ả về đây đã xảy ra mọi lộn xộn nào chưa?

Rõ ràng là Whit chẳng chú ý tới mấy quân bài. Hắn đặt bài xuống và George xếp các quân bài vào cỗ. George dàn các quân bài như thường lệ, bảy quân hàng dưới, sáu quân lên trên, và trên hết năm quân nữa. Whit nói:

- Tôi hiểu anh định nói gì rồi. Chưa, chưa xảy ra chuyện gì cả. Y như là thằng Curley nó chứa bom trong nhà nhưng cho đến bây giờ chưa nổ. Mỗi khi có gã nào ở đây là cô ả mon men lại ngay. Cô ả làm bộ kiếm Curley hay quên cái gì đấy và đến tìm. Y như là cô ả không thể thiếu hơi đàn ông. Curley thì nhắng cả lên như đĩa phải vôi nhưng tới giờ thì vẫn chưa xảy ra chuyện gì cả.

George nói:

- Thế này rồi có nhiều trò lắm! Nhất định là có chuyện rắc rối vì cô ả cho mà xem. Đó là cái bẫy giương sẵn cho cha nào khoái vô khám. Thằng cha Curley vậy là có đủ lễ bộ. Một cái trại như thế này với hàng tá người, đâu phải là chỗ cho đàn bà, nhất là một cô ả như vậy.

Whit nói:

- Anh có tính gì thì tối mai cùng xuống tỉnh với tụi này.

- Sao? Có gì ở dưới đó? Như thường lệ thôi. Chúng mình kéo đến mụ Suzy. Nhà mụ ác lắm. Mụ ta thật tức cười... luôn luôn có sẵn một kho chuyện tiêu lâm. Như thứ bảy trước, khi cả bọn vừa tới hiên, mụ Suzy ra mở cửa và hô: “Ê, xin mời quý vị phu nhân mặc áo choàng vào, có ông Cảnh - sát - trưởng”. Mụ lại không tục tằn. Nhà mụ ta có năm em .

George hỏi:

- Bao nhiêu cái khoảng ấy?

- Hai đồng rưỡi. Nhậu một ly hai mươi lăm xu. Có cả ghé phờ toi đàng hoàng lắm. Nếu cha nào không thích ngủ với em út, có thể ngồi hàng giờ nhậu hai hay ba ly gì đó với mụ ta cũng mặc kệ. Mụ ta không kiếm chuyện và nếu mình không chơi thì thôi mụ cũng chẳng tống mình ra đâu.

- Có lẽ tôi cũng đến xem cho biết.

- Hẳn rồi. Cứ tới mà xem, tôi cam đoan là nhộn lắm...mụ ta kể chuyện tiếu lâm suốt buổi. Có bữa, mụ nói: “Tôi biết có chỗ chỉ trái một tấm thảm trong nhà và kiếm một cái đèn hàng mã ba xu, đặt trên máy hát là đủ để rêu rao là mình mở phòng trà”. Mụ muốn ám chỉ nhà mẹ Clara đây.

Rồi mụ nói: “Tôi ấy à, tôi biết khách muốn gì. Em út ở đây đều ngon cả, rượu của tôi không hề pha một giọt nước nào. Nếu trong mấy bác có tướng nào khoái nhìn cái thứ đèn hàng mã rẻ tiền và dám chịu bẻ ống khói thì cứ việc tới đó”. Mụ còn nói: “Có nhiều tướng ở đây đi chân khệnh khạng chữ bát cũng bởi vì thích nhìn thứ đèn hàng mã đấy!”

George nói:

- Mẹ Clara là chủ nhà kia à?

- Ừ mà tụi này chê. Bên đó phải ba đồng một quán và ba mươi lăm xu một ly rượu và con mẹ chẳng biết chuyện trò gì cả. Còn ở nhà mụ Suzy lại sạch sẽ, có bàn ghế thơm tạt. Lại nữa, mụ ta không tiếp tụi chệt.

- Lennie và tôi muốn để dành ít tiền. Có lẽ tôi sẽ tới ngôi chơi và nhậu một ly chứ không chịu mất hai đồng rưỡi đâu.

- Thịnh thoảng cũng phải tiêu khiên chút chớ.

Cánh cửa mở ra, Lennie và Carlson bước vào. Lennie đi thẳng tới giường ngồi, cố không để cho ai chú ý tới.

Carlson cúi xuống lôi cái sắc ở gầm giường ra. Hắn không nhìn lão Candy vẫn nằm quay mặt vào tường. Carlson lôi ở sắc ra một cái que lau và một chai dầu. Hắn để cả trên giường rồi cầm lấy khẩu súng lục, rút ổ đạn và tháo các viên đạn ra. Rồi hắn bắt đầu lau nòng súng với cái que lau nhỏ. Khi nghe tiếng cò nổ kêu “tác”, Candy quay lại nhìn khẩu súng một lát rồi ngoảnh mặt vào tường.

Carlson bỗng nói:

- Curley chưa tới đây sao?

Whit nói:

- Chưa, nó có chuyện gì ấy nhỉ?

Carlson nheo mắt nhìn nòng súng.

- Nó đi tìm bà xã. Tôi thấy nó ngoài kia, đang đi lùng khắp mọi xó xỉnh.

Whit khôì hài:

- Hắn mất nửa ngày để tìm cô ả, phần cô ả lại mất nửa ngày còn lại để đi tìm hắn.

Curley, vẽ sột ruột, bước vào phòng:

- Các anh có thấy nhà tôi ở đâu không nhỉ?

Whit nói:

- Đâu có tới đây.

Curley dò xét căn phòng với vẻ dọa dẫm.

- Slim nó rúc đâu rồi?

George nói:

- Y ngoài trại ngựa. Y đi thoa dầu cho con lừa bị gãy móng chân.

Curley hạ thấp vai xuống và ưỡn ngực.

- Bao lâu rồi?

- Năm... mười phút.

Curley nhảy xổ ra ngoài và đóng sập cửa lại. Whit đứng dậy:

- Coi bộ cái này nhiều pha khoái trá lắm! Curley nó hết thời nên mới kiếm chuyện với Slim. Mà Curley nó cũng hay lắm nghe. Nó đã vào chung kết quyền Anh trong đội Găng vàng. Có nhiều bài báo nói tới nó nữa kia.

Gã nghĩ ngợi:

- Nhưng dù sao, nó muốn sống thì đừng đụng vào Slim, không ai biết trước được là Slim nó trở ngón gì.

George nói:

- Nó tưởng là Slim đang đi với vợ nó, phải không?

Whit nói:

- Có vẻ nó tin chắc thế. Thật ra Slim đâu có gì với vợ hắn. Ít ra tôi cũng thấy vậy. Nhưng nếu có chuyện đó thật, tôi khoái xem màn này lắm. Đi đi, anh em.

George nói:

- Không, tôi ở trong này. Tôi không thích dính vào chuyện như vậy. Lennie với tôi muốn yên thân làm ăn thôi.

Carlson lau xong khẩu súng, bỏ vào trong sắc, đẩy cái sắc vào gầm giường.

- Ý tôi cũng muốn đi coi qua một chút xem.

Lão Candy không nhúc nhích. Lennie ngồi trên giường, cẩn thận theo dõi George.

Sau khi Whit và Carlson bước ra và cánh cửa vừa khép lại George quay lại Lennie.

- Mà nghĩ gì vậy?

- Nghĩ gì đâu. Bác Slim bảo hãy khoan vuốt ve lũ chó con chừng vài bữa. Bác Slim bảo thế không tốt. Và lập tức tôi lên ngay. Tôi đang hoảng lắm mà, anh George.

- Tao cũng tính nói với mày như vậy.

- Ồ tôi có làm gì chúng đâu. Tôi chỉ ôm con chó của tôi lên lòng và vuốt ve nó thế thôi.

George hỏi:

- Mày thấy Slim trong trại ngựa không?

- Có chứ. Bác ta bảo tôi đừng vuốt ve con chó nữa mà.

- Mày thấy cô ả không?

- Anh nói vợ Curley ấy à?

- Ừ, cô ả có xuống trại ngựa chứ?

- Không, không thấy bóng dáng đâu cả.

- Mày không thấy Slim nói chuyện với cô ả sao?

- Không, cô ả đâu có xuống dưới.

- Được rồi. Thế thì chúng hệt xem đánh lộn rồi. Lennie này, tụi họ đánh nhau, mày đừng dính vào.

- Tôi chẳng thích đánh lộn chút nào.

Lennie đứng dậy khỏi giường và tới ngồi ở bàn, đối diện với George.

George trang bài như máy và bày lại ván khác trên mặt bàn. Nó cố ý làm một cách chậm chạp, dáng suy tư.

Lennie đưa tay ra cầm lấy một quân bài và ngắm. Rồi nó trở đầu lá bài và lại ngắm nữa.

- Anh George à, hai đầu giống hệt nhau. tại sao hai đầu lại giống hệt nhau như vậy?

- Tao đâu biết. Tại người ta làm vậy mà. Nay thằng cha Slim nó đang làm gì trong trại ngựa khi mày gặp nó vậy?

- Slim?

- Ủ mày gặp nó trong trại rồi nó bảo mày đừng nên vắn lữ chó con đó mà.

- Ồ, phải. Bác ta cầm một hũ dầu, và một cái cọ. Không biết bác ta định làm gì.

- Mày chắc là cô ả không vào đó chứ, như là bữa nay cô ả tới đây này.

- Không, cô ả không vào mà.

George thở dài:

- Thà là đến ngay một nhà chứa nhậu cho say lại vừa xả cho bớt nóng máy mà không rắc rối gì ! Hơn nữa, lại còn biết chắc là tốn bao nhiêu ! Còn đối với những thứ cạm bẫy này thì cứ sẵn sàng mà vào ngồi khám.

Lennie chăm chú nghe một cách khâm phục, nó hơi máy môi cho yên trí là không bị lãng câu chuyện. George tiếp:

- Lennie này, mày nhớ Andy Cushman chứ? Nó đi học ở trường làng ấy mà..

- Có phải mẹ nó vẫn làm bánh xèo cho tụi trẻ con ăn không.

- Ủ, phải đấy. Khi có cái gì ăn thì mày nhớ hay lắm.

George xem xét kỹ lưỡng ván bài. Nó xếp lá xì dách lên dãy cuối cùng và lá hai, lá ba, lá bốn. George nói:

- Hiện giờ Andy nó ở San Quentin^[3], cũng tại vì một con điếm đấy.

Lennie gõ ngón tay lên bàn:

- Anh George!

- Gì?

- Anh George, chừng bao lâu mình mới mua được căn nhà nhỏ, mình sống như chủ trại... và còn nuôi thỏ nữa?

- Tao chưa rõ. Trước hết phải kiếm chút tiền đã. Tao có biết một khu đất nhỏ mình có thể tậu được khá rẻ, nhưng người ta đâu có cho không.

Lão già Candy từ từ xoay mình lại. Mắt lão mở thao láo.

Lão nhìn George chăm chú.

Lennie nói:

- Anh George, anh kể cho nghe về cái trại ấy đi.

- Tao mới nói với mày tối qua thôi.

- Đi, anh George, kể lại đi.

- Nhá. Có cả thảy năm mẫu. Có một cái máy xay lúa bằng cánh quạt này, một căn nhà nhỏ và một chuồng gà này. Có nhà bếp, vườn trồng đào, táo, mận, giẻ và mấy cây dâu nữa. Có cả một góc trồng cỏ linh lăng và tha hồ nước để tưới. Có một máng heo...

- Và chuồng thỏ nữa.

- Hiện giờ chưa có, những tao có thể làm vài cái chuồng thỏ để ợt và phần việc mày là lấy cỏ linh lăng cho thỏ ăn.

- Phần tôi lấy cỏ cho thỏ. Trời đất! Khỏi nói rồi.

George ngừng tay không xúc bài nữa. Giọng nói đậm đà hơn:

- Mình cũng có thể nuôi vài con heo. Tao sẽ xây một cái lò để muối thịt như ông nội tao ngày xưa và khi nào mình làm heo, mình có thể muối mỡ heo và “dầm bông”, làm lạp xưởng và hàng tá thứ khác. Khi nào cá hồi lội ngược dòng lên, tha hồ mà bắt đem muối và ướp. Sáng mình ăn lát dạ bằng cá hồi. Chà không có gì ngon bằng cá hồi ướp. Mùa trái cây, mình sẽ làm đồ hộp... Làm cà chua hộp dễ lắm! Mỗi chủ nhật, làm một con gà hay một con thỏ ! Mình cũng sẽ mua một con bò hay một con dê cái lấy sữa làm kem ăn thật đặc phải lấy dao cắt ra rồi lấy muỗng xúc.

Lennie trở mắt nhìn George và lão già Candy cũng vậy.

Lennie nói dịu dàng:

- Mình sống như trại chủ vậy.

- Nhất định rồi. Trong vườn trồng đủ loại rau và khi nào muốn nhậu úyt ký chỉ cần đem bán vài chục trứng hoặc vài thức gì đấy, hay bán ít sữa. Mình sẽ sống trong cái trại như vậy đó. Đó sẽ là gia cư của chúng mình. Hết phải tha phương cầu thực và khỏi ăn cơm “tạp pín lù”. Nhất định thế nào ta cũng có một cái phòng riêng và khỏi phải ngủ chung trong nhà trại nữa. Lennie cầu khẩn:

- Còn cái nhà ra sao, anh George?

- Ừ, mình sẽ có một căn nhà nhỏ và một phòng riêng. Một cái lò sưởi tròn bằng gang để đốt lửa vào mùa đông. Vườn thì không rộng lắm, như thế đỡ làm việc vất vả. Chừng sáu hay bảy giờ mỗi ngày. Khỏi phải gánh lúa mạch mỗi ngày mười một tiếng đồng hồ. Hễ có lúa mà gặt thì gặt cho mình. Mình làm thì mình hưởng.

Lennie nói say sưa:

- Và thỏ nữa. Mà chính tôi nuôi chúng. Anh George, tôi phải làm những gì?

- Này nhé, mày ra đồng cỏ linh lăng với cái bao. Mày hái đầy bao rồi đem về cho thỏ trong chuồng.

- Anh biết chúng nhắm cỏ hay lấm cơ! Tôi đã thấy chúng nhắm cỏ rồi.

George tiếp:

- Cứ sáu tuần chúng đẻ một lứa. Như vậy, mình sẽ có hàng tá vừa để ăn vừa để bán. Mình nuôi vài con chim bồ câu cho nó bay quanh cái máy xay như hồi nhỏ tao vẫn thấy ấy.

Như mê say, George ngấm bức tường phía trên đầu Lennie.

- Tất cả thứ đó đều là của chúng mình, và chẳng có ai có thể tống cổ mình ra ngoài được. Và nếu mình không khoái thằng nào thì cứ việc bảo nó: “Xéo đi” và đù mẹ, nó phải xéo liền. Có người anh em nào đến chơi, mình đã có sẵn một cái giường cho khách, và bảo y: “Mời bồ cứ ở lại ngủ”. Vì trời, y ở lại ngủ ngay. Mình nuôi một con chó và hai hay ba con mèo tam thể, nhưng chú mày phải coi chừng đừng để mèo nó chụp thỏ đấy.

Lennie thở mạnh:

- Chúng cứ động tới lũ thỏ mà coi, tôi nói có Trời là tôi sẽ bóp chết ngay. Tôi à, tôi lấy gậy tôi dần nó tan xác.

Nó nguôi dân, lâu nhàu trong miệng, dọa dẫm lũ mèo tưởng tượng đã dám quây rầy lũ thỏ tưởng tượng.

George ngồi yên như bị thôi miên vì tưởng tượng của mình.

Khi Candy cất tiếng hỏi, cả hai giật nảy mình như phạm lỗi. Lão nói:

- Thật có một chỗ bán như vậy à?

George lập tức lấy thế phòng vệ.

- Cho là có chỗ bán như vậy. Ăn nhằm gì tới cụ?

- Tôi đâu có hỏi chỗ nào mà bác sợ. Chỉ muốn biết là có một nơi như vậy không.

- Hửn tôi. Đúng vậy, cụ mắt một trăm năm cũng chưa chắc tìm ra đâu.

Candy bắt lời, rất bồn chồn:

- Một cái trại như vậy chừng bao nhiêu?

George nhìn lão nghi ngờ:

Hừ... tôi có thể mua chừng sáu trăm đồng. Mấy lão già ở đó làm ăn bị lụn bại còn bà già thì cần phải mổ. Nay...chuyện đó ích lợi gì tới cụ chứ? Chuyện tui tôi không nhằm gì tới cụ đâu nhé .

Candy nói:

- Tôi chỉ còn một tay thành chẳng làm được chuyện gì hay ho cả. Tôi mất một bàn tay ở ngay trại này. Bởi vậy, người ta giữ tôi, cho làm các việc vặt. Và người ta cho tôi hai trăm năm mươi đồng vì cụt một tay. Tôi còn để dành thêm được năm chục ở nhà băng. Vậy là được ba trăm , và cuối tháng này tôi còn lãnh thêm được năm chục nữa. Tôi muốn nói với hai bác...

Lão nghiêng xuống, nhiệt thành:

- Cho tôi theo với, hai bác tính sao? Như thêm tôi có thể hùn vào ba trăm rưỡi. Tôi không làm được chuyện nặng nhọc nhưng tôi có thể làm bếp, nuôi gà và làm vườn phần nào, hai bác nghĩ sao?

George lim dim đôi mắt:

- Cho tôi suy tính xem sao. Từ đó đến giờ, tui này dự định chỉ có hai đứa với nhau thôi.

Candy ngắt lời:

- Tôi sẽ làm chúc thư để cho các người hưởng hết nếu tôi chết, bởi vì tôi không còn họ hàng gì cả, tứ cố vô thân.

- Các bác có được ít nhiều không? Như thế mình có thể thu xếp ngay lập tức.

George khạc xuống đất, vẻ chán nản:

- Cả hai bọn này mới chỉ có đúng một chục bạc. Nó tiếp có vẻ suy tư:

- Nay, nếu cả hai đứa, tôi với Lennie làm một tháng mà không tiêu gì cả, thì chúng tôi cũng có trăm bạc rồi. Như vậy là bốn trăm rưỡi. Tôi cam đoan là đóng chừng đó tiền mình lấy nhà được. Rồi bác với Lennie có thể bắt đầu sửa sang trong trại. Còn tôi, tôi kiếm việc làm để trả hết chỗ thiếu, còn mấy người có thể bán trứng hay những thứ vặt vãnh khác.

Tất cả cùng im lặng, họ nhìn nhau, sửng sốt. Cái điều mà họ chưa bao giờ thành thật tin tưởng ấy, lại đang đến rất gần.

George trịnh trọng tuyên bố:

- Lạy Trời? Tôi cuộc là mình mua được cái trại ấy.

Mắt nó sáng lên huyền ảo. Nó nhắc lại:

- Tôi cuộc là mình mua được.

Candy ngồi ở mép giường. Lão bức rức, gãi chỗ cổ tay cụt lão nói:

- Tôi tàn tật bốn năm nay rồi. Rồi chúng sẽ đuổi tôi. Chừng nào tôi không còn làm lụng, dọn dẹp được nữa chúng sẽ đuổi tôi ra nhà tế bần. Tôi mà hùn vốn với các anh, các anh sẽ để cho tôi làm vườn, dù rằng rồi đây tôi sức yếu cũng chẳng làm được bao nhiêu. Và phần tôi còn làm bếp và làm công chuyện vặt vãnh. Vậy là ít ra tôi cũng có chỗ nương tựa. Yếu ốm thì tôi làm việc nhà.

Lão nói khốn khổ:

- Các anh thấy con chó của tôi tối nay đấy. Họ bảo con chó không làm ích gì cho ai, còn sống còn tội. Tới chừng họ tống tôi ra khỏi nơi này, tôi cũng muốn kẻ nào thấy cho tôi một phát súng. Nhưng đời nào họ lại bắn tôi. Lúc đó thật là không biết đi đâu, không biết làm gì. Chừng nào các anh thu xếp xong, tôi lại còn lãnh thêm được ba chục đồng nữa.

George đứng dậy:

- Nhất định vậy ư? Thu xếp căn nhà cũ lại cho kha khá một chút rồi ta dọn lại ở.

Nó lại ngồi xuống. Tất cả đều ngồi im, ngây ngất vì sự việc dàn xếp tốt đẹp, thả hồn về tương lai, lúc mà điều mong ước kia trở thành sự thật.

George bàn suông:

- Ví thử có hội hè này, hay có một gánh xiếc đến diễn ở tỉnh này, hay có một trận đấu cầu này, hay bất cứ chuyện gì như vậy...

Lão Candy gật gù tán đồng, George tiếp:

- Thì mình sẽ kéo đi tuất. Khỏi phải xin phép ai hết. Cứ việc hô: “Ê, ta đi” và đi luôn. Chỉ cần trước khi đi lo vắt sữa cho xong, cho gà ăn thóc rồi là đi liền.

Lennie ngắt lời:

- Phải cho thỏ ăn nữa chứ? Quên cho thỏ ăn sao được. Anh George, chừng nào thì được vậy hả?

- Một tháng nữa. Đúng một tháng nữa. Bây giờ tao làm gì mà biết không? Đi viết thư bảo cho họ là mình chịu mua. Và bác Candy sẽ gửi đặt cọc một trăm đồng..

Candy nói:

- Nhất định rồi. Trong nhà lò sưởi tốt chứ?
- Ừ tốt. Cái lò dùng được cả than, cả củi.

Lennie nói:

- Tôi đem con chó con đi theo. Mẹ kiếp, đến đó tha hồ cho nó đủ đờn.

Phía ngoài có tiếng người nói gần lại, George vội bảo:

- Đừng nói với ai hết nghe. Chỉ có ba người mình thôi, không ai được biết nữa hết. Biết nó dám tống mình ra cửa, chẳng kiếm được xu mẹ nào đâu. Cứ tiếp tục làm như mình phải đẩy xe lúa trăm năm nữa ấy, rồi ngày nào thuận tiện lãnh tiền công xong là bất thành linh cuốn gói.

Lennie và Candy tán đồng bằng cách nhăn mặt vui thích. Lennie nhủ thầm:

- Đừng nói với ai cả.

Candy nói:

- Anh George à.
- Há?

- Anh George à, đáng lẽ tôi phải tự tay giết con chó mới phải. Tôi không nên để cho người ta giết nó.

Cửa mở, Slim bước vào, theo sau là Curley, Carlson và Whit. Slim, tay đen đầy dầu hắc, vẻ giận dữ. Curley bám vào cùi chỏ gã. Curley nói:

- Tôi đâu muốn làm mất lòng anh. Tôi chỉ hỏi qua anh vậy thôi.

Slim nói:

- Hừ, chết là lúc nào cũng nghe cậu hỏi hoài. Tôi ngấy quá rồi. Nếu cậu không dạy được bà vợ yêu quý của cậu thì tôi làm sao được bây giờ? Cậu đừng quấy tôi chứ.

- Tôi đã hết sức nói là tôi không cố ý làm anh giận. Tôi tưởng là anh có thấy nhà tôi cũng nên.

Carlson lên tiếng:

- Sao cậu không bảo vợ cậu ở ngay nhà, phải hơn không? Cứ để cô ta lêu la như vậy ở khắp các dãy. rồi chẳng mấy chốc mà có chuyện, mà rồi cậu chẳng làm khi gì được thiên hạ đâu.

Curley quay phát về phía Carlson:

- Mày muốn yên thân làm ơn thì đừng xen vô chuyện người khác.

Carlson cười rộ:

- Dĩ mẹ đồ khùng. Mày định đọa già Slim nhưng không nổi. Mày bị Slim nó chơi lại. Mày nhát như cáy. Mày có đánh bốc giỏi nhất xứ, tao cũng chẳng ngán chút nào. Mày cứ đụng vào tao xem, tao đánh cho học máu mòm ngay tức khắc.

Candy hòa vào thích thú. Lão nói chán ghét:

- Mẹ! Thoa kem với lại mang găng !

Curley gườm gườm nhìn lão, rồi mắt hấn hướng về Lennie lúc đó đang mỉm cười, thích thú nghĩ đến cái trại của nó. Curley sấn lại gần Lennie như chó dữ:

- Mày cười gì, hả?

- Há?

Tức thì cơn giận của Curley nổ bung:

Con dĩ mẹ mày, lại đây coi. Đứng dậy coi. Dù mẹ một thằng chó như mày mà giỡn tao được sao. Tao cho mày coi là ai sợ ai.

Lennie bối rối nhìn George rồi đứng dậy và tìm cách bước lui. Curley đã thủ thế. Nó đưa tay trái đâm Lennie một cú rồi lấy tay phải giáng vào mũi. Lennie kêu lên khùng khiếp. Máu từ lỗ mũi bắn ra. Nó kêu:

- Anh George, anh bảo hấn cho tôi yên đi, anh George.

Nó lui tít chân tường và Curley tiến theo đánh túi bụi vào mặt. Lennie để thông nguyên hai tay ở hai bên hông, nó sợ quá đến không biết chống cự nữa.

George đứng thét:

- Lennie, đánh đi, đừng để nó làm tàng.

Lennie lấy hai bàn tay thô kệch che mặt. Nó rên la khùng khiếp. Nó thét:

- Bảo hấn thôi đi, anh George.

Curley liền thụi vào mạng mỡ làm nó đứt hơi thở. Slim nhảy tới kêu:

- Dù mẹ thằng chó đẻ? Phải để tao sửa nó mới được.

George giơ tay giữ Slim lại và kêu:

- Khoan đã?

Nó để tay quanh miệng thành cái loa và hét:

- Đánh đi, Lennie !

Lennie bỏ tay ra khỏi mặt và tìm cách nhìn George.

Curley liền đấm vào mắt. Cái mặt to lớn vậy đầy máu.

George lại hét:

- Đánh đi, tao biều mày đánh đi.

Curley dang tay đấm vừa lúc Lennie chụp được. Liền phút sau, Curley gục xuống như con cá ở đầu cần câu và nắm tay nó bị thu gọn trong bàn tay to lớn của Lennie.

George chạy dài đến:

- Buông nó ra, Lennie, buông ra.

Nhưng Lennie kinh hoàng chỉ biết nhìn trân trân anh chàng mà nó kẹp trong tay gục xuống. Máu chảy trên mặt Lennie. một mắt của nó bị sức và nhắm chặt. George phải tát nó mấy hồi liền nhưng Lennie vẫn giữ tay nắm chặt. Lúc đó, người Curley trắng nhợt và co rúm lại và nó không còn sức để gĩa giũa. Nó chỉ đành kêu la, nắm tay vẫn nắm gọn lỏn trong tay khổng lồ của Lennie.

George hét không ngừng:

- Lennie ! Buông tay nó ra. Slim, lại giúp tôi cứu thằng khốn kia còn lại một bàn tay vậy.

Bất chợt, Lennie buông tay ra. Nó bước tới dựa vào tường. Nó nói thảm thiết:

- Anh bảo tôi đánh mà, anh George.

Curley ngồi dưới đất kinh ngạc nhìn bàn tay bị bóp nát. Slim và Carlson cúi xuống nó. Rồi Slim đứng dậy và nhìn Lennie khiếp sợ. Gã nói:

- Phải đưa nó đi bác sĩ mắt. Như là xương nó vụn ra từng mảnh.

Lennie thét kêu:

- Tôi đâu muốn vậy. Tôi đâu muốn hại nó.

Slim nói:

- Carlson à, đóng xe đi. Ta phải đưa nó đi Soledad bằng bó mới được.

Carlson hấp tấp đi ra. Slim quay về Lennie đang khóc:

- Không phải lỗi mày đâu. Thằng kia nó khùng đã lâu rồi. Nhưng mà... trời đất ơi, bàn tay nó hóa vô dụng mất!

Slim bước ra vội vàng và trở lại với một lon nước. Nó đặt lên miệng cho Curley uống. George nói:

- Slim, liệu chúng nó có tống cổ tụi này đi không? Tụi này đang cần tiền. Liệu ông già nó có tống cổ tụi này đi không?

Slim nhích mép cười. Hắn quỳ xuống cạnh Curley và hỏi:

- Bây giờ mày đủ hồn vía nghe tao nói chưa?

Curley làm dấu tỏ ý được, Slim tiếp:

- Vậy thì nghe đây, theo tao thì mày vừa bị máy nó nghiền tay. Nếu mày không kể với ai chuyện vừa xảy ra thì chúng tao cũng không nói gì cả. Nhưng nếu mày nói và tìm cách đui thẳng kia thì chúng tao kể hết chuyện cho mọi người nghe và như vậy tụi nó cười mày thúi đầu.

Curley nói:

- Cũng được.

Hắn cố tránh không nhìn mặt Lennie.

Có tiếng bánh xe ở phía ngoài. Slim dìu Curley dậy:

- Nào đi, Carlson đưa mày đi đốc tờ.

Nó dìu Curley đi ra. Tiếng bánh xe xa dần. Một lát sau, Slim trở vào phòng. Hắn nhìn Lennie vẫn đang sợ hãi, đứng dựa vào tường. Nó nói:

- Đưa tay coi.

Lennie chìa tay ra.

- Trời ơi, ông nội tao cũng không dám chọc mày giân.

George xen vào giảng giải:

- Chỉ vì Lennie nó sợ đấy thôi. Nó không biết làm thế nào cả. Tôi đã bảo với anh là đừng có đánh lộn với nó. À không, tôi bảo với Candy thì phải.

Candy long trọng xác nhận. Lão nói:

- Đúng vậy, mới hồi sáng nay, khi thằng Curley vừa gây sự với nó, anh nói là “Curley khôn hồn thì đừng đụng vào thằng Lennie”. Chính anh nói với tôi đầu đuôi như thế.

George quay đầu về Lennie:

- Đâu phải lỗi mày. Mày cóc phải sợ. Tao biểu gì mày làm đúng vậy là được. Bây giờ tốt hơn là mày đi rửa mặt một chút cho sạch đi. Cái mặt mày tởm quá.

Lennie cười nhếch cái mấp đầu. Nó nói:

- Tôi đâu muốn có chuyện phiền phức.

Nó bước ra phía cửa và khi tới nơi thì quay lại.

- Anh George?

- Gì mà?

- Tôi vẫn được nuôi thả chó, anh George?

- Có chứ, mà có làm gì lỗi đâu.

- Tôi không có ác ý mà, anh George.

- Đi đi, bước ngay, rửa cái mặt đi.

IV

Crooks, người mã phu da đen, ở trong cái nhà kho nhỏ chứa đồ yên cương, sát lưng vào trại ngựa. Một bên tường có một cửa sổ vuông bốn tấm kính và bên kia có một cửa hẹp ăn thông với trại ngựa. Cái giường của Crooks làm bằng chiếc thùng dài chứa đầy rom có trải chăn mền lên trên. Trên tường, gần cửa sổ có móc treo lủng lẳng các yên gầy đang sửa chữa, các tấm da mới và phía dưới cửa sổ, có một ghế băng nhỏ để các dụng cụ yên cương, liềm, kìm, quận chỉ gai và một cái búa đánh nhỏ. Trên móc còn treo các bộ đồ ngựa, một cái vòng cổ đã xỏ lông, một cái khác đã vỡ và một dây cương đã sờn da. Crooks kê một cái thùng táo ngay phía đầu giường và cất vào đấy hàng dãy các thứ thuốc để dùng cho cả y lẫn ngựa. Có cả những hộp xà bông để rửa yên và một cái xô dầu hắc nhều giọt, thò cái cán cây cọ ra ngoài. Một số vật dụng cá nhân vứt rải rác khắp sàn, bởi vì sống một thân một mình, Crooks có thể bày bừa khắp chỗ, lại vừa là người mã phu tàn tật, y có cuộc sống cố định hơn mọi người khác, và lưu trữ các vật dụng nhiều hơn sức y có thể mang trên lưng.

Crooks có rất nhiều giày dép, một đôi bốt cao su, một cái đồng hồ báo thức công kênh và một khẩu súng bắn phát một. Y có cả sách nữa: một cuốn tự điển rách tã, một pho dân luật tiểu bang California 1915 cỡ lỗ sĩ và mấy quyển sách bản thiêu xếp trên một cái kệ đặc biệt phía trên giường.

Cái buồng quét dọn khá sạch sẽ vì Crooks vốn hóm hĩnh và tự đắc. Y muốn giữ sự xa cách với mọi người và muốn mọi người cũng giữ như vậy. Người y nghiêng bên trái vì xương sống bị vẹo. Mắt y sâu hoắm, sáng quắc. Cái mặt y gầy gò đầy những vết ăn đen sạm, đôi môi mỏng sắc sảo, se lại như đau thương và sáng nước hơn toàn thể bộ mặt.

Hôm ấy là chiều thứ bảy. Từ phía cửa mở ăn thông với trại ngựa, có tiếng ngựa cựa quậy, tiếng chân khua động, tiếng răng nghiến cỏ, tiếng dây buộc ngựa kêu loảng xoảng. Trong phòng người mã phu, ngọn đèn điện nhỏ tỏa ra một ánh sáng vàng nhạt.

Crooks đang ngồi ở giường. Cái vạt áo sơ mi lòi ra ngoài quần. Một tay y cầm chai dầu nóng, tay kia y thoa lên sống lưng. Tỉnh thoảng, y lại đổ ra

vài giọt dầu nóng vào lòng bàn tay đỏ hồng và lại thoa, tay thọc cao vào trong áo sơ mi. Y co rúm lưng lại và rùng mình.

Lennie hiện ra trên ngưỡng cửa không một tiếng động và đứng đó, ngấm nghĩa, hai vai rộng chắn gần hết cửa ra vào. Crooks chưa nhìn thấy, nhưng sau một lát, khi ngược mắt lên, y bỗng cứng người lại và mặt y hiện vẻ bất bình. Y rút tay dưới áo sơ mi ra.

Lennie lúng túng, mỉm cười tỏ vẻ thân thiện.

Crooks nghiêm nghị:

- Anh không có quyền vào đây. Đây là buồng của tôi. Không ai có quyền vào đây cả trừ tôi ra.

Lennie nuốt nước miếng cố nhoẻn cười để gây thiện cảm và phân trần:

- Tôi có làm gì đâu. Tôi cốt xuống xem con chó con của tôi thôi mà. Và tôi đi qua đây thấy có ánh đèn.

- Hừ, tôi có quyền thấp đèn chớ. Thôi bước ra đi. Tôi không được vào trại các người, vậy các người cũng đừng vào đây.

- Vì sao bác không được vào trên ấy?

- Vì tôi là dân đen chớ sao? Chúng đánh bài ở dưới kia kìa, nhưng tôi, tôi không được chơi, bởi vì tôi da đen. Chúng nói là tôi hôi. Hừ, cho anh hay là, theo tôi, chính tụi anh mới hôi.

Lennie chùng hững, buông thõng hai bàn tay thô kệch xuống:

- Họ xuống tỉnh hết cả rồi. Bác Slim, anh George và hết ráo mọi người. Anh George bảo tôi phải ở lại đây và không được làm bậy. Tôi qua đây thấy có ánh đèn.

- Rồi sao, anh muốn gì?

- Không... tôi thấy ánh đèn, tôi tưởng là có thể ghé vào ngồi một lát.

Crooks nhìn thẳng mặt Lennie và với cái kính ở phía sau, đeo lên hai tai đỏ hồng. Rồi y lại nhìn thẳng vào mặt Lennie nữa. Y nói để phản đối:

- Mà tôi chẳng hiểu anh xuống trại ngựa để làm gì nhỉ? Anh đâu có đánh xe. Các phu khuân vác không liên quan gì đến trại ngựa hết. Anh không đánh xe. Anh ăn thua gì với lũ ngựa.

Lennie nhắc lại:

- Xem con chó mà. Tôi xuống xem con chó của tôi mà.

- Ê, nếu vậy thì đi mà xem chó. Chỗ nào mà người ta không thích thì đừng tới.

Lennie mắt nụ cười trên mặt. Nó bước tới một bước, rồi như sực nhớ, nó lùi về phía cửa.

- Tôi đã thăm nó một lát rồi. Bác Slim bảo không được vuốt ve nó nhiều quá.

Crooks nói:

- Suốt buổi anh lôi chúng ra khỏi chuồng. Tôi lấy làm lạ là con chó mẹ nó không đem con nó đi chỗ khác đây.

- Ô nó đâu có để ý gì. Nó để mặc tôi làm mà.

Lennie lại bước vào phòng. Crooks chau mày, nhưng nụ cười hiền hậu của Lennie đã thắng được y. Y bảo:

- Vào đây ngồi một lát đi. Coi bộ anh không muốn để tôi yên mà, vậy thì cứ ngồi xuống đi.

Giọng y thân mật hơn:

- Vậy là mọi người đều xuống dưới tỉnh cả đây?

- Ráo cả, trừ lão Candy. Lão ở dưới phòng kia kìa, đang gọt bút chì và làm tính.

Crooks ấn lại kính cho chắc:

- Làm tính? Lão Candy mà tính cái gì?

Lennie nói gần như thét:

- Về lũ thỏ.

- Anh khùng hết chỗ nói rồi. Làm tính về lũ thỏ là thế nào?

- Lũ thỏ mà tụi này sắp nuôi ấy, và chính tôi sẽ lo cho thỏ, cắt cỏ, cho chúng uống nước và lo mọi chuyện vậy đó.

- Đúng là cha này khùng. Bây giờ mới hiểu vì sao cha kia không muốn đem anh đi theo.

Lennie nói điềm tĩnh:

- Không nói dóc đâu nè. Tụi này sắp có rồi. Tụi này sắp mua cả một cái trại nhỏ và sống như trại chủ kia.

Crooks ngồi lại cho thoải mái hơn trên giường. Y nói:

- Ngồi xuống đi, ngồi bên cái thùng đựng đinh kia kìa.

Lennie nép mình trên chiếc thùng nhỏ. Nó nói:

- Anh tưởng tôi nói dóc. Nhưng không phải chuyện dóc đâu Hoàn toàn là sự thật hết, anh cứ hỏi anh George mà xem.

Crooks đặt cái cằm đen vào lòng bàn tay đỏ hồng:

- Chú đi cặp với George, phải thế không?

- Hẳn rồi. Tụi tôi đi đâu cũng có nhau hết.

Crooks tiếp:

- Nhiều bận hẳn nói và chú chẳng hiểu hẳn nói mẹ gì cả. Phải thế không?

Y cúi xuống, đôi mắt sâu hoắm nhìn Lennie dò xét.

- Phải thế không?

- Ừ có nhiều khi như thế.

- Và hẳn cứ kể tiếp trong khi vẫn đêch hiểu hẳn nói khi mồm gì phải không?

- Phải... có nhiều bận. Nhưng... không phải luôn luôn vậy đâu.

Crooks cúi xuống mép giương. Y nói:

- Tôi không phải là người da đen miền Nam đâu. Tôi sinh ngay ở California này. Ông già tôi có cái trại nuôi gà, chừng năm mẫu. Tụi trẻ con da trắng thường tới chơi nhà tôi và cũng có vài đứa dễ thương lắm. Ông già tôi không thích vậy. Mãi về sau, tôi mới hiểu tại sao ông không thích vậy. Nhưng giờ thì tôi hiểu quá.

Y ngậm ngừng và khi nói tiếp giọng dịu dàng hơn:

- Hồi đó, chung quanh đây vài dặm không có một gia đình người da đen nào hết. Và bây giờ, khắp cả trại này, cũng không có một người da đen nào, chỉ trừ một gia đình ở Soledad.

Y cười:

- Hừ, tôi có mở miệng nói cái gì, người ta cũng bảo là thằng mọi nói không đáng kể.

Lennie hỏi:

- Theo bác biết thì bao lâu nữa tôi mới có thể chơi với lũ chó con ấy?

Crooks lại cười:

- Nói chuyện với chú, chắc là khỏi lo chú đi kể lại. Chừng nửa tháng thì chúng sẽ khá lớn. Cha George coi bộ khôn ngoan đấy. Hẳn mặc sức nói, còn

chú, chú chẳng hiểu lấy một tiếng.

Y cúi xuống, nói rất hăng:

- Người ta cho là bất quá một thằng mọi nói không đáng kể, nhất là một thằng mọi gãy xương sống nữa. Nghĩa là chẳng có nghĩa lý gì cả, chú hiểu không? Và lại, bẻ gì chú cũng đéch nhớ được. Không phải tôi mới thấy lần đầu, mà cả ngàn lần... Một cha trút bầu tâm sự và cha kia không buồn nghe hoặc đéch hiểu cũng chẳng quan hệ gì. Điều quan hệ là được nói hay là nín thinh, đéch nói gì. Ngoài ra, không quan hệ gì, không quan hệ gì cả.

Y càng hăng hơn nữa và giờ, y còn lấy tay đâm vào đùi.

- George hẳn có thể nói với anh hằng tá chuyện con tiều, và chả có đéch gì quan hệ. Điều quan hệ là được thổ lộ tâm can. Được có bầu bạn, thế thôi.

Y ngừng lại. Giọng y dịu dàng, gấn bó:

- Ví thử là George hẳn không về nữa. Ví thử là hẳn chuồn luôn một mạch không về nữa. Chú tính làm sao đây?

Lennie chú ý nghe dần dần. Nó hỏi:

- Sao?

- Tôi nói ví thử là tối nay George hẳn ra tỉnh và vù luôn.

Crooks khoái trá như vừa thắng cuộc và y nhắc lại:

- Cứ tưởng tượng như vậy thôi.

Lennie thét:

- Không, anh George không vù đi đâu hết. Anh không bao giờ làm vậy cả. Tôi ở với anh lâu rồi. Anh về bây giờ cho coi...

Nhưng sự hoài nghi lại mạnh hơn nó.

- Anh không tin là anh về sao?

Mắt Crooks sáng lên thích thú vì được giày vò. Y bàn một cách thản nhiên:

- Biết làm sao được là hẳn về hay không về. Cứ cho là hẳn muốn về đi, mà về không nổi thì sao? Ví thử như hẳn bị giết nè, hay bị thương nè và hẳn không thể nào về được rồi sao?

Lennie cố tìm hiểu. Nó nhắc lại:

- Anh George không bao giờ làm vậy đâu. Anh khôn ngoan lắm. Không thể nào anh bị thương được. Anh chưa bao giờ bị thương cả vì tánh anh kỹ

lắm.

- Rồi, cứ ví thử thôi, cứ ví thử là hẳn không về, rồi chú tính sao?

Mặt Lennie cau lại vì sợ hãi. Nó thét lên:

- Tôi không biết. Mà rồi sao bác lại nói vậy chứ? Làm gì có chuyện đó. Anh George đời nào mà bị thương.

Crooks nhấn mạnh:

- Chú muốn tôi nói tiếp cho mà nghe không. Tụi nó sẽ lôi cổ chú vào nhà thương điên. Rồi ở đó, tụi nó trói chú vào dây xích, như chó ấy.

Bỗng nhiên, mắt Lennie nhìn chăm chặp với vẻ căm giận quyết liệt. Nó đứng dậy và tiến lại gần Crooks một cách nguy hiểm. Nó hỏi:

Thằng nào hại anh George?

Crooks hiểu ra sự nguy hiểm đang tới, lùi lại trên giường để tìm thế và nói:

- Tôi ví thử đấy thôi chứ. George nó không sao đâu. Nó vẫn khỏe mạnh mà. Nó sắp trở về liền bây giờ, thật mà.

Lennie cúi trên mình Crooks.

- Mà sao bác lại ví thử như vậy? Tôi không muốn là ai ví thử anh George gặp tai nạn cả.

Crooks gỡ kính ra và lấy tay chùi mắt, nói:

- Ngồi xuống đi, George không sao cả đâu.

Lennie cự nự, quay lại ngồi trên cái thùng. Nó càu nhàu:

- Đừng ai nói chuyện đánh anh George với tôi, nghe không?

Crooks đầu dụi:

- Bây giờ, may ra chú nghe hiểu rồi. Chú, chú còn có bè có bạn là George. Chú biết chắc là rồi hẳn trở về. Giả dụ là chú chẳng thân thích với ai hết. Giả dụ là chú không được phép đến buồng ai đánh bài bởi vì chú là một thằng mọi. Giả dụ là suốt ngày chú phải ngồi ngay đây mà đọc sách. Tất nhiên là chú cũng có thể đánh móng ngựa cho tới tối mịt, nhưng rồi sau đó, cũng phải vào ngồi đây mà đọc sách. Sách với vở mãi, có ra đêch gì. Sống ở đời phải có anh em... phải có bạn bè chứ.

Như muốn trấn tĩnh, Lennie nói giọng sợ hãi:

- Anh George về bây giờ nè. Chưa biết chừng ảnh đã về rồi là khác. Có lẽ tôi nên ra coi thì hơn.

Crooks nói:

- Tôi không có ý dọa chú đâu. Hấn về bây giờ đấy. Tôi đang nói về tôi ấy mà. Chứ cứ tưởng tượng một người phải sống cô độc suốt đêm tại đây, hoặc đọc sách hoặc nghỉ ngơi, hoặc làm vớ vẩn gì như vậy. Bao nhiêu điều suy nghĩ mà chẳng biết bàn bạc với ai xem có phải như vậy hay không. Nếu có nghĩ ra được điều gì thì cũng không thể hiểu được là đúng hay sai nữa. Không biết quay sang ai mà hỏi xem người ta có cùng thấy như thế không. Không thể biết gì cả. Không có gì để làm mẫu mực cả. Tôi ở đây nghiệm ra được nhiều chuyện lắm. Tôi không say. Tôi cũng không biết có phải mình ngủ mơ không. Nếu tôi có một người bạn bên cạnh, gã có thể làm chứng là tôi ngủ mơ cho nó đỡ thối mắc. Tiếc là không, nên tôi chẳng biết gì hết.

Xong, Crooks nhìn về phía cửa sổ ở cuối phòng. Lennie nói thiếu não.

- Anh George không bỏ đi đâu, ảnh không bỏ tôi lại một mình đâu. Tôi chắc là ảnh không khi nào làm thế đâu.

Người mã phu mơ màng tiếp:

- Tôi còn nhớ hồi nhỏ, ở trong trang trại nuôi gà vịt với cha tôi. Tôi có hai người anh, tụi tôi lúc nào cũng quanh quẩn với nhau. Cả ba người ở cùng một phòng, ngủ chung một giường. Trong trại có một vườn dâu và một góc trồng cỏ linh lăng. Sáng nào trời nắng ấm, tụi này lùa gà vào đám cỏ linh lăng. Các anh tôi dựng một hàng rào chung quanh và đứng ngắm... đàn gà trắng muốt.

Dần dần, Lennie thấy thích nghe.

- Anh George nói là tụi này cũng trồng cỏ linh lăng cho lũ thỏ nữa.

- Lũ thỏ nào?

- Tụi này nuôi thỏ và có cả một vườn dâu nữa.

- Chú mày khùng rồi.

- Đâu có, thật đó mà. Bác cứ hỏi anh George mà xem.

Crooks nói giọng khinh miệt:

- Khùng thấy mẹ. Tôi đã thấy hàng trăm người lang thang dọc đường hay lăn lóc trong các trại với tay nải trên lưng và cũng chừng đó mộng tưởng trong đầu. Có cả trăm người như vậy. Họ đến xin làm, rồi lúc nào hết việc

là xéo, và trong đầu người nào cũng có một miếng vườn. Nhưng chưa có cha nào có thật sự một miếng cả. Cứ như là thiên đường. Ai cũng muốn một miếng vườn. Tôi đọc ở đây hàng tá sách. Chẳng có ai lên được thiên đường và cũng chẳng có ai kiếm ra một miếng vườn cả. Toàn là chuyện tưởng tượng hết. Suốt ngày họ nói chuyện vườn ruộng, nhưng đều là chuyện tưởng tượng trong óc cả.

Y nín lặng và nhìn về phía cửa mở vì có tiếng ngựa nhón nháo, chùng chùng như sợ hãi và tiếng dây buộc kêu loảng xoảng.

Một con ngựa hí lên. Crooks nói:

- Tôi cuộc là có người ngoài kia đấy. Chắc là bác Slim. Nhiều đêm gã xuống đây hai ba lần. Cha đó mới thật là người biết cầm xe, gã chăm sóc ngựa dữ lắm.

Y nặng nhọc đứng dậy và bước gần về phía cửa. Y gọi:

- Bác Slim đây phải không.

Tiếng Candy trả lời:

- Slim gã ra tỉnh rồi. Này, có thấy anh chàng Lennie ở đâu không?

- Bác muốn nói anh chàng to con ấy à?

- Ủ có thấy nó ở đâu không?

- Ở đây nè, - Crooks nói vẫn tắt.

Y trở về nằm trên giường.

Candy đứng trên ngưỡng cửa và gãi chỗ tay cụt, lão đưa mắt bị lóa ánh đèn nhìn khắp phòng. Lão không tính bước vào.

- Lennie à, tôi nói cho mà nghe. Tôi đã tính về chuyện đàn thỏ ấy rồi.

Crooks gằn giọng:

- Bác muốn vào thì vào ngồi chơi.

Candy có vẻ bối rối:

- Không biết có nên chẳng. Tất nhiên. nếu anh đồng ý thì tôi vào.

- Vậy thì vào đi. Ai cũng vào được cả thì bác cũng vậy chứ sao.

Mặc dầu tức giận nhưng Crooks vẫn không giấu được vẻ thích thú, Candy bước vào nhưng vẫn còn bối rối. Lão nói với Crooks:

- Ở đây thơm tắt quá ra. Anh ở một mình một phòng như vậy, khoái thật.

Crooks nói:

Đã hẳn rồi, dưới cửa sổ lại có cả một đồng phân nữa. Hẳn là khoái chó.

Lennie ngắt lời :

- Cụ nói chuyện gì về thỏ?

Candy tựa vào tường, gần cái dây cột cổ ngựa bẻ và gãi cổ tay cụt. Lão nói:

- Tôi ở đây lâu rồi. Và Crooks cũng ở đây lâu rồi. Thế mà đây là lần thứ nhất tôi vào phòng này.

Crooks nói buồn rầu:

- Các cha đâu có thèm tới buồng của thằng mọi. Chỉ có Slim tới đây thôi. Slim và ông chủ.

Candy vội đổi sang chuyện khác.

- Đánh xe như lão Slim thì chỉ có một.

Lennie nghiêng xuống lão già. Nó nhắc lại:

- Bác à, chuyện thỏ làm sao?

Candy mỉm cười.

- Tôi đã tính cả rồi. Mình khôn khéo thì nuôi thỏ có thể có lời cơ đấy.

Lennie ngắt lời:

- Nhưng nuôi thỏ là công việc tôi mà. Anh George bảo là tôi nuôi chúng mà. Anh hứa như vậy rồi.

Crooks ngắt lời nó tàn nhẫn:

-Mấy cha đang tự nhồi sọ đấy. Suốt ngày lái nhái vườn với tọc mà rồi một mảnh đất cắm dùi cũng không bao giờ có cho mà xem. Bác sẽ ở đây làm tôi tớ mãi kiếp cho tới khi người ta bỏ vào áo quan. Mẹ kiếp, tôi đã thấy quá nhiều cái thứ người như vậy. Như cha Lennie này nhé, ít tuần nữa là nó thôi làm ở đây, rồi lại tha phương cầu thực như cũ. Cứ như là trong đầu mỗi cha đều có một mảnh vườn cả.

Candy gãi má, giận dữ:

- Dù mẹ, tụi này sắp có đến nơi rồi nè. George nó vừa bảo xong. Tiền sẵn cả rồi.

Crooks nói:

- Vậy hả? Nhưng bây giờ George nó ở đâu nào? Dưới phố, trong nhà điếm. Bao nhiêu tiền cũng vào đó. Mẹ kiếp, tôi thấy cả trăm lần rồi. Cả

trăm cha, cha nào cũng mơ tưởng vườn với đất. Rốt cuộc vẫn là tay không.

Candy kêu:

- Hẳn là ai chả muốn có một mảnh vườn. Ai mà chẳng thích có một miếng đất, một miếng nhỏ thôi. Gọi là chút của riêng cho mình vậy thôi. Một miếng đất đủ sống và không ai đuổi được mình đi hết. Tôi cũng chưa bao giờ được vậy. Lúa xứ này đồng nào tôi cũng có gặt qua cả, có thể nói như vậy, nhưng chưa bao giờ thu được cho mình một hạt, cũng cắt, cũng ôm, nhưng là lúa của người ta. Nhưng bây giờ tụi này sắp có rồi. George đi chơi đâu có mang tiền theo. Tiền gửi ở nhà băng. Tôi này, chú Lennie và bác George này. Tụi này sẽ có riêng mỗi đứa một phòng. Định nuôi chó này, thỏ này, và gà vịt này. Định trồng bắp này và có lẽ nuôi một con bò hay con dê cái nữa.

Lão ngừng lại, tràn ngập bởi hình ảnh lão đang phác họa.

Crooks hỏi:

- Có đủ tiền thật tôi đây à?

- Đúng như vậy. Gần đủ số rồi. Chỉ còn thiếu chút ít thôi. Bọn này sẽ kiếm đủ trong khoảng một tháng nữa. George đã chọn cả đất rồi.

Crooks khoanh tay rờ sống lưng. Y nói:

- Thật tôi chưa thấy ai làm nên công chuyện gì. Tôi biết nhiều cha phát điên lên vì thèm muốn một mẫu đất, nhưng mỗi lần cứ chầu nhà chứa hay một canh sị dách là bao nhiêu vốn liếng đành dùm lại đi đời nhà ma cả.

Y ngập ngừng :

- Chùng nào... mấy bác cần một kẻ làm việc không công, chỉ cần đối xử đàng hoàng thôi, là tôi giúp một tay ngay. Tôi tuy tàn tật, nhưng chùng nào thích tôi vẫn còn làm được việc lắm.

- Nay, các người, có ai thấy cậu Curley đâu không?

Mọi người quay đầu về phía cửa. Vợ Curley đang nhìn họ. Ả trang điểm thật lòe loẹt. Đôi môi hơi hé mở. Ả thở hỏn hển như vừa mới chạy xong.

Candy cầu nhàu:

- Curley không hề tới đây.

Ả vẫn đứng ở ngưỡng cửa, hơi mỉm cười với họ, lấy ngón cái và ngón tay trỏ này vuốt các ngón tay kia. Mắt ả lần lượt nhìn từng người. Sau rốt ả nói:

- Họ đi hết, chỉ để lại đây toàn dân dở hơi dở hám. Các người tưởng rằng tôi không biết họ đi đâu sao? Cả Curley nữa, tôi biết thừa là cả bọn đi đâu rồi.

Lennie nhìn ả mê mẩn. Nhưng Candy và Crooks bất bình, tìm cách tránh gặp tia mắt của ả. Candy nói:

- Vậy chứ cô biết rồi tại sao cô còn tới hỏi chúng tôi cậu Hai ở đâu làm chi?

Ả nhìn bọn họ, thích thú:

- Thật là kỳ, khi tôi gặp người đàn ông nào một mình thì tôi luôn luôn ăn ý với họ. Nhưng cứ có hai người thì không thể nào cạy miệng ra được một lời. Chỉ biết nổi quạu thôi.

Ả thôi không mân mê các ngón tay nữa và chống tay lên hông: Có gì đâu, các người sợ lẫn nhau. Các người sợ rằng người khác đi học lại.

Sau một khắc, Crooks lên tiếng:

- Có lẽ tốt hơn là cô nên trở lên nhà đi. Chúng tôi không muốn có chuyện phiền tại đây.

- Ô! Đâu phải tôi gây ra chuyện phiền cho các người. Các người tưởng tôi thỉnh thoảng không thích chuyện trò hay sao? Các người tưởng tôi thích ru rú suốt ngày trong nhà sao?

Candy tì chõ tay cụt lên đầu gối và khẽ lấy tay gãi. Lão lấy giọng răn bảo:

- Cô có chồng rồi. Cô không có quyền lân la quanh bọn đàn ông để cho xảy ra chuyện rắc rối.

Cô ả nổi xung:

- Hửn là tôi có chồng rồi. Các người đều biết đấy. Chồng với chiền, hừ! Chỉ hăm he đánh lộn với mọi người và chẳng ưa ai cả. Bộ các người cho là tôi ở suốt ngày trong cái nhà bò ấy để nghe Curley nó kể nó đấm tay trái thế nào và tránh cú tay phải cũ mèm ấy thế nào chẳng? Để nghe nó nhắc mãi một hai, một hai, là thằng kia đo ván liền.

Ả ngưng lại và mặt mắt vẻ giận dữ, lộ vẻ chăm chú.

- À thế còn... về chuyện cái bàn tay Curley?

Mọi người im lặng bối rối. Candy liếc nhìn Lennie. Rồi lão ho.

- À, cậu Curley... cậu Hai bị kẹp tay trong máy. Cậu Hai bị giập cả tay.

À ngấm lão một lát rồi bật cười:

- Dóc! Đừng có hòng mà gạt tôi. Curley nó định làm gì mà không xong đó thôi. Bị kẹp tay trong máy... dóc! Nhưng dù thế nào thì từ khi bị giập tay, nó không còn tặng cái món cũ rích một hai cho ai cả. Cha nào sửa nó vậy?

Candy nhắc lớn lại:

- Cậu ấy bị kẹp tay vào máy mà.

À khinh khỉnh:

- Đủ rồi, đủ rồi. Thích thú thì cứ việc bênh nó. ăn thua gì tôi? Coi mặt mũi cả đám kia, ngu đàn thấy mẹ mà cứ tưởng mình là trời. Bộ mấy người tưởng tôi là con nít sao. Nói cho hay, hồi trước nếu tôi thích thì tôi đã trở thành đào hát rồi nhé. Mà không phải chỉ ở một gánh thôi đâu. Có người còn tính cho tôi đóng xi nê nữa đó...

À nghen ngào, uất hận:

- Chiều thứ bảy, ai cũng có công chuyện hết. Tất cả! Còn tôi, tôi làm cái gì đây? Tôi ở đây để nói chuyện với một lũ nửa người nửa ngợm... một thằng đen, một thằng khùng và một lão già dơ dáy... Và khốn nạn, thế mà lại thích vì không còn ai khác nữa.

Lennie nhìn ả, miệng há hốc. Crooks tự vệ sau cái vẻ dưng dưng trang trọng của dân da đen. Nhưng lão già Candy thì biến sắc. Lão vùng đứng dậy và hất đổ cái thùng đánh. Lão nói giận dữ:

- Chừng ấy đủ rồi đó. Tụi tôi không muốn cô ở đây đâu. Đã bảo như thế rồi. Tin cô hay là cô đang chết dẫm vào một công chuyện tụi tôi đây. Ngủ cô thì còn biết gì mà dám bảo người khác là nửa người nửa ngợm. Bây giờ ví thử là cô tìm cách đuổi được tụi này đi. Mới ví thử thôi. Bộ cô tưởng tụi này sẽ chạy lang thang đầu đường xó chợ kiếm một ổ chó khác tương tự như vậy sao? Tin cho cô hay là tụi này cũng có một trại riêng đấy, lúc nào thích thì về ở, có nhà có cửa hắt hoi. Tụi này đâu có bị bó buộc ở đây. Tụi này cũng có nhà cửa có gà vịt, có cây cối, có vườn tược đẹp gấp trăm lần thế này. Và tụi này cũng có đủ bè đủ bạn. Hồi trước thì sợ bị đuổi thật, nhưng bây giờ thì cóc sợ nữa. Tụi này cũng có vườn tược bỏ tiền ra mua lấy, đến ở lúc nào cũng được.

Vợ Curley cười chế giễu. ả nói:

- Xạo, tôi biết rõ các cha quá mà. Có hai đồng bạc trong túi là lo ra tình nhậu hai chầu rượu và ngồi liếm sạch đáy ly. Biết quá mà, cha nội.

Mặt Candy thâm tím lại, nhưng cô ả chưa dứt lời, gã đã tự trần tình được. Lão làm chủ tình thế. Lão nói từ tốn.

- Đáng lẽ tôi không nên nói. Cô nên ra ngoài kia chơi nhảy dây thì hơn. Tụi tôi không có chuyện gì nói với cô cả. Tụi tôi có được cái gì thì tự biết lấy và cóc cần cô tin hay không. Và lại, cô cũng nên rút lui đi cho sớm kẻo mà Curley nó về bắt gặp cô ở đây với tụi nửa-người-nửa-ngợm này thì có chuyện đấy.

Cô ả nhìn soi mói lần lượt từng người và thấy họ đều nghịch hết. Và đến Lennie, cô ả nhìn lâu hơn cả, cho tới lúc nó cúi mặt xuống, bối rối. Cô ả bỗng nói:

- Ai đánh chú tím bầm cả mặt lại thế?
- Lennie nhìn nàng như kẻ có tội:
- Ai... tôi ấy à?
- Ừ, chú.

Lennie đưa mắt cầu cứu Candy rồi nó nhìn xuống đầu gối. Nó nói:

- Cậu Hai bị kẹp tay trong máy.

Vợ Curley cười lên:

- Mà chú là máy chứ gì? Được rồi tôi sẽ nói chuyện với chú sau. Tôi thích máy lắm kia.

Candy can thiệp:

- Cứ để cho nó yên? Đừng động tới nó. Tôi sẽ kể lại với lão George chuyện này. Không để cho cô kiếm chuyện với thằng này đâu.

Cô ả hỏi:

- George nào? Phải anh chàng nhỏ thó cùng đi với chú không?

Lennie nở nụ cười sung sướng:

- Đúng vậy. Ảnh đó. Ảnh cất đặt cho tôi nuôi thỏ đó.
- Ồ? Được rồi, nếu chú chỉ muốn có vậy thì tôi cũng có thể kiếm thỏ cho chú được.

Crooks đứng dậy khỏi giường, bước đến đứng trước cô ả nói lạnh lùng:

- Thế đủ rồi. Cô không có quyền vào phòng một người da đen. Cô không có một chút quyền gì tới lân la ở đây cả. Cô bước ngay lập tức. Không thì tôi thưa với ông chủ không cho cô xuống trại ngựa nữa.

Cô ả quay nhìn y, khinh bỉ:

- Đồ mọi, nghe cho rõ nhé, nếu mày không bịt mồm chó mày lại, tao làm gì mày biết không?

Crooks nhìn cô ả, dánh cuống quýt, rồi nó quay ngòì xuống giường và như co người lại. Cô ả dịch lại gần nó:

- Tao làm gì mày biết không?

Crooks như thu nhỏ người lại và nép mình vào tường.

- Dạ thưa mợ, biết.

- Biết thì liệu hồn mày đây, đồ mọi. Tao muốn họ treo cổ mày lên để ợt chẳng có gì là thích thú hết.

Crooks bây giờ là một con số không. Y mất hết nhân cách, mất hết bản ngã, không còn chút gì có thể gọi lên được thiện cảm hay ác cảm. Y nói giọng nhọt nhạt: “Dạ thưa mợ biết”.

Ả đứng cúi trên mình nó một lát, chờ nó cựa quậy để chửi mắng hồi nữa. Nhưng Crooks hoàn toàn bất động, quay mặt đi, che kín những chỗ có thể bị đánh. Sau cùng, ả quay về phía hai người kia.

Lão già Candy nhìn nàng như bị thôi miên. Lão điềm tĩnh nói:

- Nếu cô làm vậy, tụi tôi đi khai. Tụi tôi nói là cô bày đặt ra.

Ả thét lên:

- Xạo! Láo toét! Mấy anh dư biết là chả ai thềm tin đâu! Chả ai thềm tin thấy anh cả:

Lão Candy đầu dụi:

- Đúng vậy . . . Chả ai buồn tin tụi này thật.

Lennie rên rỉ :

- Anh George ở đâu không về nhỉ. Anh George ở đâu nhỉ Candy dịch lại gần nó:

- Đừng lo, nghe như bọn họ vừa về tới đây. Tôi đánh cuộc là chút xíu nữa, gã lại đây cho coi.

Lão quay về phía vợ Curley nói bình tĩnh:

- Tốt hơn là cô nên về đi. Cô mà đi ngay thì chúng tôi không kể lại với Curley là cô xuống đây đâu.

Ả khinh khỉnh nhìn lão từ đầu tới chân:

- Không chắc là anh có nghe thấy gì đâu nhé.
- Liều lĩnh có ích gì đâu. Cô có nghi ngại thì tốt hơn là đừng nên thách đó.

Ả quay về Lennie:

- Anh sửa cho thằng cha Curley, tôi chịu quá. Chuyện đó thế nào rồi cũng phải xảy ra. Cả tôi nhiều lúc cũng muốn đập nó nữa là.

Ả biến ra khỏi cửa và mất hút trong bóng tối trại ngựa. Và khi ả đi ngang qua trại, có tiếng dây cương kêu loảng xoảng, tiếng vài con ngựa thở phì phì, tiếng vài con khác dẫm chân.

Crooks hình như thoát khỏi dần dần những lớp vỏ bao bọc mà lúc nãy nó ẩn nấp vào. Y hỏi:

- Các người nói thật là bọn họ đã về chứ?
- Chắc mà tôi nghe rõ tiếng họ mà.
- Tôi không nghe gì hết.
- Có, tôi nghe tiếng cửa sắt.

Candy trả lời và tiếp:

- Trời, con vợ Curley nó chuồn nhanh như gió. Nó quen quá rồi.

Nhưng lúc này Crooks tránh nói tới chuyện đó.

- Hai bác bây giờ nên lên nhà đi. Tôi không hiểu tôi còn thích hai bác ở lại chơi không? Dân da đen cũng có quyền chớ, dù họ không thích xài cái quyền đó.

Candy nói:

- Con nhãi kia đáng lẽ không được nói với anh như vậy.

Crooks trả lời rầu rĩ:

- Không sao. Hai bác đến đây ngồi chơi làm cho tôi quên khuấy mắt. Cô ả nói đúng đấy.

Tiếng ngựa thở phì phì trong trại, tiếng dây xích kêu leng keng và có tiếng gọi:

- Lennie à, Lennie! Mà y có ở trong trại đó không?
- Anh George đấy.

Lennie thốt kêu và nó đáp:

- Đây nè, tôi đang ngồi đây nè, anh George à.

Một thoáng sau, George hiện ra ở khung cửa và nhìn quanh căn phòng với vẻ không tán đồng.

- Mày vào phòng Crooks làm đéch gì thế? Đây có phải chỗ mày đến chơi đâu.

Crooks tán thành:

- Tôi có nói với họ rồi, mà họ vẫn cứ vào.
- Sao anh không tổng cổ chúng ra?
- Tôi không thích vậy. Lennie, ảnh dễ thương lắm.

Đến lượt Candy náo nức:

- Anh George à. Tôi đã tính đi tính lại tôi. Tôi tính là nuôi thỏ mình kiếm được lời nữa kia.

George rầy:

- Tôi đã bảo với cụ là đừng nói với ai rồi chứ?

Candy hoàn toàn cụt hứng:

- Có nói với ai đâu, chỉ có bàn qua với Crooks thôi.

George nói:

- Thôi bây giờ xin mời cả hai người xéo ra ngoài. Trời, thế này thì tôi không thể bỏ đi đâu một phút nào.

Candy và Lennie đứng dậy và bước ra khỏi cửa. Crooks gọi:

- Bác Candy!
- Hả?
- Bác nhớ tôi nói lúc nãy về việc làm vườn và công việc vất vả vĩnh chứ?
- Ừ, nhớ.
- Vậy bác đừng bận tâm nữa. Tôi đùa đấy, không nói thật đâu Tôi không thích ở một chỗ như thế đâu.
- Ừ, được rồi, anh không thích thì thôi. Về nhé?

Ba người bước ra ngoài. Khi họ qua trại, có tiếng ngựa hí và dây kêu loảng xoảng.

Crooks ngồi yên trên giường trong vài phút, nhìn ra phía cửa, rồi y với tay lấy chai dầu nóng. Y kéo vạt áo sau, đổ vài giọt dầu vào lòng bàn tay đỏ hồng và thọc tay ra sau, y bắt đầu thoa lên sống lưng.

V

Ở một góc trại ngựa rộng lớn người ta chắt một đồng rơm mới cắt và trên đồng rơm là một cái neo bốn răng treo ở con ròng rọc. Đồng cỏ đổ xuôi về phía đầu kia như một sườn núi và hãy còn một khoảng trống để dành chỗ chứa rơm mùa tới. Ở mỗi bên là các máng cỏ và qua những chấn song, ló nhỏ đầu ngựa.

Hôm ấy là chiều chủ nhật. Đàn ngựa nghỉ ngơi đang nhấm một vài cọng cỏ khô còn lại, chúng dậm chân, gặm vào thành gỗ máng cỏ và lắc bộ dây cương kêu loảng xoảng. Mặt trời chiếu lọt qua các khe tường và chiếu những vạch sáng lên đồng rơm. Tiếng ruồi bay vo ve trong không khí, thứ vo ve uể oải ban trưa.

Phía ngoài, thấy tiếng móng ngựa đập lên tấm sắt kêu chát chúa và tiếng người chơi cờ vố, chế nhạo. Nhưng trong chuồng ngựa vạn vật đều rì rầm, uể oải và nóng bức.

Chỉ có một mình Lennie trong trại ngựa bên phía trống chưa chắt rạ. Hắn đang ngồi trên nền rơm, bên cạnh một kết đưng hàng để dưới một cái máng. Hắn nhìn con chó chết gục nằm trước mặt. Lennie ngấm nghĩa hồi lâu, chìa bàn tay to lớn ra vuốt ve, vuốt từ đầu mõm đến cuối đuôi con chó.

Lennie nói nhỏ nhẹ với con chó:

- Tại sao mày lại chết dễ ợt vậy? Mày đâu có bé bỏng gì như con chuột? Tao đâu có tung mày mạnh tay lắm cho cam.

Nó nhích cái đầu con chó con lên và nhìn vào mặt, nói:

- Bây giờ anh George mà biết mày chết thì anh không cho tao nuôi thỏ nữa đâu.

Nó đào một vũng nhỏ, đặt con chó xuống, vùi rơm lên để giấu. Nhưng nó không thể rời mắt khỏi cái mô nhỏ mới đắp. Nó như:

- Đâu đến nỗi dữ tợn gì lắm mà mình phải chạy lên kia trốn vào rừng. Không, nhất định không rời, lát nữa mình nói với anh George là tự nhiên mình thấy nó chết.

Nó ngấm nghĩa và vuốt ve từ hai tai xuống tới đuôi. Nó nói tiếp buồn thảm:

- Mà thế nào ảnh cũng biết. Cái gì ảnh cũng biết hết. Để tôi coi: “Chính mày giết nó mà. Đừng có hòng tìm cách dối tao”. Rồi ảnh nói: “Chùng đó thôi là từ nay mày không được nuôi thỏ nữa”.

Thốt nhiên nó kêu lên giận dữ:

- Tại sao mày lại dễ chết vậy hả trời? Mày đâu có bé bỏng gì như con chuột.

Nó nhặt con chó lên và ném tít ra xa. Nó quay lưng không nhìn nữa. Nó ngồi xuống co cao hai đầu gối lên, rên rĩ!

- Giờ thì mình đêch được nuôi thỏ nữa rồi. Giờ thì ảnh đêch cho mình nuôi thỏ nữa rồi.

Và, trong cơn thất vọng, nó lắc lư người từ trước ra sau. Bên ngoài, tiếng móng ngựa dội lên tấm sàn thép kêu chát chúa, và tiếng hò la khẽ nổi lên. Lennie đứng dậy, đến nhặt con chó, đặt lên đồng cỏ. lại ngồi xuống. Nó lại vuốt ve con vật. Nó nói:

- Mày chưa đủ sức mà. Họ đã nhắc đi nhắc lại là mày chưa đủ sức mà. Thật tao đâu biết là mày dễ chết như vậy chớ?

Nó lấy ngón tay rờ cái tai con chó mềm nhũn:

- Biết đâu anh George lại chả đêch cần. Mẹ kiếp con chó này thì ăn thua gì tới ảnh.

Vợ Curley hiện ra ở góc ô cuối cùng. Ả tiến lại gần nhẹ nhàng tới nỗi Lennie chẳng hay biết gì cả. Ả bận một chiếc áo vải màu rực rỡ và đi đôi giày muyn có lông đà điều đỏ. Mặt ả tô điểm cẩn thận. Mái tóc cuộn từng chùm rất gọn gàng. Ả tới gần sát, Lennie mới ngẩng mặt lên trông thấy.

Cuống cuồng, nó vút một nắm rơm lên trên con chó. Nó nhìn ả, mặt sa sầm. Ả hỏi:

- Làm gì đấy anh?

Lennie nhìn cô ả, dữ tợn:

- Anh George dặn tôi không được gần cô... , không được nói chuyện với cô, không được gì hết.

Ả cười:

- Làm gì cũng có anh George bảo hay sao?

Lennie hạ tầm mắt xuống đồng rơm:

- Anh nói tôi mà nói chuyện với cô hay này khác thì anh không cho tôi nuôi thỏ.

À nói bình thân:

- Hấn sợ Curley nổi khùng đó. Hừ, tay Curley đã bị treo lên rồi... và nếu Curley nó làm dữ thì chú cứ việc bóp nát luôn cái bàn tay kia đi. Chú gạt tôi không nổi về chuyện cái máy đâu.

Nhưng Lennie không chịu thua:

- Thôi, thôi. Tôi không nói chuyện với cô đâu, nhất định không:

À quỳ xuống đồng rơm, cạnh hấn:

- Nghe đây nè. Tụi chúng đều chơi đánh móng ngựa hết. Tới bốn giờ rồi. Chúng đang tranh giải. Không cha nào bỏ xem cuộc đấu đâu. Có sao mà tôi không được nói chuyện với ai cả. Tôi cảm thấy cô quạnh quá.

Lennie nói:

- Mà tôi không được quyền nói chuyện hay đùa giỡn gì với cô hết.

- Thiệt tôi cảm thấy một thân một mình. Anh là anh còn nói chuyện với người này người khác, chứ tôi thì chỉ được nói chuyện với Curley thôi. Không là hấn nổi khùng ngay. Trời! chẳng bao giờ được chuyện trò với ai cả, bộ anh chịu nổi không?

Lennie nói:

- Nhưng tôi không được nói chuyện mà. George sợ tôi gặp chuyện phiền phức mà.

À đổi câu chuyện:

- Cái gì mà anh che kín lên thế?

Tức thì, tất cả nỗi niềm đau khổ của Lennie lại nổi dậy.

Hấn buồn bã:

- Con chó của tôi. Con chó của tôi đấy mà. Rồi, vung tay một cái, nó hát hết đồng cỏ phủ ở trên. À kêu lên:

- Mà nó chết rồi kìa!

- Nó yếu quá. Đang giỡn với nhau... thì nó cắn đùa tôi... Và tôi cũng cắn đùa nó... tôi... tôi lỡ tay. Vậy là nó chết.

À an ủi:

- Thôi ăn thua gì. Con chó con ấy mà. Kiếm một con khác dễ ợt. Chó thì không thiếu gì ở vùng này.

Lennie phân trần một cách thiếu não:

- Có phải vì con chó đâu, nhưng từ giờ, anh George sẽ không cho tôi nuôi chó nữa kia.

- Sao vậy?

- À bởi vì anh đã nói là nếu tôi còn làm điều chi bậy bạ là anh thôi không cho nuôi chó nữa.

Ả xán lại gần nó và nói giọng mon trón:

- Đừng có sợ nói chuyện với tôi. Nghe tụi chúng đang rống ở dưới kia. Đánh cuộc những bốn đồng đấy. Chưa xong, tụi chúng chưa yên đâu.

Lennie nói dè dặt:

- Anh George mà bắt gặp tôi nói chuyện với cô, anh rầy tôi cho mà xem, anh đã dặn rồi mà.

Ả nói, mặt giận dữ:

- Hừ, tôi có bậy bạ gì đâu? Tôi không có quyền nói chuyện nói trò sao? Chúng coi tôi là cái thứ gì chứ? Anh là người tử tế mà. Sao tôi không thể nói chuyện với anh chứ. Mà tôi đâu có hại anh.

- À, là vì anh George bảo rằng cô sẽ gây chuyện lộn xộn.

- Ui cha? Chuyện lộn xộn gì chứ? Không có mống nào thềm đoái hoài tới cuộc đời của tôi ở đây hết. Anh tin tôi đi, tôi không quen được với lối sống như vậy đâu. Lẽ ra tôi có thể trở nên một người có tên có tuổi chứ.

Ả tiếp với một giọng buồn bã:

- Mà cũng chưa chắc là tôi đã chịu thất bại luôn ở xó này đâu.

Rồi những lời từ miệng ả cứ tuôn ra một cách thích thú say mê như sợ người nghe biến mất đi. Ả nói:

- Tôi ở Salinas. Khi tới đó tôi hãy còn bé. Rồi một hôm, có một đoàn hát qua tỉnh và tôi quen với một tài tử. Có anh chàng bảo tôi có thể gia nhập đoàn. Nhưng mẹ tôi không chịu. Vì tôi mới đúng mười lăm tuổi. Nhưng anh lại bảo có thể được. Nếu hồi đó theo đoàn hát anh xem tôi đã không phải sống như thế này.

Lennie vuốt ve con chó con. Nó giảng giải:

- Tụi này sắp có một cái trại nhỏ... và nuôi chó.

À tiếp tục câu chuyện nói nhanh khiến nó không kịp ngắt quãng:

- Một bận khác, tôi gặp một anh chàng trong ngành điện ảnh. Tôi đi nhảy với anh ở vũ trường Riverside. Anh bảo anh sẽ dìu dắt tôi đóng phim, anh bảo là tôi có thiên tài đóng xi nê. Ngay khi trở về Hollywood, anh hứa sẽ viết thư cho tôi. À nhìn sát Lennie để xem có làm hấn xúc động chẳng.

À nói:

- Chẳng bao giờ tôi nhận được bức thư ấy cả. Tôi chắc là bà già xoáy đi rồi. Hừ, tôi không thể chôn chân mãi nơi xó xỉnh ấy chẳng đưa tôi tới đâu cả, chẳng làm nên tên tuổi gì cả và họ lại còn ăn cắp cả thư từ của tôi nữa. Tôi có hỏi bà già là có phải bà đã lấy cắp bức thư ấy không và bà trả lời không. Tức thì tôi lấy Curley liền. Tôi gặp hấn đúng chiều hôm ấy, ở vũ trường Riverside.

À hỏi:

- Anh nghe tôi đấy chứ?

- Nghe, nghe chớ?

- Tôi chưa kể chuyện này cho ai nghe cả. Có lẽ cũng không nên nói ra. Tôi không yêu Curley. Y mềng lắm.

Để tâm sự với Lennie, à xán lại gần và ngồi xuống bên nó:

- Lẽ ra tôi có thể đóng xi nê và tha hồ ăn diện... đủ các áo quần đẹp mà các nữ tài tử vẫn diện. Và lẽ ra tôi có thể ở trong các khách sạn lớn và người ta tranh nhau mà chụp hình tôi. Buổi ra mắt cuốn phim, tôi sẽ được mời đi xem, nói trong radiô mà không tốn một đồng nào bởi vì tôi diễn xuất mà. Và còn tha hồ áo quần đẹp mà tài tử họ vẫn mặc. Bởi vì anh chàng bảo tôi có khiếu tài tử.

À ngược mắt nhìn Lennie và ướm khoa tay để chứng tỏ rằng à có thể diễn xuất như ai. Các ngón tay à uốn theo chiều cổ tay, ngón tay út tách riêng ra một cách kênh kiêu.

Lennie thở dài nã nuốt. Bên ngoài có tiếng móng ngựa chạm lên tấm kim khí và những tiếng hoan hô nổi lên. Vợ Curley nói:

- Cha nào tung trúng tấm sàn thép rồi đây.

Ánh sáng thay đổi theo mặt trời xuống thấp và những tia nắng leo lên tường, chiếu xuống máng cỏ và trên đầu đàn ngựa.

Lennie nói:

- Hay tôi đi vớt con chó này ra ngoài cái đẽ, anh George đâu thấy được. Và như thế, tôi lại được nuôi thỏ đâu có bị la rầy nữa.

Vợ Curley hét lên, giận dữ:

- Bộ anh không biết chuyện gì khác ngoài chuyện thỏ nữa sao?

Lennie kiên nhẫn giảng giải:

- Tụi này sắp mua một cái trại nhỏ mà. Có nhà và vườn. Phần việc tôi là lấy một cái bao đi cắt cỏ linh lăng đem về cho thỏ ăn.

À hỏi:

- Vì sao mà anh khoái thỏ dữ vậy?

Lennie phải nghĩ một hồi trước khi tìm được một kết luận.

Nó cẩn thận xán lại gần ả, gần như sát hẳn vào.

- Chẳng là tính tôi ưa mân mê cái gì xinh xắn. Có một hôm đi chợ phiên, tôi thấy một lô thỏ lông dài ấy. Chúng xinh lắm kia, xinh lắm. Nhiều khi, tôi man mê cả chuột, nhưng chỉ khi nào tôi không kiếm được cái gì khác hơn thôi.

Vợ Curley hơi nhích lùi một chút. ả nói:

- Đúng là anh khủng rồi.

Lennie giảng giải thật cẩn thận:

- Đâu có, tôi đâu có khủng. Anh George bảo là tôi không có khủng. Tôi khoái vuốt ve những cái gì xinh xắn, cái gì thật mềm mại đấy thôi.

ả hơi vững tâm trở lại. ả nói:

- Ai cũng vậy mà. Ai cũng thích vậy. Tôi ý ả, tôi thích sờ vào nhưng lùa. Anh có thích sờ vào nhưng không?

Lennie cười khúc khích vui vẻ. Thích thú như kêu lên:

- Trời khỏi nói ả! Hồi đó tôi lại chả có một miếng ả ả! Có một bà cho tôi, dì Clara tôi ả ả mà. Bà cho tôi một miếng to chừng này nè, ở gần bằng vậy đó. Ước gì có được miếng nhưng như vậy, liền ngay bây giờ ha.

Mặt nó sa sầm:

- Tôi đánh mắt rồi. Lâu lắm tìm không thấy nữa.

Vợ Curley chế giễu:

- Anh khủng thiệt. Nhưng mà anh lại hiền lành. Giống như một thằng con nít to xác. Nhưng mà anh nói chuyện đó đúng lắm. Lúc nào chải đầu, tôi

cũng vuốt các sợi tóc bởi vì nó mềm như tơ ấy.

Để chứng tỏ ả làm như thế nào, ả đưa các ngón tay vuốt lên đầu. ả nói tiếp một cách khoan nhã:

- Nhiều người tóc thô và cứng lắm kia, như Curley chẳng hạn. Tóc hẳn cứ như dây thép ấy. Nhưng tóc tôi thì nhỏ sợi lại mềm mềm là. Bởi vì tôi chải luôn luôn đấy. Như vậy mới làm tóc nhỏ được. Đây nè... sờ coi, đúng chỗ này nè .

ả cầm lấy tay Lennie và đặt lên đầu.

- Sờ chỗ này nè, cả chung quanh nữa, anh sẽ thấy mềm lắm kia.

Lennie bắt đầu vuốt tóc ả với những ngón tay thô kệch.

ả nói:

- Đừng làm rối tung ra đấy.

Lennie nói:

- Ô, thiệt là mềm. Và nó vuốt mạnh hơn. Ô thiệt là mềm.

- Coi chừng, làm rối tung ra kia.

Rồi ả kêu lên giận dữ:

- Thôi kia, anh làm rối tung hết bây giờ.

Vung mình, ả quay đầu lại và Lennie nắm chặt tay lại, níu chặt lấy mái tóc. ả kêu lên:

- Buông ra. Kia, buông tôi ra nào.

Lennie thất kinh. Mặt nó co rúm lại. Cô ả kêu thất thanh và nó lấy bàn tay kia bịt chặt lấy mồm và mũi lại. Nó van xin:

- Đừng, tôi lạy cô đấy. ô! Tôi lạy cô đấy, đừng làm ầm lên thế. Anh George giận bây giờ.

ả giãy giụa mãnh liệt dưới hai bàn tay của nó. ả tì hai chân lên cỏ và vịn mình hy vọng thoát ra. Lennie bắt đầu kêu lên sợ hãi. Nó nằn nì:

- Kia, tôi xin cô đấy, đừng làm thế mà. Anh George lại bảo là tôi bê bối cho xem. Anh không cho tôi nuôi thỏ nữa đâu.

Nó nói tay ra một chút và ả thét lên một tiếng khàn khàn. Tức thì Lennie tỏ vẻ giận. Nó nói:

- Thôi, đủ rồi nghe. Tôi không thích cô rống to đâu. Cô sắp gây chuyện dây dưa cho tôi mà coi, thật đúng như là anh George nói. Đừng làm vậy, coi

nào.

Và ả tiếp tục vùng vẫy, mắt đầy kinh hãi. Tức thì, nó lay người ả, và trở nên giận dữ:

- Đừng rống lên như vậy - nó vừa nói vừa lay. Và, người ả bỗng rơi xuống như một đồng thít. ả không động đậy nữa vì đã bị Lennie bẻ gãy xương cổ.

Nó cúi xuống nhìn và cẩn thận mở tay bịt mồm cô ả, cô ả vẫn không động đậy. Nó nói: Tôi đâu muốn làm đau cô nhưng tôi sợ cô sẽ rống lên, anh George sẽ nổi đóa.

Thấy ả không trả lời cũng chẳng động đậy gì cả, nó cúi sát xuống nhìn ả. Nó nhắc tay ả lên rồi lại buông rơi xuống. Nó có vẻ kinh hoảng một lát. Rồi nó rên rỉ trong cơn khùng khiếp:

- Mình làm bậy mắt tôi. Mình lại làm bậy mắt rồi.

Nó lấy cỏ chất lên người ả cho tới lúc che hẳn một phần.

Có tiếng người và tiếng móng sắt đập lên tấm “phít” vang lên ở phía ngoài. Nó ngồi nấp trong đồng cỏ nghe ngóng. Nó nói:

- Mình thiệt là bê bối. Lẽ ra mình không làm thế mới phải. Anh George sắp nổi giận bây giờ. Mà... ảnh có biểu là... rồi mày núp vào trong bụi rậm cho tới khi tao tới kiểm mày. Chắc chắn là ảnh không bằng lòng đâu. Nấp trong bụi rậm cho tới khi tao tới. Đúng là ảnh biểu thế mà.

Lennie quay về phía người đàn bà nằm chết. Con chó con gục ngay sát cạnh. Lennie nhặt con vật lên. Nó nói:

Mình phải đem vứt nó đi chỗ khác mới được, một mình cô ả là đủ rồi. Nó cuốn con chó vào trong áo, bò đến vách tường trại ngựa và nhìn qua cái khe hở về phía chỗ chơi ném móng ngựa. Rồi nó lách mình ra phía sau cái máng cuối cùng và biến mất.

Các tia nắng lúc này chiếu rất cao trên tường và trong nhà trại ánh sáng dịu lại. Vợ Curley nằm ngựa sóng soài, một nửa người vùi dưới cỏ.

Trong chuồng ngựa, vạn vật im lìm. Sự im lặng của buổi chiều bao trùm cả trại. Cả đến tiếng ném móng sắt, cả đến tiếng những người chơi cũng như lắng dịu. Bóng mát xâm chiếm chuồng ngựa sớm hơn trời bên ngoài. Một con chim bồ câu bay vào lối cửa mở rộng để xe cỏ vào. Nó quay một vòng rồi bay ra. Một con chó béc giê cái hiện ra ở góc ô cuối cùng. Con vật ốm và dài vú nặng thõng xuống. Đi chưa tới cái thùng đựng hàng làm ổ cho

nó, thì con vật đánh hơi thấy xác chết vợ Curley. Lông nó dựng ngược trên lưng. Nó rên rỉ, trở lại cái thùng nhảy xổ vào kiếm lũ con.

Vợ Curley nằm gục nửa kín nửa hở dưới đồng cỏ vàng. Vẻ độc ác tính xảo quyệt, nỗi buồn chán cô quanh không còn thấy ở trên mặt ả nữa. Nàng chỉ còn rất xinh đẹp và rất đơn giản, khuôn mặt hiền dịu và trẻ trung. Đôi má thoa phấn, đôi môi bôi son làm cho ả có vẻ như còn sống động, và, hình như đang thảnh thơi nằm ngủ. Tóc xoắn lại từng chùm nhỏ li ti trải ra trên cỏ ở dưới đầu, đôi môi nàng hé hé mở.

Như một đôi khi vẫn xảy ra, thời giờ như đi chậm lại, kéo dài hơn mọi ngày. Và, mọi tiếng động đều ngưng lại, và mọi cử động đều dừng lại trong vài phút, vài phút nhưng lâu hơn cả hàng mấy mươi phút.

Rồi dần dần thời gian bừng giấc và tiếp tục trôi một cách uể oải. Đàn ngựa dậm chân phía bên kia máng cỏ. Tiếng dây cương kêu loảng xoảng. Bên ngoài, tiếng người nghe lớn hơn rõ hơn.

Giọng lão Candy vẳng lại từ phía góc ô cuối cùng. Lão kêu: :

- Lennie à Lennie? Có trong ấy không? Tôi đã tính kỹ lại rồi. Nói cho nghe qua bên đó mình làm gì này.

Lão già Candy hiện ra ở góc ô ngựa cuối cùng. Lão tiếp tục gọi:

- Lennie à!

Rồi dừng lại và cứng người. Lão đưa cái cổ tay cụt nhẵn cọ lên chỗ má cạo dôi còn râu lởm chởm. Lão nói với cô vợ Curley:

- Tôi đâu dè cô ở đây chớ. . . Không thấy trả lời, lão tiến lại gần. Lão nói với giọng trách mắng:

- Sao cô lại xuống đây mà ngủ.

Một lát sau, lão ở sát cạnh ả và... “Trời!”. Lão cuống cuống vừa nhìn chung quanh, vừa gỡ râu. Rồi lão nhảy phắt lên và lao ra khỏi trại ngựa.

Bây giờ thì cả trại đã bừng giấc. Đàn ngựa dậm chân và thở phì phì, chúng gặm ổ rom, làm bộ dây cương kêu loảng xoảng. Candy trở lại ngay cùng George.

George nói:

- Cụ kiếm tôi làm gì vậy?

Candy đưa tay chỉ vợ Curley. George nhìn hỏi:

- ả ta làm sao vậy?

Hắn tiến lại gần rồi thốt kêu như Candy “Trời!”. Hắn quỳ xuống bên ả. Hắn áp tay lên ngực. Và khi hắn cả quyết đứng lên, chậm chạp, nặng nhọc. mặt hắn cau lại, cứng như gỗ và mắt cũng nghiêm nghị.

Candy hỏi:

- Thằng nào vậy?

George nhìn lão lạnh lùng hỏi:

- Cụ không nghi cho ai à?

Và Candy nín thinh. George nói, bối rối:

- Đáng lẽ tôi phải đề phòng chuyện này rồi. Nhưng mà từ trước tôi chỉ sợ trong lòng vậy thôi.

Candy hỏi:

- Bây giờ phải làm sao George à? Làm gì bây giờ?

George im lặng một hồi lâu không trả lời.

- Tôi tính... mình phải... báo cho mọi người biết. Tôi tính mình phải đi kiếm ngay nó để nhốt lại. Không thể để nó trốn được. Khôn khổ, nó sẽ chết đói ở trên đó!

Roi hắn có trấn tĩnh:

- Nếu mình nhốt nó được, có lẽ là phúc cho nó.

Candy hăng máu nói:

- Đừng để nó trốn thoát. Bác không biết thằng Curley đây. Chứ Curley muốn nuốt sống thằng này cho xem. Thằng Curley là nó giết liền.

George nhìn cặp môi Candy. Sau cùng nó nói:

- Ở cụ nói phải đấy, Curley nó tìm cách giết liền. Tụi kia cũng vậy.

Rồi hắn lại nhìn vợ Curley. Rồi, Candy nói ra sự lo ngại lớn nhất của lão :

- Còn lại tụi mình, vẫn mua được mẫu đất ấy chứ, phải không anh George à? Mình vẫn có thể tới đó sống đàng hoàng chứ, phải không anh George? Phải không?

Không đợi George trả lời, Candy cúi đầu xuống và nhìn đống rạ. Lão đã hiểu.

George nói nhẹ nhàng:

- Thật ra từ lúc đầu tôi đã không tin là được vậy. Suốt đời suốt kiếp khi nào mà có được. Nhưng nó ưa nghe nói chuyện đó làm tôi nói mãi cũng

đâm ra tin là mình có được.

Candy hỏi với vẻ giận dữ:

- Vậy thì thế là tiêu tan cả à?

George không để ý tới câu hỏi. Hắn kể lể:

- Làm hết tháng hè, tôi lãnh năm chục đồng là đi chơi điếm suốt đêm, hay là nhậu cho đã tới khi tụi xung quanh ngã nhào hết. Rồi trở về kéo cày một tháng, lãnh năm chục nữa.

Candy nói:

- Thằng này nó khá quá chớ, tôi đâu ngờ nó lại làm chuyện như vậy.

George vẫn nhìn vợ Curley, nó nói:

- Lennie nó không có ác tâm đâu. Nó suốt đời gây ra chuyện ngu xuẩn, nhưng không bao giờ có ác tâm cả.

Hắn đứng dậy và quay về phía Candy:

- Giờ, cụ nghe nhé. Phải đi báo cho mọi người hay mới được. Tôi nghĩ rằng phải lôi nó về đây. Mình không thể tránh được chuyện đó. Chắc họ cũng không nỡ làm dữ nó đâu.

Hắn nói, giọng cả quyết:

- Tôi không để họ thịt thằng Lennie đâu. Giờ, nghe nhé. Tụi nó có thể nghĩ rằng tôi, chính tôi cũng dính vào vụ này ít nhiều. Vậy tôi trở về buồng. Còn cụ một lát nữa, cụ ra báo cho họ hay, rồi tôi, tôi cũng tới và làm bộ như chưa hay biết gì cả. Nhờ cụ làm vậy nhé. Như thế bọn họ thấy ngay là tôi không có dính dáng gì vào đấy cả.

Candy nói:

- Đúng vậy bác George à. Như vậy phải lắm.

Được. Chờ tôi hai phút đi. Rồi bác chạy ra và nói với họ là bác vừa thấy ả xong. Tôi chuồn đây.

George quay mình và đi nhanh ra khỏi trại.

Lão già Candy nhìn George đi. Bối rối, lão đưa mắt nhìn cô vợ Curley và dần dần, nỗi phiền não và cơn giận dữ nổi lên, bật ra thành lời. Lão nói hung tợn:

- Đồ điếm thút, mày muốn sao thì được vậy mà? Tao cuộc là mày hả dạ rồi nhé ! Mọi người đều biết là thế nào mày cũng gây ra chuyện khốn khổ. Sống mày cũng chả đáng gì. Chết thì chôn cho đỡ thối tha.

Lão hít mạnh và giọng run run:

- Không vì mày, tao đã có nơi nương tựa cho đến chết.

Lão ngừng lại rồi bắt đầu lẩm nhảm. Và lão nhắc lại những lời cũ:

- “Vĩ thử là có một gánh xiếc hay một trận đấu cầu này...thì mình sẽ kéo đi xem..., chỉ bảo là: việc đâu để đấy đã, đi chơi đi. Chả việc đéch gì mà xin phép ai cả. Lại có cả con heo. lại có cả đàn gà... về mùa đông... lại có cả lò sưởi tốt...cho trời có mưa có bão... mình vẫn êm ấm trong nhà”.

Mắt lão đầy lệ và quay lại, lão từ từ bước ra khỏi phòng... lấy mẫu tay cụt gãi lên má lờm chờm những lông.

Phía ngoài tiếng cuộc chơi đã ngừng. Tiếng tranh luận nổi lên. Rồi tiếng chân đạp thành thành, đám đông tràn vào trong trại. Slim, Carlson, và chàng Whit và Curley. Crooks đứng phía sau để không ai chú ý tới. Candy đi theo họ và, George tới sau cùng. George mới bận chiếc áo vải sọc xanh cài cả hàng khuy. Nó chụp cái mũ đen thấp xuống mắt.

Mọi người chạy ủa tới ô ngựa cuối cùng. Mắt họ nhận ra ngay vợ Curley trong bóng mờ. Họ dừng lại và yên lặng đứng nhìn.

Rồi Slim im lặng lại gằn ả và bắt mạch. Gã lấy ngón tay thon nhỏ, sờ lên má, luồn cả bàn tay sờ xuống cái cổ hơi vẹo. Khi gã đứng dậy, mọi người xúm quanh gã, không khí im lặng bỗng tan đi.

Curley chọt như sống lại. Hấn kêu lên:

- Tôi biết thằng nào rồi. Đúng là cái thằng chó đẻ lớn xác đây mà. Tôi biết là đúng nó tôi, không còn nghi ngờ gì nữa, ai cũng đều bận chơi ngoài kia cả mà.

Hấn bốc giận mãnh liệt:

- Tôi phải thanh toán vụ này với nó. Tôi đi lấy súng đây. Chính tay tôi sẽ giết nó, đồ chó đẻ. Tôi lấy cho nó một phát đạn. Đi mau, mấy người à.

Nó giận dữ, chạy ra khỏi trại. Carlson nói:

- Tôi đi lấy khẩu Luger.

Và gã cũng chạy luôn ra.

Slim nhẹ nhàng quay sang George:

- Chắc vậy, tôi chắc là đúng Lennie làm cú này. Cô ta bị gãy cổ. Chỉ có Lennie mới có sức làm như vậy thôi.

George không đáp nhưng hắn gật đầu đồng ý một cách chậm chạp. Cái mũ chụp hắn xuống trán làm người ta không nhìn thấy mắt hắn.

Slim tiếp :

- Có lẽ cũng giống như chuyện ở Weed mà anh kể cho tôi nghe.

George lại biểu đồng tình. Slim thở dài:

- Hừ, tôi tính mình phải đi bắt nó mới được. Anh có nghĩ ra nó đi trốn chỗ nào không?

Trong một hồi lâu, George như không thể nói ra lời.

- Nó... chắc nó đi về hướng Nam. Tụi này từ miền Bắc tới vậy thì nó đi về phía Nam.

Slim nhắc lại:

- Tôi tính là mình phải đi bắt nó mới được.

George lại gân:

- Mình không thể lôi nó về đây và nhốt lại sao? Nó khùng mà, anh Slim à. Không phải vì ác ý mà nó làm vậy đâu.

Slim đồng ý:

- Có thể làm vậy chứ. Mình có thể làm vậy nếu ngăn đưng cho thằng Curley đi theo. Nhưng thằng Curley đang muốn giết nó. Curley nó đang khùng vì cái bàn tay. Giả thử mình giam nó lại và tống cổ nó vào một cái cũi. Như thế còn tội hơn nữa, George ạ.

George nói:

- Đúng vậy, đúng vậy.

Carlson chạy vào. Nó la lên:

- Thằng chó chết nó lấy cắp khẩu Luger của tôi rồi, không thấy ở trong sắc nữa.

Curley đi theo sau, tay lành còn cầm một khẩu súng.

Curley đã bình tĩnh lại. Hắn hỏi:

- Xong chưa, mấy người? Thằng đen có một khẩu súng.

Carlson cầm lấy đi. Thấy nó, đưng để nó trốn thoát. Cho nó một viên vào bụng. Cho nó quẹo người làm đôi.

Whit rất bồn chồn, nói:

- Tôi không có súng à.

Curley nói:

- Mày à, mày đi Soledad báo cảnh sát. Kẻo ông cò phó Al Wilte về đây. Thôi, ta đi nào.

Hắn nghi ngờ quay về phía George:

- Đi với tụi này chứ bỏ?

- Vâng, đi chứ. Cậu Hai à, thằng khốn kiếp nó khùng. Không nên giết nó. Nó không hiểu nó làm gì đâu.

Curley kêu:

- Đừng giết nó à? Nó ăn cắp khẩu Luger của Carlson đây. Mẹ, không giết nó à?

- Biết đâu Carlson chả đánh mất khẩu Luger rồi cũng nên. Carlson nói:

- Sáng nay tôi còn thấy mà. Không, không, đúng là nó ăn cắp của tôi rồi.

Slim nhìn vợ Curley. Gã nói:

- Cậu Hai à... cậu nên ở lại với vợ thì hơn.

Mặt Curley đỏ tía lên.

- Tôi muốn đi kia. Tôi muốn tự tay tôi bắn lòi ruột thằng chó đẻ ấy, dù tôi chỉ có một tay thôi. Tôi phải giết nó mới được.

Slim quay về Candy:

- Vậy thì cụ Candy à, cụ ở lại với vợ ấy vậy. Tụi mình thì nên đi ngay thôi.

Tất cả lên đường. George ngừng lại một lát cạnh Candy.

Cả hai cùng nhìn xác người thiếu phụ. Nhưng Curley gọi:

- George à, đi theo tụi này cho có bằng cớ là chuyện này mày không dính vào.

George chậm chạp theo họ và hắn lê chân nặng nề. Và khi đám người đã đi cả rồi, Candy ngồi xồm xuống đồng rơm và ngấm mặt vợ Curley. Lão nói nhỏ nhẹ:

- Tội nghiệp thằng nhỏ?

Tiếng người tắt ngấm. Trại ngựa tối dần và trong các ô, đàn ngựa cọ chân làm kêu loảng xoảng bộ dây cương. Lão Candy nằm xuống đồng rạ và lấy cánh tay che mắt.

VI

Trời về, chiều, dòng nước Salinas ngủ lặng lờ, sâu thẳm và xanh. Ánh mặt trời đã rời khỏi thung lũng và leo lên sườn dãy núi Gabilan, và đỉnh núi đỏ hồng ánh nắng.

Nhưng, gần mặt nước chìm đọng, khoảng giữa những cây sung nổi vùn, mọi vật chìm đắm trong bóng râm êm mát.

Một con rắn nước trườn ngược dòng sông một cách mềm mại. Đầu nó, như một kính viễn vọng nhỏ, quay sang phải rồi sang trái và nó nhòai qua suốt dọc hồ nước đọng rồi chúi vào giữa chân một con diệc đang đứng rình, im lặng, ngay khoảng chỗ nước nông. Cái đầu và cái mỏ nhòai ra không tiếng động quắp con rắn, và đầu con rắn bị nhét vào mỏ chim, trong khi cái đuôi cọ quậy loạn xạ. Một tràng súng dội lại từ xa và cơn gió lay động các chòm cây như một đợt sóng. Đám lá sung phơ ra mặt ánh bạc. Dưới đất, đám lá vàng bị thổi bay vài thước. Và từng cơn một, những luồng gió nhẹ khẽ làm gợn làn nước xanh.

Gió tắt cũng vội như khi nổi dậy và cánh rừng thưa lại trở nên tĩnh mịch. Không nhúc nhích, con diệc vẫn chờ đợi.

Một con rắn nhỏ khác trườn ngược dòng sông, quay sang phải rồi sang trái cái đầu giống như một tấm kính viễn vọng nhỏ.

Bỗng, Lennie từ đám bụi rậm hiện ra. Nó tiến lên, lén lút như một con gấu đang bò. Con diệc vỗ cánh, rồi lác mình nó tuôn lên khỏi nước và bay đi, là trên mặt sông. Con rắn nhỏ biến mất trong đám lau sậy bên bờ.

Lennie im lặng bước lại gần bờ nước. Nó quỳ xuống và uống nước, khẽ chạm môi vào mặt nước. Đột nhiên đằng sau lưng có tiếng xào xạc vì một con chim nhỏ đi qua, nó ngẩng phắt đầu lên, mắt chăm chú nhìn và tai lắng nghe cho tới khi nó nhận ra con chim. Tức thì nó lại cúi đầu xuống nước và tiếp tục uống.

Uống rồi, nó ngồi xuống bờ, ngồi chéo để có thể coi chừng con đường nhỏ đi vào. Nó co đầu gối vào trong hai tay và tỉ cầm lên đầu gối.

Ánh sáng lên dần, dưới đáy thung lũng đã bắt đầu tối, và cùng một lúc trên ngọn các đỉnh núi sáng chói ngọn hồng.

Lennie nói nhỏ nhẹ:

- Mẹ kiếp, mình cũng bảnh lắm chứ, đâu có quên. Trón vào bụi rậm và chờ anh George tới.

Nó kéo chụp mũ xuống mặt:

- Anh George rồi ảnh chửi cho coi. Rồi ảnh cần nhắn là sao không ở một mình, sao lại có mình quấy rầy ảnh hoài.

Nó quay đầu và nhìn đỉnh núi sáng chói. Nó nói:

- Mình có thể lên trên kiếm một cái hang mà ở chứ. Rồi nói tiếp, buồn thảm:

- Đừng có nói chuyện ăn xốt cà chua nữa nhé... Nhưng, đây cóc cần. Nếu anh George ảnh chán mình rồi... mình sẽ đi... mình sẽ đi mà.

Và tôi, ở đầu óc Lennie hiện ra một bà già mập mạp. Bà ta đeo đôi kính dày, mặc một chiếc áo choàng len có túi, dáng sạch sẽ và phốp pháp. Bà ta đứng trước Lennie, chống tay lên hông và nhú lông mày nhìn nó có vẻ trách móc.

Và, qua giọng Lennie, bà ta cất lời:

- Tao đã nói đi nói lại với mày hoài mà. Tao đã bảo mày là “mày phải nghe lời George, bởi vì nó rất tử tế và nó lúc nào cũng yêu thương mày”. Nhưng mày đâu có thèm nghe. Mày chỉ làm bậy làm bạ.

Và Lennie đáp:

- Dì ơi, cháu cố hết sức mà. Cháu đã cố hoài. Mà rồi cũng không chừa được.

Bà ta tiếp qua giọng Lennie:

- Mày không bao giờ chịu nghe lời George cả. Còn nó thì suốt đời lo lắng cho mày. Có một mẩu bánh nó cũng chia cho mày một nửa, lại còn nhường phần lớn cho mày nữa. Ăn mà có thức ngon nó cũng nhịn hết được cho mày.

Lennie nói một cách thiếu não:

- Cháu biết mà. Cháu đã cố mà, Dì Clara à. Cháu đã cố hoài, mà dì.

Bà ta ngắt lời:

- Lẽ ra nó sung sướng biết mấy, nếu không vướng mày. Nó có thể làm được đồng nào giữ lấy đi nhà điếm chơi bời hoặc xuống quán bi da ngồi tán gái. Nhưng lúc nào nó cũng phải chăm theo mày.

Lennie rên rỉ buồn tủi:

- Cháu biết mà, dì Clara à. Rồi cháu đi lên núi và kiếm một cái hang mà sống, như vậy cháu hết làm phiền anh George nữa.

Bà ta nói giọng xẵng:

- Đây là mày chỉ nói thôi. Mày nói hoài mà mày dư biết không khi nào mày dám làm cả. Rồi mày vẫn ở đây mà báo đời nó.

Lennie nói:

- Chi bằng đi khuất mà hay đây. Anh George không để cho mình nuôi thỏ nữa đâu.

Rồi bà dì Clara biến đi và từ trong đầu óc Lennie, hiện ra một con thỏ không lồ. Con vật ngồi trước mặt nó, rung tai và nhăn mũi. Và nó cũng nói qua giọng của Lennie một cách khinh miệt:

- Nuôi thỏ à? Mày đàn thấy mẹ. Mày liếm chân cho chúng cũng không xứng nữa là. Rồi mày quên, mày để cho chúng chết đói. Đây, nuôi với nắng. Rồi bác George bác biểu cho mày?

Lennie cao giọng:

- Không, nhất định không quên.

Thỏ nói:

- Quên hay không thì đi đến đâu. Có giết mày đi cũng không bỏ công. Có Trời biết là bác George đã cực nhọc hết sức để gỡ mày ra khỏi mương nước mà rồi có ích gì đâu. Mày tưởng là bây giờ mà bác George còn để cho mày nuôi thỏ nữa thì thật là mày khùng hơn một bậc nữa. Bác mà gặp mày, bác còn nện cho mày một chầu cây nữa là!

Lần này thì Lennie cãi lại:

- Cái đó nhất định là không rồi. Chả bao giờ anh George đánh tôi cả. Tôi quen với anh George từ... tôi không nhớ rõ bao lâu... mà chưa lúc nào anh George dọa đánh tôi cả. Anh thương tôi lắm. Không vì vậy mà anh lại đánh tôi đâu.

Thỏ trả lời:

- Ừ nhưng mà bác ngán mày tới tận cổ rồi. Bác mần mày một trận, rồi bác ấy đi, bỏ mặc mày cho coi.

Lennie la kinh hoảng:

- Không. Không, anh không làm thế đâu. Tôi biết anh mà. Tôi với anh hai người kết bạn với nhau mà.

Nhưng con thỏ vẫn lập lại hoài, giọng nhỏ nhẹ:

- Bác ấy sẽ bỏ mặc mày, đồ chết bầm! Bác bỏ mày bơ vơ một mình. Bác ấy bỏ mặc mày, đồ chết tiệt!

Lennie lấy hai tay bịt tai:

- Không. Tao bảo nhất định là không.

Và nó thét lên:

- Trời ơi. Anh George ơi, anh George à! Anh George!

Từ trong lùm cây George bình thản đi ra, và con thỏ bỏ trốn vào trong óc Lennie.

George hỏi bình thản:

- Chuyện gì mà mày rống lên vậy?

Lennie quỳ thẳng lên:

- Anh không bỏ mặc tôi chứ anh George? Tôi biết là anh không bỏ tôi bơ vơ.

George bước cứng nhắc lại gần và ngồi xuống cạnh nó.

- Không.

- Biết mà - Lennie reo lên - Anh đâu phải hạng người làm vậy.

George ngồi im lặng. Lennie nói:

- Anh George à?

- Cái gì?

- Tôi lại làm chuyện bê bối nữa rồi.

- Không sao - George trả lời - Sự im lặng lại trở về.

Chỉ trên tí đỉnh ngọn núi còn có ánh mặt trời. Dưới thung lũng, bóng tối mát dịu và xanh. Có tiếng người gọi nhau vắng từ xa, George quay đầu, lắng nghe tiếng gọi.

Lennie nói:

- Anh George à! - Gì thế - Anh không chửi tôi chứ?

- Chửi mày?

- Ở chửi như mấy lần trước. Như là: “Tao không vương mày, mỗi tháng tao kiếm được năm chục đồng”

- Mẹ kiếp mà y Lennie. Mà y làm chuyện động trời thì mà y không nhớ, mà y chỉ nhớ từng chữ tao nói thôi.

- Thế anh không nói cho nghe à?

George chuyển người và nói một cách miễn cưỡng:

- Nếu tao một thân một mình, đâu có đến nỗi vất vả thế này.

Nó nói với giọng nhợt nhạt, buồn tẻ:

- Tao có thể kiếm việc làm dễ dàng và không khi nào bị rắc rối.

Nó ngừng lại. Lennie nói:

- Tiếp đi... và cuối tháng thì...

- Cuối tháng, lãnh năm chục... đi bắt các em...

Nó lại dừng lại.

Lennie nhìn nó say mê:

- Nói nữa đi, anh George à. Anh không rầy tôi nữa sao?

- Không.

- Vậy, tôi đi vậy. Tôi lên mãi tít trên kia, trên chóp núi kiếm một cái hang nếu mà anh chán tôi rồi.

George lại chuyển người. Nó nói:

- Không. Tao thích mà y ở đây với tao kia.

Lennie được thể:

- Vậy anh nói như mấy lần trước đi.

- Nói gì bây giờ?

- Mình với tụi kia khác nhau thế nào ấy?

George tiếp:

- Dân cày như mình, không gia đình tứ-cổ-vô-thân. Làm được ít tiền là ăn xài cho kỳ hết. Chẳng có đêch ai trên đời này để ý tới họ cả...

- Nhưng riêng hai ta thì không vậy - Lennie sung sướng kêu lên - hai ta thì sao, anh kể tiếp đi!

George im lặng trong chốc lát rồi nói:

- Riêng hai ta thì không vậy.

- Bởi vì...

- Bởi vì tao còn có mà y và...

- Và mày có tao. Mình luôn luôn ở bên nhau để lo lắng cho nhau, đây đúng không - Lennie kêu lên đặc thẳng.

Gió chiều thổi nhẹ trên khu rừng thưa gọn lướt trên mặt nước xanh thẳm. Và lại vắng có tiếng người kêu, lần này thì gần hơn.

George cất mũ ra. Nó nói thoáng run run trong giọng:

- Lennie à, cất mũ ra. Trời mát rồi.

Ngoan ngoãn, Lennie bỏ mũ ra và đặt xuống đất trước chỗ ngồi. Trong thung lũng bóng chiều trở nên xẫm hơn, và màn đêm xuống nhanh. Gió đem lại tiếng chân xéo trong lùm cây.

Lennie nói:

- Anh kể tiếp nữa rồi ra sao coi.

George đã nhận ra tiếng động từ xa. Trong một lúc nó nói như bàn tính chuyện làm ăn:

- Lennie à, mày hãy nhìn phía trên mặt sông. Để tao kể thật hay cho mày hình dung thấy được như thật nhé.

Lennie quay đầu và nhìn qua mặt sông, trên sườn tối thẳm dãy núi Gabilan.

George bắt đầu:

- Mình sẽ có một cái trại nhỏ.

Nó thọc tay vào áo choàng rút ra khẩu súng Luger của gã Carlson. Nó nhấc cái hãm cò ra, đặt tay vào súng xuống mặt đất, sau lưng Lennie. Nó nhìn vào gáy Lennie, đúng cho xương sống nối liền với sọ.

Về phía trên có tiếng người gọi và tiếng người khác đáp lại Lennie nói:

- Anh kể đi chứ.

George nhấc khẩu súng lục lên, và tay run run rồi nó lại để tay và súng xuống đất.

Lennie nói:

- Nào. Chuyện ra sao ấy nhỉ. Mình sẽ có một cái trại nhỏ.

- Mình sẽ nuôi một con bò sữa - George tiếp - và có lẽ mua được cả một con heo và một đàn gà... và trong vườn trồng một khu cỏ linh lăng.

- Cho thỏ ăn - Lennie thét lên.

- Cho thỏ ăn - George gắp lại.

- Mà chính tôi được lo cho thỏ.
- Ủ, chính mày được lo cho thỏ.

Lennie hít hà khoái trá.

- Và mình sống như chủ trại.
- Ủ.

Lennie quay đầu lại. Không Lennie à. Mày nhìn ra kia kìa, trên mặt sông ấy đầy hình như mình thấy được cái trại thật rồi nhé!

Lennie tuân lời, George đưa tầm mắt xuống khẩu súng.

Bây giờ tiếng người bước trong âm cây đã rõ. George quay lại và nhìn về phía có tiếng chân.

- Anh kể tiếp đi, anh George à. Chừng nào thì mình mua được à?
- Cũng sắp rồi.
- Hai anh em mình.
- Ở hai anh em mình. Rồi mọi người đều tử tế với mày. Mình sẽ không còn bị rắc rối nữa. Mình rồi không làm phiền nhiều ai cả, không trộm cắp gì ai cả.

Lennie nói:

- Anh George à, vậy mà tôi cứ tưởng anh giận tôi chớ.
- Không - George trả lời - không giận, Lennie à. Tao không giận mày đâu. Tao cũng chưa bao giờ giận mày cả, bây giờ cũng vậy. Tao muốn mày hiểu rõ là vậy.

Tiếng người nghe rõ dần. George nhắc khẩu súng lên và lắng nghe tiếng gọi.

Lennie khẩn khoản:

- Ta đi liền đi. Ta mua liền cái trại ấy đi.
- Ủ, tức khắc. Tao làm liền. Anh em mình làm liền.

Và George, nhắc khẩu súng lên, giữ chặt và dí nòng súng ngay vào gáy Lennie. tay nó run bần bật, nhưng tức thì mặt nó nghiêm lại và giữ vững lại. Nó bóp cò. Tiếng nổ vang dội cao lên đồi núi và vững xuống lại. Lennie giật bắn người, rồi gục xuống nhẹ nhàng, mặt úp trên bãi cát, và nằm duỗi ra không run rẩy.

George rùng mình và nhìn khẩu súng, lòi nó quăng ra đằng sau thật xa trên bờ, gần đồng tro cũ.

Khu rừng hình như vang dậy tiếng hò la và tiếng chân rảo chạy. Tiếng Slim hú lên:

- George à, bác đấy phải không George?

Nhưng George vẫn ngồi im thảng cứng trên bờ sông, và nó nhìn bàn tay phải vừa quăng khẩu súng ra xa. Tốp người tuôn ra từ khu rừng, dẫn đầu là Curley. Hắn nhìn thấy Lennie nằm trên bãi cát.

- Mà mày nó được rồi hả Trời!

Hắn tiến lại gần và nhìn Lennie, và quay người lại nó nhìn George. Hắn nói khẽ:

- Ngay giữa gáy à.

Slim đi thẳng đến trước mặt George và ngồi bên cạnh, sà bên cạnh. Hắn nói:

- Thôi, chớ buồn làm gì. Có nhiều chuyện, không muốn mà đôi lúc cũng phải làm vậy.

Nhưng Carlson đứng nhìn vào George. Gã hỏi :

- Anh mày nó cách sao vậy?

- Thì mày chứ sao - George giọng mệt mỏi.

- Nó có lấy khẩu súng của tôi chứ?

- Ừ, có lấy.

- Và anh tước súng, giữ lấy và bắn nó à?

- Ừ, đúng thế. Giọng của George chỉ còn là một tiếng thì thầm. Nó không rời mắt khỏi bàn tay phải đã nắm khẩu súng.

Slim cầm khuỷu tay George kéo dậy:

- Thôi về, George à. Hai ta đi nhậu một ly đi.

George vịn vào bạn để đứng dậy.

- Ừ, đi nhậu vậy.

Slim nói:

- Thế nào cũng phải làm vậy, George à. Tôi cả quyết với anh thế nào cũng phải làm vậy. Ta đi thôi.

Gã kéo George tới chỗ đi vào con đường mòn và cả hai người trèo lên con đường lớn. Curley và Carlson nhìn theo họ. Và Carlson nói:

- Tụi chúng ta mắc chuyện gì ấy nhỉ, cậu biết không?

HẾT

LỜI BẠT VỀ CUỐN TRUYỆN “CỦA CHUỘT VÀ NGƯỜI”

Cùng với cuốn tiểu thuyết nổi tiếng “*Chùm nho phần nô*” của nhà văn Mỹ John Steinbeck, nhà xuất bản Tác phẩm Mới đã ấn hành tiếp cuốn “*Của chuột và người*” (Of mice and men) của ông. Khi cho in tập sách, Steinbeck có nói với bạn bè của ông là “đề giải trí”. Nhưng hoàn toàn không phải thế, cùng với “*Chùm nho phần nô*”, “*Của chuột và người*” nằm trong ý đồ của ông nhằm thông qua những tác phẩm văn học, qua số phận của những người nô lệ làm vườn của các trại chủ Mỹ, dựng lại những nét khốc liệt trong sự hình thành lịch sử nước Mỹ. “*Của chuột và người*”, viết vào khoảng năm 1933. John Steinbeck, muốn nêu lên cảnh trớ trêu của những số phận trong xã hội đương thời là:

Từ ước muốn đến hiện thực người ta đều vấp phải những hoàn cảnh, những trở ngại cay đắng của đời thường, không thể nào thực hiện được. Những nhân vật trong cuốn “*Của chuột và người*” này đều là nhân chứng của câu thơ của Robert Burus mà John Steinbeck lấy làm chủ đề tư tưởng: “*Những dự tính hoàn hảo của chuột và người thường không thực hiện được*”

*But Mousie, thou art no thy lane
In proving foresight may be vain:
The best laid Schemes o' mice an' men.
Gang aft a-gley
An' lea'e us nought but grief an' pain
For promised joy*

Ai đã đọc “*Chùm nho phần nô*” hẳn cần phải đọc thêm “*Của chuột và người*” để thấy được sự bi thống, thảm thiết của lớp người nông dân nô lệ, những con người đầy những đặc tính bản chất tốt đẹp bị đẩy vào những bước đường cùng. Làm sao họ có thể có được một trang trại nhỏ? Làm sao họ có thể chung sống êm ấm với nhau, với sự yêu thương thật sự trong khi họ là kiếp làm thuê? Kiếp người trôi nổi theo sự nghèo khó.

Có một giai thoại xảy ra xung quanh tác phẩm này. Sau lần xuất bản đầu tiên (1937), “*Của chuột và người*” đã có tiếng vang lớn. Sau đó tác phẩm

được chuyển thể thành kịch và được diễn rất lâu đến mức kỷ lục trên sân khấu và được khán giả yêu thích đòi hỏi diễn lại trong nhiều năm, thì cũng là lúc bản thảo gốc của nó, bị con chó Roby vốn được Steinbeck rất chiều chuộng nhai nát nhừ.

Steinbeck đã đùa, nói hóm hỉnh tâm sự với một người bạn: “Con Toby của tôi quả là nhà phê bình sâu sắc nhất về tác phẩm này!”. Nhưng các nhà nghiên cứu văn học Mỹ lại đánh giá “*Của chuột và người*” là “Khuôn mẫu kỳ diệu nhất của tiểu thuyết Hoa kỳ trong thập niên 1930-1939”.

John Steinbek nhận giải Nobel về Văn chương năm 1962.

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

---

[1] Small có nghĩa là nhỏ (Lời người dịch).

[2] Một trò chơi rất được hâm mộ ở đền quê nước Mỹ.

[3] Nhà tù gần San Francisco.